

**Trevisanus de chymico miraculo quod lapidem philosophiæ appellant.
Dionys. Zecharius Gallus de eodem / auctoritatibus varijs principum huius
artis, Democriti, Gebri, Lvlli, Villanovani, confirmati et illustrati per
Gerardvm Dornevm.**

Contributors

Dorn, Gerhard, active 16th century.
Bernard, of Trevisan.
Zacaire, Denis, 1510-1556.
Flamel, Nicolas, -1418.

Publication/Creation

Basileæ : Typis Conradi Waldkirchii, 1600.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/n2b22pm7>

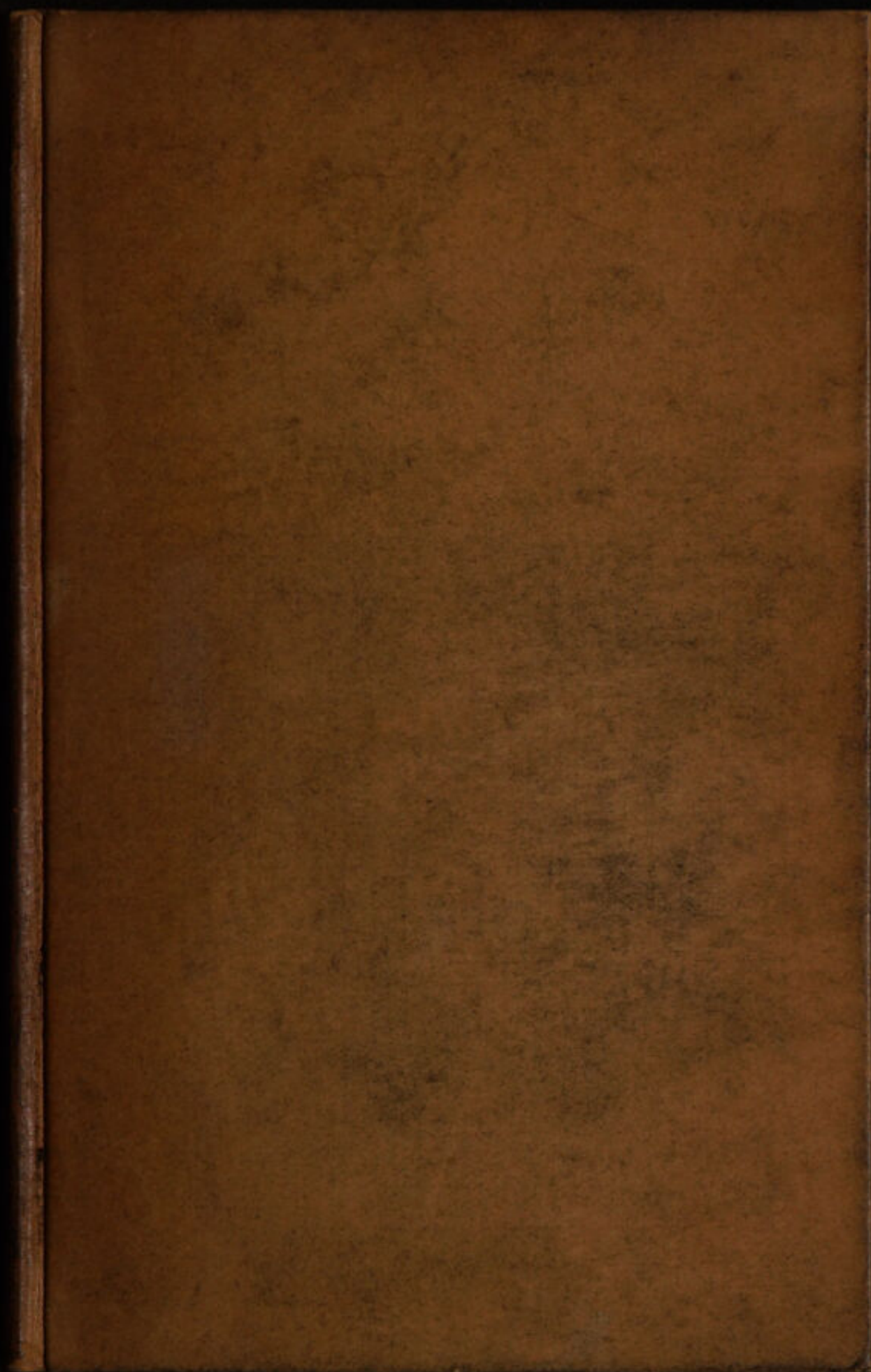
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>



TREVISANUS
DE CHYMICO
MIRACULO
etc.

Basel 1600







1855

K

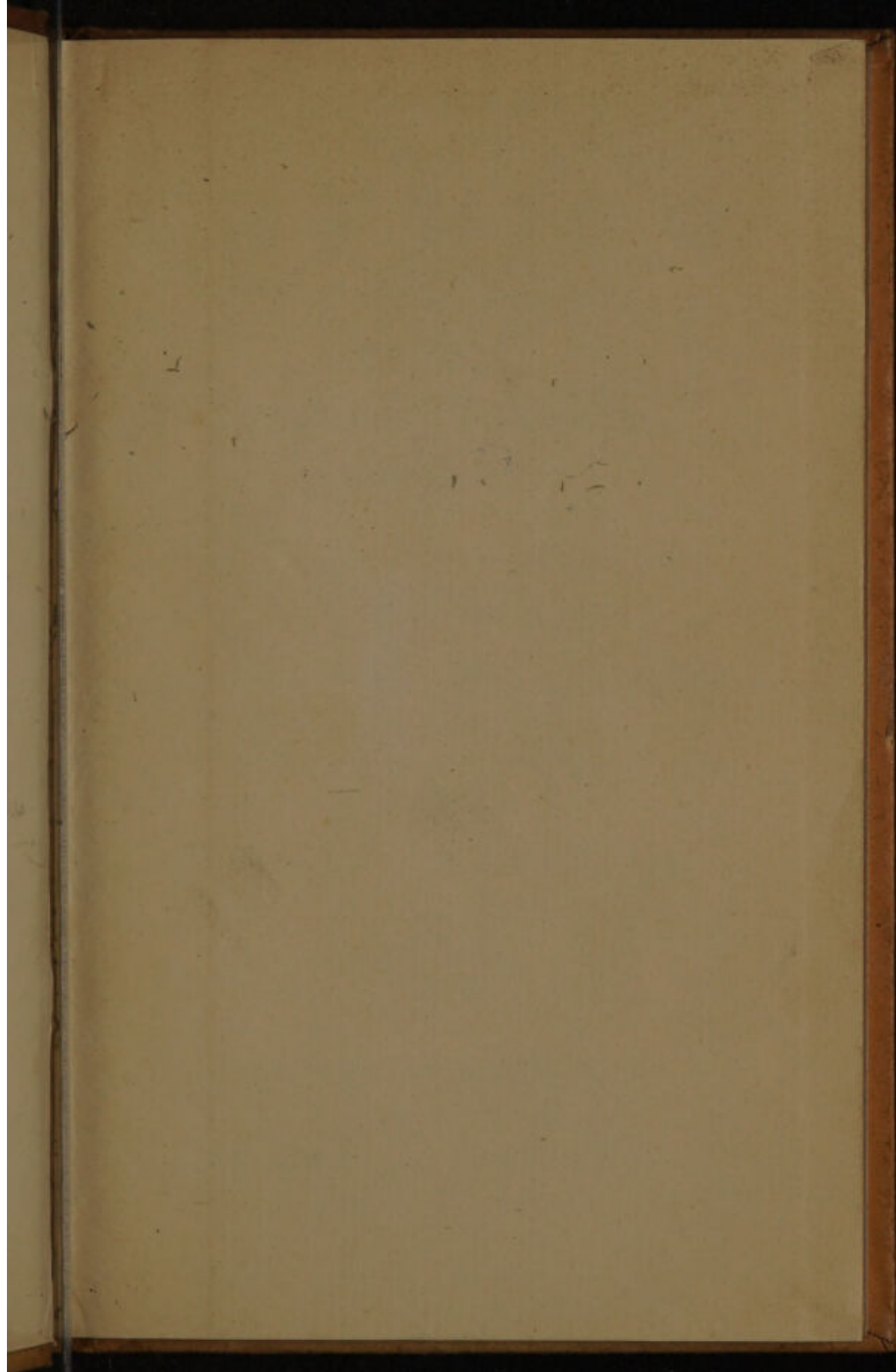
N vi. a
16

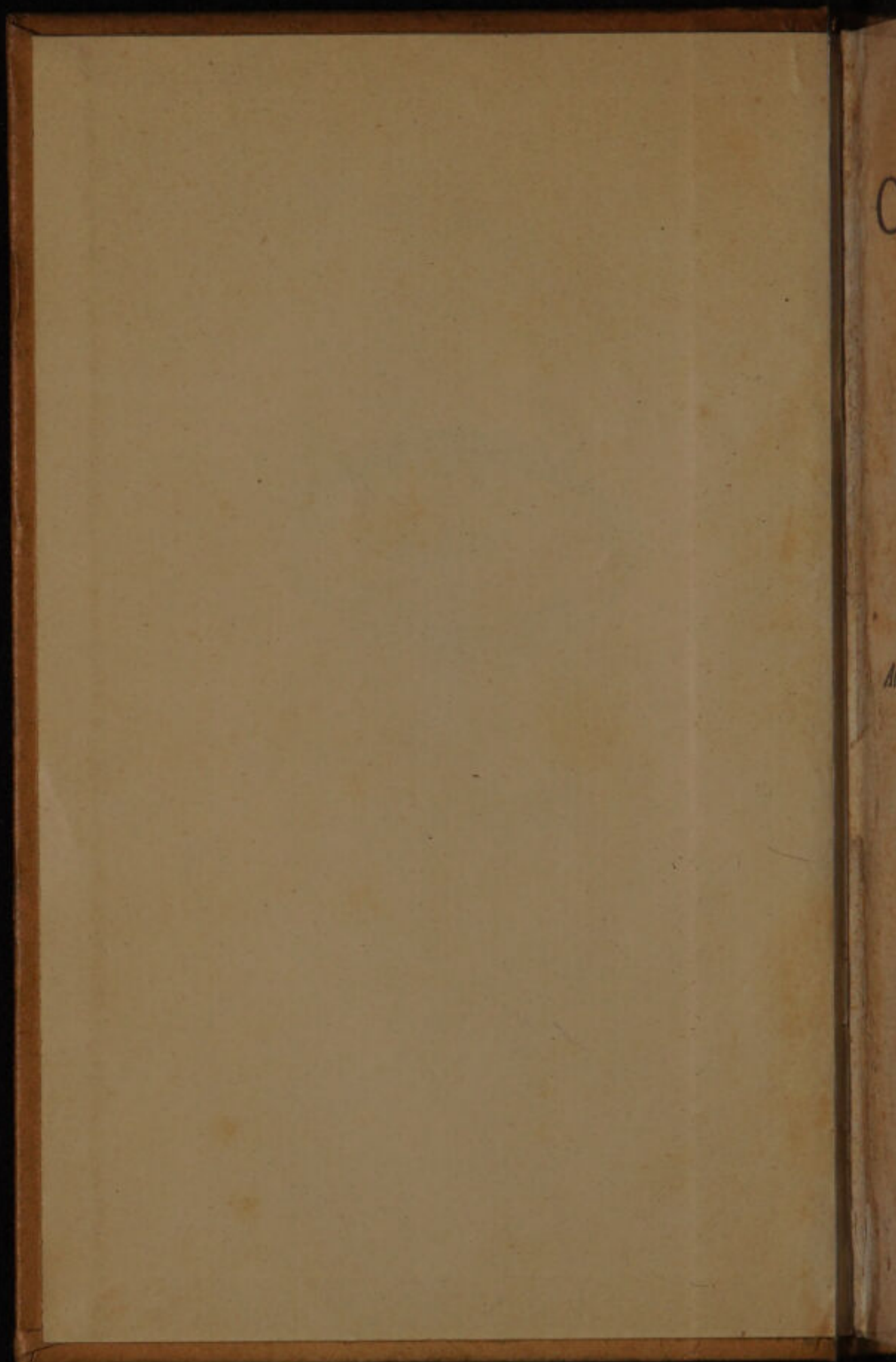


DORN, G.

5/53

no





70339
TREVISANVS
DE
CHYMICO
MIRACVLO,
QVOD
*Lapidem Philosophia
appellant.*

DIONYS. ZECHARIVS
Gallus de eodem.

*Auctoritatibus varijs Principum huius artis,
DEMOCRITI, GEBRI, LVLLII,
VILLANOVANI, confirma-
ti & illustrati*

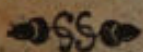
Per GERARDVM DORNEVM.



Cum Gratia & Priuilegio Cas. Maiest.
BASILEÆ,
Typis CONRADI WALDKIRCHII.
Anno cl^o lxx.



ILLVSTRISSIMO ET
GENEROSISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO, DOMINO RI-
CHARDO D. G. Comiti Palatino Rhe-
ni, Duci Bauariæ superioris
& inferioris, &c.



T non in verba solius Para-
celsi iurasse dicar à verita-
tis calumniatoribus, quo-
rum hac tempestate (proch-
dolor) infinitus est nume-
rus. Volui pariter & alio-
rum scripta, Princeps illustrissime, cum vete-
rum, tum recentium autorum, & scribentiū
in hac arte traducere quædam, alia colligere,
Quo studiosi huius Philosophiæ Lectores vi-
deant ex collatione mutua, hac perbellè Para-
celsicis respondere, ut nisi colorib. diuersis una
& eadem imago veri depicta videatur, ab
utrisque materia quidem & forma nullate-
nus differens: hoc solo tamen, quòd à Paracel-
so hac de re breuius expeditiusue tractatum
sit, quàm à veteribus: in eo tamen conueniunt
omnes, quia Physicarum abdita rerum prin-
cipia miranda perficiunt, ubi verò prepara-

EPISTOLA.

tionum artificialium opera, per imitationem ad naturalia fuerint cōformia. Tum demum aliud nil requiritur, quàm nobilissima forma naturalis, ac diuinissima potentialis in materiam purissimam introductio, qua manifestetur in inferioribus occulta virtus actione superiorum, ut actu suam in alia quæq; per naturam producta simpliciter, cum artificio naturæ, tum artis, exerat. Siquidem intensa vis & compressa longè vehemētior extensa quavis existit, & præsertim cum natura per hominis ingenium & artem adiuta, simplicius operabitur. Qui autem sunt harum perit rerum, nulla de re mirari magis debent, quàm cecitatis hac in parte literatorum doctorumque hominum (ut interim de vulgo taceam) non videntium ea quæ sibi versantur ob oculos, manibusque sunt obuia. Nihilominus & quæ toto cælo distant, & quæ sub terra latent, ac ut illa non vident, iudicare, multaq; de his differere præsumunt, asserereq; cum tamen & quæ manifesto vident, non intelligant. Quo fit, ut existiment omnia, quæ non didicerunt, esse mera somnia, haud secus atque mundi Sapientes olim Christi sapientiam: & modò nostri diuinæ creationis arcanam virtutem iudicant. Hoc solo ferire conscientiam iustorum
volo

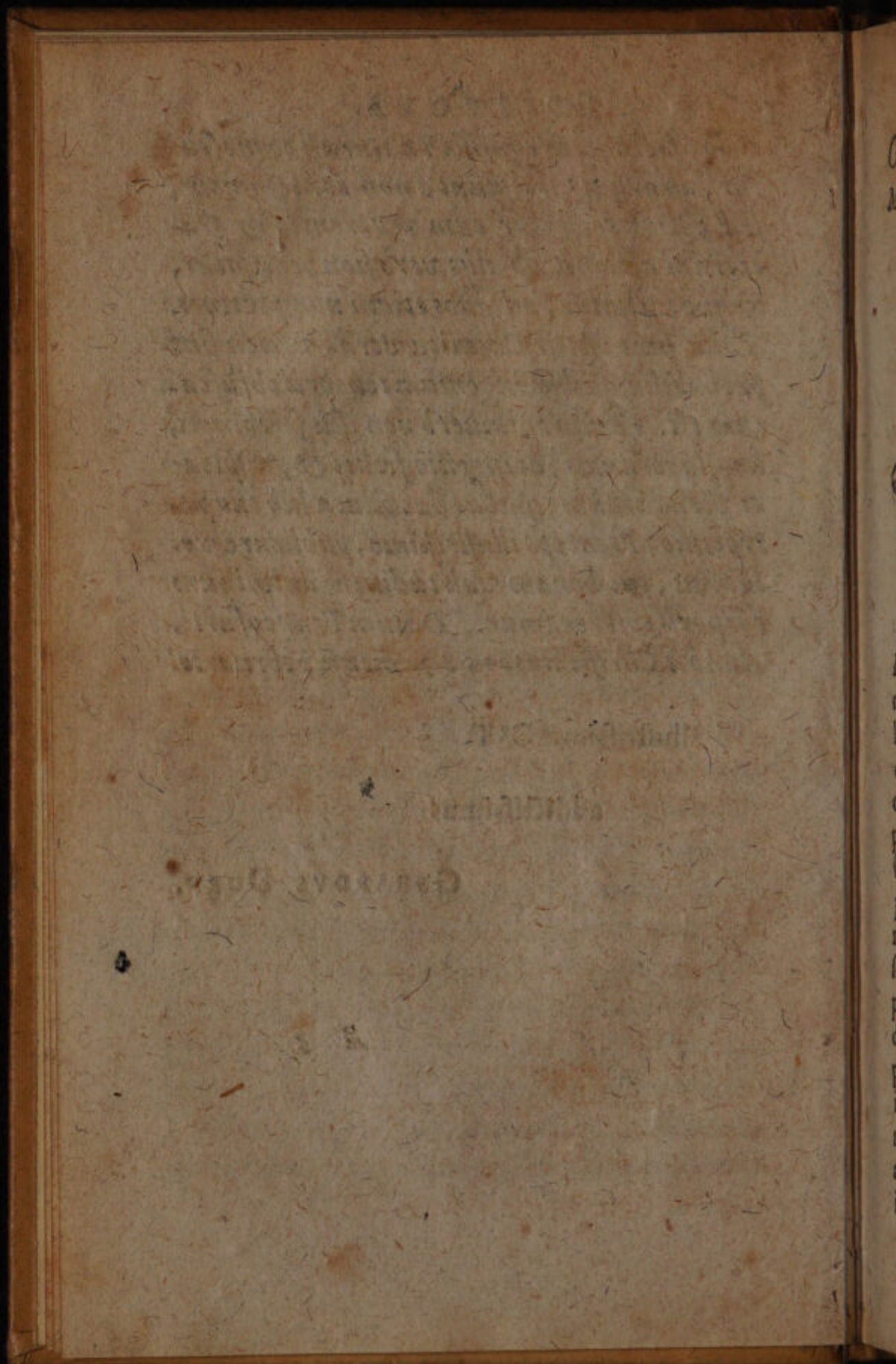
EPISTOLA.

volo. Dei virtus coniuncta naturæ si cognoscatur, ab ijs qui percipiunt, non contemnitur, sed potius recipitur cum reuerentia & gratiarum actione. Ab alijs verò non percipitur, neque recipitur, ad quos etiam non pertinet. Talia sunt igitur Chimica vera, ut non sint probabilia, quibus ingenium tenebris obfuscatum est. Verùm enim uerò non istis scribimus, neque laboramus, at ingenio fœlici & perspicaci viris tantum, quibus hæc pauca sub tuo patrocinio, Princeps illustrissime, publicare volumus, cui bonam valetudinem animi tum corporis imprecamur. Datum Francofurti. Anno à Christo nato 1583. mense Februario.

Illustrissimæ C. T.

addictissimus

GERARDVS DORN.



I
G E N E R O S I S S I M I D O -
M I N I B E R N A R D I, C O M I -
T I S M A R C H I A E T R E V I -
S A N A E L I B E R.

*De secretissimo Philosophorum opere Chimi-
co, per naturam & artem
elaborando.*



V o veros inquisitores huius ar-
tis à communibus erroribus retra-
ham in veram semitam, ne suas fa-
cultates dilapident, laborumq; no-
minis & famæ iacturam faciant fal-
sis librorum receptis insistentes, vt sunt Geberi,
Rasis, Alberti Magni, Tramitis, Luminis, Cano-
nis Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac a-
liorum hominum seducētium, narrabo primū
errores meos, ac deinceps quemadmodum ad
optatum finem peruenerim, quaterque hisce
proprijs manibus lapidem fabricatus sim, & ab-
soluerim. Quo tandem & qui meum legerint
processum, speculationibus & imitatione ope-
rum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum es-
set cum vulgo iudicare, propter Sophistas & im-
postores, quos in hac arte versari videmus in-
dies, falsam existere, vel eius veros autores, & sa-
pientes suis scriptis imponere voluisse alijs, quia
ipsi fuerint illusi, quin potius famam de se post
mortem reliquisse voluerint, & non infamiam,
aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet
idioticæ proprietatis, vt mox à prima lectura,

quod non intellexerit, contemnat. Proinde longe plus proficiet quicumq; per firmas imaginationes principia naturæ sequutus fuerit, quàm litera vana & mortua sub ænigmatum figuris in numeris, ac sophisticis. Vt autem proborum sententias vobis colligam sincerè purè tractatum, libellum hunc conscribere volui, partiriq; in quatuor partes: quarum prima narrabit inventores artis, eosq; potissimum, qui hac potiti sunt ex voto, ac per quos ego adeptus sim. In secunda meam propriam historiam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquisitione temporis, & laborum onera citra ullam invidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principijs differet metallorū, euidentissimis & philosophicis demonstrationibus. Quarta verò practicam ipsam continebit, sub parabola non vsque adeò obscura, quin optimè possit intelligi. Singula quidem ad eū scripta modum, vt nisi Lector per hunc meum libellum intelligas, facilè non crediderim per alium te percepturum vnquam. Nec est etiam quòd prima facie mox intelligere te posse putes, vix decima lectura, quò sepiùs eam repetes, eò meliùs indies rem detegere poteris. Non tedere debet laborum, vel pœnitere quenquā, qui credat his evitari posse paupertatem intolerabilem, & morbos omnes animi & corporis, vt ipsemet expertus sum in multis leprosis, caducis, hydropicis, ethicis, apoplecticis, yliacis, demoniacis, insensatis, furibundis, & alijs quamplurimis. In addiscenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali sex vel septē anni sunt ad minimū infumendi, sed
in

in hac omnes alias eccellente, quantum Sol stellas omnes nō ultra mensem, quinque vel sex sustinere quis volet. Facilis est admodum, & vsque adeo, vt si clavis enarrarem verbis, vel ad oculū demonstrarem, vix credere posses. Tota difficultas consistit in nostris vocibus, & intentione.

PRIMA PARS CHEMIAE DOMINI

Bernardi Comitis Marchiae Treuisanæ:

De primis inuentoribus

huius artis.

AR T I S Chimisticæ primus instaurator, ab eius obliuione post diluuium, fuit HERMES TRISMEGISTVS, vt legitur Historiarum libris memorialibus gestorum antiquorum, in Imperiali, & in expositione Tabulæ smaragdinae per Clauetum. Hic dictus HERMES vel MERCVRIVS, quia sapientissimus omnium sui temporis, & Trismegistus, Termagnus, vel Tersapiens, quod omnem mundanam sapientiam, aut Physicam triplicem calluit atq; docuit, vegetabilem, mineralem, & animale, vnum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab instauratione, vt omnibus libris habetur Hermeticæ Turbæ, in quibus eius mentio facta est priusquam Pythagoræ. Quotquot etiam hâc tenuerint artem filij vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Biblijs, ipsum intrasse in vallem Ebron primum, & ibidem inuenisse lapideas tabulas septem, quibus insculptæ fuerât à Sapientibus, priusquam inundatio fieret aquarum, septem artes liberales, cui-

4 BERN. TREVISANI DE
que sua solum in principijs suis, ne transirent in
obliuionem. Etenim eo tempore licet instructi
satis, vt praeuiderent non omnino periturum mun-
dum, sed seruatum iri, nihilominus tamen per-
fectam non habuerunt sapientiam, vt considera-
rent Deum, qui dederat ipsis illam eo tempore,
dare potuisse alijs, & alio quoties vellet.

Vixisse fertur ante Legem, & post, quo tem-
pore multi sapientes viri vixerunt. Narrat A-
ros in epistola quadam ad Regem Meffohe, hac
artem reuelatam à Deo nonnullis filijs Israel, ad
Arcam Domini decorandam auro, & perficien-
dam, vti habetur apud Ezechielem & Danielelem
Prophetas: item apud Iosephum. Nonnulli abs-
que manifesta reuelatione librisue, sed occulta
per meditationes in operibus Dei visibilibus à
suis creaturis, quemadmodum Phithomea, Re-
becca, Salomon, & Philippus Macedo, quos o-
mnes tamé à Diluuiò præcessit Hermes in huius
artis inuentione, per tabulas dictas in valle Es-
bron ab ipso repertas, quo loco positus fuerat A-
dam ab exilio de Paradiso Eden. Ab Hermete ad
plurimos alios deriuauit, per libellum, quem in-
scripsit Smaragdinam tabulam, sub his verbis:
Verum est, certum & verissimum. Quod est su-
perius, naturam habet inferioris, & ascendens na-
turam descendentis. Coniungas vnica via dispo-
sitioneque. Sol est eius coniugij pater, & alba Lu-
na mater, tertius succedit, vt gubernator, ignis.
Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito, ad
hunc modum gloriâ habebis huius mundi. Bre-
ui hoc libello totum opus continetur. Plurimi
hanc artem cōsequuti sunt, quemadmodum le-
gitur

gitur de Rege Calib, medio Bendagid Ternarij. Aristotele Chimista, Platone, & Pythagora Hermetis discipulo, Codicis autore, quo libro continetur ipsa rei veritas huius absque superfluitate, vel diminutione, licet obscurè satis. In Arabia Rex Haly maximus Astrologus habuisse fertur eius notitiam, qui Morienum docuit, & iste Regem alium Arabiæ, Calib dictū antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem suum, & Saturnus Luncabur, atq; sororem eius Mederā. Infinitus est eorū numerus, quos recensere vanum est: & librorum de hac arte conscriptorū ingens habetur copia, sub metaphoricis verbis atque figuris, vt non faciliè queant intelligi ab alijs, præterquàm à filijs artis, quorum lectura potius à via recta seducit in varios errores, quàm ad scopum dirigat, è quorum numero sunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Io. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quo studiosos ad semitam rectam reducere valeam, opusculum hoc ipsis conscribere volui.

SECUNDA PARS, IN QVA DESCRIBUNTUR ingentes labores auctoris, & impense maxima, cum singulis operationibus ab initio vsq; in finem, ex veritate perseuerantissimi successus.



Quoniam primū opus hoc aggressus sum, in manus meas incidit liber Rasis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum: item in Gebri libris plus quàm duorum

millium pro principio iacturâ feci: ad id me sollicitantibus, ac inducentibus multis impostoribus, ut meam exhaurirent substantiam. Postmodum inspexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum, unâ cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Io. de Sacrobosco, per aquas vitæ rectificatas trigesies cum fecibus, ut in tantam acredinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi possit, in eo labore deperierunt alij trecenti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumptis annis, & innumeris aureis, absque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissoluendis & congelâdis, ut communi, armoniaco, pineo, saraceno, metallico, & salibus, tum plusquâ centies calcinandis spatio duorum annorum: item in aluminibus rupeis, glaciei, scaiolæ, plumæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, vrina, humano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus herbis, cuperossis, vitriolis, atramentis, ouis, per separationem elementorum in athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem, coctionem, reuerberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ignitionem, elementationem, rectificationem, euaporationem, coniunctionem, eleuationem, subtiliationem, per commixtionem, & alia sophisticationum infinita regimina, quibus iam duodecim annis inhæseram, ætatis factus annorum triginta octo, adhuc insistens in extractionibus mercuriorum, ab herbis & animalibus, hætenus dilapidaram inutiliter, cum stultitia propria, tum impostorum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, ut ferè despōdissem animum. Verum enimverò
semper

semper interea meas preces ad Deum fundere non sum oblitus, vt subuenire meis conatibus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum nostræ patriæ pariter inuestigantem, incidi, qui ex sale communi lapidem cōstruere conabatur, hoc in aere dissoluens, & congelans ad Solem, aliaque multa narratu prolixissima. In hoc opere præterlapsus est sesquiannus cum alijs, inani labore, quod in vera materia non operabamur. Frustrà quæritur in eo, in quo, quod quæsitum est, non continetur, vt in Codice Turbæ veritatis legitur. Cùm ergo sal commune haudquam habeat quod optabamus, quinquies atq; decies assumptum repetitionibus, nullam suæ naturalis proprietatis alterationem demonstrare nobis voluit vnquam, quapropter ipsum reliquimus vltra non tentatum. Præterea vidimus alios in aqua fortissima dissoluentes argentum optimum, cuprum, & alia metalla: item argentum viuum, quodque seorsim in peculiari vase, ac eadem aqua, tandem eiusmodi solutiones omnes, postea quàm duodecim integris mēsis quieuisent, confundentes in vnicum vas: eam permixtionem asserebāt esse coniugium spiritus & corporis. Vas eiusmodi super cineres calidos continebant, vsq; dum aquæ tertia pars euaporasset, residuum exponebant Solis radijs, opinātes lapillos chrystallinos inde procreatum iri albos cōgelatos & liquabiles, ad albam ex albo, & ex rubeo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phialis eiusmodi liquore semiplenis, tres nobis dederunt. Expectauimus omnes euentum generationis huiusmodi lapil-

lorum in fundis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, ut in Turba dicitur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per se ipsum enim in materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis mee quadragesimum sextum compleveram, cum ego una cum doctore monacho nomine Godefrido Lepore, lapidem ex eius intentione præmeditatū aggressus fui: sciebamus enim aliud opus quodcumque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum: quapropter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videlicet. Eminus gallinarum ova numero duo millia, quæ in aqua cocta duraq; separauimus, cortices in summam albedinem calcinantes: vitellos autem & albumina quælibet per seipsa in equino fimo putrefieri sinimus, & postea destillauimus trigies in aquam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaque multa, quæ ob prolixitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anniduo cum dimidio nobis deperiēre præter utilitatem, imò dispendio maximo, quò factum, ut ferimè desperabundi prorsum deseruissemus omnia, nisi noua spe fulciti: cœpius iterum addiscere spirituum sublimationes, aquarum fortium destillationes, separationes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in quibus versati fuimus annos octo. Superuenit alius quidam Theologus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quo cum etiam operati lapidem extruere volebamus, cuius instinctu solū ex vitriolo re exequi putauimus, ac primò destillauimus acetum acerrimum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissoluimus, abstraximus: iterum af-

fusum

ALCHIMIA LIBER.

fusum abstraximus decies & quinquies die quolibet, spatio duorum mensium, ob cuius odorem vehementissimum quartana febre laboravi quatuordecim mensibus, commixtum hoc anno integro quiescere, sed nullo fructu permixtum: erat enim extranea materia. Relatum nobis postea fuit à quodam viro docto, Confessorem Imperatoris, cui nomē erat Magister Henricus, certissimē habere ac tenere magisterium lapidis: ut igitur eius notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio maximo, & ultra dispendio plura quàm ducentorum coronatorum, antequàm nobis familiarem potuimus reddere. Hic autem in hunc modum operabatur: Pastam ex argento & mercurio miscebat cum sulphure, & oliuarum oleo, decoquendo simul igne lento in pellicano luto munitissimo, spatulaq; lignea incorporando, sed materia nunquam permisceri potuit in vnum corpus spatio duorum etiam mensium. Tandem in aliam phialam positam hanc materiam, luto similiter munitam, ac sigillatam, in cineribus continebamus calidis omninò sepultā, igneque circumcirca fouebamus, existimantes mercurium spatio dierum quindecim, aut viginti & vno, virtute sulphurei corporis, conuersum iri in optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ, plumbum imponebat pro arbitrio, & igne violentissimo liquefaciebat omnia simul in massam vnā: qua fulminata per cupellam cineritij, debebamus inuenire argentum pro tertia parte multiplicatum. Ego pro mea parte dederam argenti marcas decē, alij verò triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & triginta

ta marcas. At secus euenit, quoniam ex triginta duabus marcis, ab examine socij duodecim dumtaxat habuerunt, ego autem ex meis decem quatuor marcas accepi. Quo factum, ut cum lapidis arcanum habere crederem à parte Confessore, quadringentis rursus coronatis pauperior factus ac dolens, duobus mensibus abstinui, ut ab opere prorsus abhorrerem, maximè quod mei parentes omnes increpare me, ac tormentare in dies non desisterent, ut præ mœrore vix edere, vel bibere possem, ad tantam maciem redactus sum, ut omnes existimarent me veneno contagioso quopiam imbutum esse. Nihilominus repente postmodum quàm antea magis accensus plus millies, maxime quia tederet inutiliter elapsi temporis: agebam enim tunc annum quinquagesimum octauum. Omnium errorum causa meorum (proch dolor) vnica hæc fuit, quia deuius oberrans non operabar in materia cōgrua: nam, ut ipse Geber loquitur: Corpora quæuis imperfecta, mixtione cum corporibus à natura simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntur, quia simplicem formam pro se tantum, in primo gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntur, adepta sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfectione non superflua, tribuere possunt alijs, id quod duabus de causis, priore quidem, quia per imperfectionis admixtionem redduntur imperfecta, cum non habeant plus perfectionis, quàm pro seipsis indigent: posteriore quia nō possunt hac via permisceri principia sua mixtione per minima, ut in decimotertio Digestorum habetur in Pandectis, & libro Calib: item apud Gebrum, & in

in opere naturali, apud magistrum Daalini, & Ar-
ualdum Villanovanū, in Speculo Alchimie, in
Semita errantium à Platone conscripta, in episto-
la Euuaralij, in Rosario magno, & in Euclidis tra-
ctatu breui, ac reliquis non sophisticis ad hunc
modum: Corpora vulgaria, per naturam solam
in mineris absoluta, sunt mortua, vt imperfecta
perficere nequeant, verū si per artem ad septe-
nam, denam, vel duodenā suæ perfectionis mul-
tiplicationem adducātur, eatenus tingunt in in-
finitum. Tum demū enim penetrantia, ingre-
dientia, tingentia, plusquā perfecta, viuāq; fa-
cta sunt respectu vulgarum: de quibus etiā apud
Rasum, Aristotelem chimistā, Aulphanem in suis
Pandectis, & Danielelem quinto capitulo suarum
Retractionum, Aurum nostrum completum
(inquiunt) est plusquam viuum. Item aurum no-
strum, & argentum nostrum album, quæ sunt v-
num & idem, non sunt vulgaria metalla: sunt e-
nim viuā, alia verò mortua virium expertia, vt
aureo Codicis libro legitur, & plerisque alijs. In-
numeros vtique vidimus, operantes in amalga-
mationibus & multiplicationibus ad album &
rubeū, in omnis generis materia, quæ possit ex-
cogitari, maximis laboribus, tantaque perseue-
rantia, ac tam constanti, vt maiora nequeat, sed
nunquam vidimus adhuc argentum tertia par-
te, media vel minima locupletatum. Infinitas ni-
hilominus dealbationes, vidimus rubificatio-
nes, recepta multa sophisticationum in tam va-
rijs atque diuersis regionibus, vt Romæ, in Na-
uaria, Scotia, Turcia, Græcia, Alexandria, Bar-
baria, Persia, Messinæ, Rhodi, in Gallia, in Hispa-

nia, in Terra sancta, & in cōterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum ferè mundum in circuitu, nullibi horū locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materijs, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti viui congelationes, medijs herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasorum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes materialibus substantijs reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus inuenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebāt, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinē deuenire minimè potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, inuestigando, & experiundo iam consumpsere decies mille, & trecentos coronatos aureos, vendiderā enim quandā possessionē, quæ valebat octo millia florenorum Germanicę monete, vt omnibus meis parentibus venissem in maximum contemptum, quia redactus eram ad paupertatem, vt pauca mihi iam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & vltra nato. Nihilominus ob tantas aduersitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeo, vt à concepto desisterem, quin potius misericordiæ Dei confidens, bonę voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquēs, Rhodum me contuli, nemini hominum vt notus, quærerem si quomodo reperire quenquam valerem, qui con-

saleretur

solaretur meas afflictiones desideriorum. Vna
dierū de quodam audiuerā viro valdē religioso,
magni nominis: rumor erat ipsum habere lapi-
dem tantopere quæsitum, cum quo maximis ta-
men impēlis amicitiam inij. Mutuo sumpseram
à quodam, qui meos parentes optimē nouerat,
octo millia florenorum. Formula sui laboris e-
rat, aurum & argentum purgatissima & foliata,
cum sublimati mercurij partibus quatuor mix-
ta reponebat in fimum equinum, quæ cū stetit-
sent ibidem vndecim mensibus, destillabat inde
aquam igne vehementissimo: terram in fundo
vasis residuam calcinauimus igne violento per
se, aquam verò sexies iterum destillauimus, qua-
uis destillatione subsidentem terram primē con-
iunximus, toties repetita destillatione donec re-
sidentiam nullam poneret ampliū. Terræ tritæ
& in vrinali positæ sensim affusimus, at frustra
multis laboribus conabamur terrā aqua sua im-
buere: nunquam enim permiscere potuimus, aut
efficere quin semper nataret super terram, etsi
continueremus in continuo calore spatio septem
mensū: nulla facta fuit coniunctio nec alteratio,
igne etiam aucto, quo factum vt friuolum opus
relinqueremus, propter quod rursus temporis
annorum trium, & quingētorum coronatorum
iacturam feci. Vir iste religiosus habebat excellē-
tissimos libros chimicos, vt sunt Rosarius ma-
gnus, Arnaldus de Villanoua. Liber verborum
Mariæ prophetissæ, in quibus studere cæpi de-
nuò, tantisper abstinens ab opere spatio quidem
annorum octo: tum primū cognoui rationi-
bus philosophicis, & euidentibus, quicquid an-

teâ fuerâ operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maximè cùm considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vincit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus, eua si liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneis que laboribus. Priùs itaque studere volui, quàm operari rursus magnis impensis & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assidue mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus est (inquam) vt hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via me ipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non, frustrâ cum ipsis versor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideraui potiùs quibus locis libri maximè conuenirent, in eundem sensum ibidem existimaui latere potissimùm veritatem, quæ non potest in pluribus: sed in vno tantùm existere: hac via mihi facta est obuiam ipsa veritas: in quibus enim maximè conuenire videbam in vnum, hoc ipsum fuit, quod tam anxie quæsieram. Quamuis vnus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus vna & eadem est substantia, solus error in diuersitate verborum committitur, & non in concordantijs. Proinde, fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animum, neue decipiaris, quemadmodum ego diu miserrimè seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sanè credo (ita me Deus amet) istos homines, qui talia scribunt figurati

uè, aut parabolicè, crines, vrinam, sanguinem, sperinata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, vti salia, alumina, cuperossas, atramenta, vitriola, boraces, magnesias, quoscunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legentibus, credo (inquam) impensarum admodum parum aut nihil in ea fecisse, neque laborum quicquam sustinuisse, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho sunt intricati, vel imposterum eò prolabi possent, me miseret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miseriarum & calamitatum poenæ, quas perpeffus sum. Quisquis igitur fidem adhibere mihi volet, non sine maximo commodo suo taceat, solum inde laborem, alios instruendo, reportare possum. Qui verò credere nolet, suo damno tandem experietur, quanta sit fatuitas aliorum exemplis nil commoueri, nec discere velle. Fugite sophisticationes Alchimistarum nequam, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Nam si quid boni vos lectura librorum docuit, falsis iuramentis & assertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere, nihil habentes quo suos errores tandem excusent, feci sapius, (inquiunt) at iam non habui quæ ad hanc rem erant necessaria, hæc & illa si addantur, &c. Nisi fugias potius quam pestem istos impostores & nebulones, in hac arte nihil vnquam boni degustabis. Priusquam ego hoc opus perfecissem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cum venirent eiusmodi homines detestabiles, & nequissimi fures, iuramentis imò periurijs asseriebant mihi ma

nifestissimos errores pro veris experimentis, quos tamē olim delirans maximo dispendio fuerā expertus. Nec prius in bonis meis opinionib. confirmari potui, quā ipsos omninō defererē, ac studium meum in ea materia totum intenderem, & vigilantissimē prosequer. Quicumque cupit artem verā addiscere, versetur cum sapientibus: id est, istorum libros legat, & non impostorum, licet obscuris verbis eam doceant. Nulli bi claris & apertis descriptos eiusmodi libros reperiēs, quapropter considerata possibilia sunt ex operibus naturę per comparisonem istorum ad illa, & è contrā. Sophisticationes omnes fugiendę sunt: item sublimationes, coniūctiones, separationes, congelationes, præparationes, disiūctiones, connexiones, alięque deceptiones omnes. Taceant quotquot aliam tincturam affirmant, quā nostram & aliud sulphur, quā nostrum occultum in magnesia: item illi qui aliud argentum viuum extrahere præterquā ex seruo rubeo, & aliam aquam à nostra quę permanens est, & nulli rei coniungitur, nisi proprię suę naturę, nihilq; madefacit aliud præter id, quod est vnitatis proprię suę naturę. Aliud enim acetū non est quā nostrum, non aliud regimen, neq; alij colores: item non alia sublimatio, solutio, congelatio, putrefactio, &c. quā nostrę. Suadeo vt alumina, vitriola, salia, & atramenta omnia, boraces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis provenit, crines, sanguinem, spermata, carnes, ova, lapides, & mineralia quęque relinquant, pariter & metalla sola. Quāquā enim ex ipsis est introitus, & materia nostra, vt asserūt omnes Philosophi,

sophi, componi debet ex argento viuo, & hoc alibi non reperitur, quàm in metallis (vt apparet ex Gebro, magno Rosario, Codice totius veritatis, Aristotele Chimista, Platone, Morieno, Haly, Calib, Maria, Auicēna, Constantino, Alexandro, Bendegid, Esid, Serapione, Arnolde Villanouano, Sarni Lilio, Daniele, S. Thomæ Breuiloquio, Alberti Tramite, Scoti Abbreuiatione, Senecæ ad Aros epistola ad Regem Arabiæ, & Hemus, Euclide septuagesimo capitulo Retractionū, & Philosopho tertio Metheorum, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud esse, præter argentū viuum congelatum graduum decoctionibus) his non obstantibus omnibus affirmatiuis rationibus, ipsa non sunt lapis noster, dum in forma sunt metallica: nam impossibile est vnā & eandem materiam habere duas formas. Quæ ratione possint esse lapis, qui formam dignam, & mediam habet inter metallum & mercuriū, nisi primò corrumpatur, & auferatur eiusmodi forma? Hac de causa Philosophus, atque Democritus libro 3. Physicorum, cap 3. de Metheoris, inquit: Glorietur Alchimistæ vt vt volent, nunquā formas transmutabunt metallorum, nisi per ipsorum in primam materiam reductionem: hoc ipsum habent omnes libri, qui de forma tractant metallica. Verum, vt intelligatur quid sibi velit in primā reductio materiam, apprimè sciendum materiam esse primam, rem ipsam in quam immediatè proximeq; specifica forma introducit, vt prima hominis materia, est vtrumque viri semen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur

perperam ad quatuor elementa: nam (vt ipsi lo-
quuntur) ex istis constant omnia, quæ creata
sunt absque dubio: sed ista sunt materia prima
primæ materiæ, id est, ex elementis quatuor con-
stant argentum viuum & sulphur, quæ tandem
sunt prima materia metallorum. Etenim elemen-
ta quatuor æquè sunt ad formationem a fini, vel
bouis apta, ac ad metalla: primò namq; fieri de-
bent per naturâ argentum viuû & sulphur, quam
esse queant metallorum materia prima. Exem-
pli gratia, homo nō componitur ex quatuor ele-
mentis, existentibus adhuc in elementari natura
simplici, sed à natura transmutatis in naturâ pri-
mæ hominis materiæ. Haud secûs natura trans-
mutans elementa quatuor in mercurium & sul-
phur, tum primû effecit metallorum primam:
nam quicquid vltra fuerit in dictam operata ma-
teriam, nihil aliud inde resultare poterit quâ for-
ma metallica. Verûm antea cûm adhuc essent ele-
menta, & non argentum viuum, neque sulphur,
natura potuisset ex eisdem elementis procreasse
bouem, herbam, hominem, aut quiduis aliud à
metallo differens. Ex præcedentibus liquet aper-
tissimè, quatuor elementa non esse metallorum
primam, sed argentum viuum & sulphur. Alio-
qui iuxta sententiam illorum, sequeretur inde ho-
mines, & metalla, herbas, plantas, animalia bru-
ta, in summa cuncta nil nisi rem vnâ existere
sine differētia, quò nihil absurdiûs vnquam dici
potest. Item inde sequeretur, etiam ex metallis
homines generari posse, cûm isti pariter, vt illa,
constent ex elemētis, & vltra quiduis ex quouis
fieri, nec non simile sibi simile nō producere, non
esse

esse generationem, neque semina, nullam rerum differentiam, si actu omnia essent vna substantia. Vt ad primam redeamus materiam, utemur exemplo hoc videlicet, semen viri per se, & semen per se mulieris, non sunt prima materia foetus, quoniam natura potest ex eis ad hunc modum separatis, aliud quid producere monstrosum, velut substantiam verminosam: sed ex amborum in vnum coniunctione, ut vnius virtus alterius virtutem in se recipiat, & amplectatur, tum demum natura nihil aliud inde producere potest, praeter formam infantis, quod hic sit finis illius materię, & non alius. Natura non potest itaque aliam introducere materiae formam, ea sola, ad quam finaliter est inclinata, disposita que: spermatica igitur unio duntaxat, est prima materia eius, vel eorum a quibus semina decisa, vel separata fuerunt, quae nullam aliam formam recipere potest, quam propriae suae speciei, ad quam est disposita. De dispositione ad finem rude satis hoc sit exemplum: Si quis aliquo festinet iter, priusquam eo deventum sit, multae occurrunt viae huc atque illuc deflectentes, at ubi semel in rectam gradum direxerit, perseverans in ea, tandem eo perueniet, quo statuerat ire. Ad hunc modum singula propriam viam, ac materiam habent, per quam & ex qua facta sunt, & non ex omni materia quoduis, neque modo quouis perficitur. Manifestum est utique, rem omnem habere sibi similem & praecedentem, ex qua producitur naturaliter, ut inde nihil aliud fieri queat, velut in equi formationem, requiritur natura quae piam equina in spermaticam substantiam transmutata, ex duabus contrariis materijs

(sub eadem equina specie tamen) vnitis: item ad hominem ipsa natura non sumit substantiam equinam principaliter: habet enim vnaquæque substantia proprium, ac principale semen ex quo fit, ac per seipsam in ipso multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cùm creasset hominem virum & fœminam, crescite & multiplicamini, ex vestra met substantia, videlicet vobis simili: alijs suis creaturis namque dixerat antea, Producat vnumquodque fructum suum & semen in seipso, multiplicetur, &c. Si ex vno generari voluisset vnumquodque Deus, non tot ac tantas fecisset creaturas, tamque diuersas, nec opus fuisset cœlo, neque luce, sed elementa quatuor semper vnum & idem protulissent, quod absurdissimum esset. Proinde ex omnibus fecit omnis generis diuersa, vt vnumquodque sibi simile generaret. Nunquid ante diluuium Dominus Deus dixit Noe, Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus vnita paria masculum & fœminam, vt postea quodque multiplicetur in sua specie, & non aliter fieri videmus? Pater igitur ex præcedentibus ad vnius cuiusque generationem, opus esse sui simili, vt ex mandato Dei, diuersarum rerum radices ab ipso creatę multiplicarentur in diuersa, sub propria quolibet substantia. Per Philosophorum autoritates id ipsum probatur: Scotus enim apertè loquitur, ex argēto viuo coagulato, & ex argento viuo sulphureo, primā materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albanie, loquitur ad hunc modum: Ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile: similiter ex bruto quouis

quouis animali nil nisi bruta bestia: natura namque in alio non emendatur, at solum in sua natura. Idem à Io. Mechungo dicitur in suo testamento: Quæuis arbor suum fructum producit, vt pyrus pyra, poma pomus: pariter & metallo generatur, atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis benè in hanc sententiam scripsit, (quamquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus) inquiens: Exactissimè singula sumus experti suis, idq; probatis rationibus, nihil potuimus vnquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per euaporationem facile fugiunt, & per separationem vnius elementi ab alio, velut aqua per ignem: pars vna in fumum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis: sic in omnibus, quoniam quæ in homogeneatione haud benè sunt vnita, minimo consumuntur igne, ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec ab alio suo elemento: nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, vt nihil omnino de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quàm sola substantia mercurij per artem optimè mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio aduersus ignem, & in diuersa separari se non permittentis, at semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissimè persistentis, tum demùm (inquit) coniungitur metal-

lis in profundo radicaliter, formam ipsorum core
rumpendo, ac aliam introducendo iuxta virtu-
tem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis.
Item Aros ille Rex magnus & doctissimus ait:
Nostra medicina fit ex duobus vnus essentie, vi-
delicet ex vnione mercuriali fixæ, & non fixæ na-
turæ, spiritualis & corporalis, frigidæ & humi-
dæ, calidæ & siccæ, & ex alio fieri nequaquam po-
tèst. Etenim artis industria nihil infert noui, nec
adfert ad naturam in sua radice, verùm adiuta na-
tura per artem, vt decet vincula soluendo: item
ars per naturam adiuta discendo ab operationi-
bus eius, & in suppeditatione materie, simul am-
bæ desiderium adimplent, ex voto diligèter ope-
rantis. Ad hæc Morienus ait: Miscete & proiici-
te medicinam super corpora perfectione dimi-
nuta, vel imperfecta: & hoc aliud esse nihil dicit,
præter argentum viuum exaltatum arte super ar-
gentum viuum imperfectum: ex his docent aper-
tè nihil aliud esse, quàm argentum viuum. Ad-
fert Arnaldus Villanouanus: Totum studium
tuum intendatur, in digerèdo & coquendo mer-
curiosam substantiam, & pro sua dignitate corpo-
ra digna reddet, quæ nihil aliud existunt, quàm
substantia mercuriosa decocta. Infinitis rationi-
bus probari posset, mercurium duplicem esse so-
lam materiam primam, & proximā omnium me-
tallorum, & non elementa quatuor, quæ sunt re-
motissima. Dixerit quispiam errorem suum pro-
tegere cupiens, ex tuis (inquit) contra teipsum
adduco, elementa quatuor postmodum in mer-
curium & sulphur, quæ metallorum prima mate-
ria sunt, arte reduci, hac via subtiliora facta sunt
eius.

eiufmodi feparatione, præcedēte, quā ſi ſine hac ſtatiim in mercurialem ſubſtantiam adducta fuiſſent, materiamque proximam. Vt hoc refellam tanquam erroneum & falſum, ex iſta vana opinione ſequeretur facilè ſuperfluā eſſe naturam, ſi ſpermata rerum arte fieri valeant, ſic homo generaretur abſque homine ſolū ex quatuor elementis abſque alia natura media, vel alteratione, non aliter & principia fierent compositionum, quod pugnat contra omnem rationem naturalem. In hac arte ſiquidem natura produxit materiam, in qua poſtmodum iuuatur arte. Sequeretur etiam ex ea falſitate medicum arte ſua, vel herbis reſuſcitare poſſe mortuum, aut morientē hominem ſanare, contra dictum Auicennæ & Rasis. Medicina ſolū auxiliatur naturæ, qua quidem abſente vel deficiente, nihil operari poteſt illa, vt ſi proiciatur in corpus mortuum laxatiua, non purgat, quia per naturam non recipitur actio. Quod Hypocrates in Aphoriſmis & principijs naturalibus, diuiniſ magis quā humanus, ac velut ſpiritus corpore carens, teſtatur, inquiens: Ars præſupponit rem aliquam à natura ſola creatam, in qua præſtat auxilium ipſi naturæ, & hæc arti. Proinde conſtat artem indigere materia, quæ ſit à natura creata, & non ab arte, à qua ſi eſſet, quid opus natura foret in eis, quæ non eſt operata, cū de ſuo nihil abſit? ſola ars perficere poſſet abſq; alia re extranea, & præter naturam. Patet multis irrefragabilibus teſtimonijs, & euidentiffimis, naturā ex ſeipſa procreare naturas ſpermaticas, ac præparare: tandem ars per coniunctionem in eis operatur, ad finem tendens, in

quem natura creat. Quamuis etiam, si fieri queat, vt metalla reducantur in quator elementa prius oporteret in mercuriũ & sulphur, quàm in elementa separari necessario, postmodũ elementa rursus in sulphur & argentum viuum, vt fiant proxima natura metallica : quæ stultitia quæso hæc esset? Cũ hæc omnia sint vnum idem, & eadem substantia, quæ nouam nõ acquirit inde naturam, neque materiam, ab eiusmodi reductionibus, at solũ manet quod antea fuerat. Quid istis frustaneis igitur laboribus indigemus, si tantundem substantiæ habebatur, cũ essent in forma spermatis argenti viui & sulphuris, atq; post reductionẽ in elementa quatuor, & nihil acquirant noui, non in virtute, non in pondere, neq; quantitate, vel qualitate? ea de causa videlicet, quia nulla materia sibi fuit adiuncta, quæ digniora reddidisset, vel cũ ipsis fuisset exaltata, sed vnica tantũ huc atq; illuc circumducta materia sola, præter additionẽ: quapropter in forma proprii spermatis æquẽ valida, ac in forma elementorum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem, nempe nihil etiã acquiri sibi, negatur: nam ipsum reducimus, vt in ea reductione fiat coniunctio nouæ materiæ vnus & eiusdem radicis, præter quàm reductionem fieri nequit, atqui accedit etiam additio materiæ. Duarum vtique materialium vna subuenit alteri, quo resultet inde longè dignior materia, quàm erant per se seorsim ante coniunctionem. Est igitur ista reductio nostra necessaria, quod per eam materiæ nouam acquirunt formam & virtutem ob additionem materiæ nouæ: quæ non fit in alijs reductionibus

bus elementorum, in quibus aliud nihil apparet fieri quàm circumductio materiæ nudæ sine forma, citra omnem innouationem, exaltationem, & acquisitionem alicuius formæ, vel materiæ nouæ. Vnde liquet reductiones istorum hominū esse meras phantasias, vanas, & erroneas. In huius rei confirmationem aptissimè loquitur quidam nomine Guilhelmus Parisiensis, vir in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primò concurrunt in vnionem duo spermata, qualitatibus differentia, quarum qualitatū in vno est vna frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in vtero materno digeruntur mixtione virtutis vtriusque seminis, & augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est eiusdem substantiæ, cuius est sperma fœmineū, actione virtutis masculini spermatis interueniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum vtriusque natura, citra vllam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solū efficit, in vtero materno coniungit simulambo. Quamquam etiam ista iuuare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facile digestibilium, cum temperie & moderatione sumptorū, quibus omnibus aliud nil operatur, quàm rebus iam à natura creatis auxiliari tantū.

Subiungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquàm à natura creata sunt, tum demū ars per solam virtutē naturalem existentem in spermaticis materijs iam à natura creatis,

coniungendo, velut naturæ minister, succurrit ipsi rei quidem existenti, at nondum perfectæ: nihil tamen addit formæ, nec materiæ, neque virtutis. Est igitur generationis prima causa naturalis, & secunda solum artificialis, quæ posterior absque priore nihil efficit. Frustrâ namque terra cultuatur ad messem, nisi naturalis adsit materia creata per naturam, frumenti granum videlicet. Constat igitur vtramq; ab altera iuari, naturam ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus facere, cum naturæ, tum artis. Cum igitur ab arte spermata creari nullo modo valeant, neq; materiæ metallorum, impossibile fuerit hominem quouis artificio reducere quatuor elementa in spermaticam formam reductiuam, alteratiuam, aut attractiuam, ad finem recipiendi formam, vel actionem tendentē, siue disponentem. At si quis arguat Philosophos dicere quatuor elementa in arte nostra existere debere: sententia quidem eorum est, in duobus suis spermatis quatuor primas elementorum, quatuor qualitates haberi, caliditatem & siccitatem videlicet, ignem & aerem in argento viuo maturo, quod est sperma masculinum, & frigiditatem atque humiditatem in argento viuo crudo, & imperfecto, quoad finē, quæ terra sunt, & aqua in spermate fœmineo, non quòd actualiter in istis sint quatuor partes elementales à se mutuò separatæ, vt sunt quatuor elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent materia prima metallorum ampliùs, nec etiam alterari possent aliquo ingenio, vel artificio humano, in formam duorum spermatum metallorum primæ materiæ, vt apertè docet Calib Philosophus,

phus & Albanix Rex, ad hunc modum: Scitote nos ab initio nostri operis, nisi duabus materijs duntaxat non indigere, non nisi duo videntur, neque tanguntur, nec duabus plures intrant in magisterij nostri principium, medium, & finem: verū istis duabus qualitates quatuor insunt virtualiter: in maiori namque spermate, velut in digniore, duo digniora continentur elementa per qualitates, ignis & aer videlicet: in altero verò spermate natura sua crudo & imperfecto, reliquæ duæ qualitates habentur, & alia duo minus digna elementa, quæ terra sunt & aqua: per Calib aperte satis patet, in hac arte non esse nisi duas materias spermaticas, vnius & eiusdem radice, substantiæ & essentiæ, scilicet mercurialis, solius substantiæ viscosæ & siccæ, quæ nulli rei iungitur in hoc mundo, præterquam corporibus. Id ipsum asserit manifestè Morienus libro suo, inquiens: Durum aquaticum, & molle reddito durum, vt ei coniungatur aqua, celato, vel abscondito potius ignem sub, vel in aqua frigida: hoc est, iunge sperma masculinum, quod aliud nihil est, quam mercurius coctus & maturus, continens in se per digestionem elementū ignis, cum spermate fœminino, id est, cum aqua viua. Item Isidrius in eandem sententiam loquitur in Turba Philosophorū: Aquam igni permisceto, hæc est vnio spermatica potentialiter, proxima lapidis nobili perfectioni, ad eam recipiendum. Et in Codice totius veritatis, quidam Philosophus nomine Artefinalef: Coniunge rubeum virum, albæ suæ fœminæ, in rotundo cubili circundato corticum igne, continuo quoque calore fouea-

tur ibidem, usque dum fiat coniunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari, id est, in continente hoc, omne inest quod ad vsui perfectionem requiritur: tum demum ista coniunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter. Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atq; spirituales naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probè Philosophos intelligit omnes, optimè concordare videt in omnibus, qui verò nō sunt artis filij, sed ignari, dissentire perperam iudicāt. Postquàm de prima materia metallorum abundè satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & auctoritatibus dignis mercurium & sulphur esse probavi, latius vt progrediar in gratiam & utilitatē auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertiā dicā quid sint mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum auctoritatibus, à quib. didici quæ de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

PARS TERTIA LIBRI D. BERN.

Comitis Marchiæ Trevisanæ, qua per ipsum tractatur de radicibus & principijs Metallorum, idq; rationibus & auctoritatibus evidentissimis, atque philosophicis argumentis.



In primis non ignorandum est, diuinum hoc Genesis opus, quo Deus in principio creauit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex eius voluntate multis ac infinitis materijs, ex qua traxit

xit elementa quatuor, & ex istorum commixtione creauit animantia, diuersasq; creaturas, nonnullas esse voluit intellectiuas, sensitiuas alias, vegetatiuas & minerales. Intellectiuæ creatæ sunt ex quatuor elementis, at ignis & aer in istis dominantur magis, quàm alia duo. In sensitiuis tamen minuitur ignis, quòd aer æquè dominetur ac ille, velut in animalibus brutis, equis, asinis, canibus, auibus, &c. Vegetatiuæ pariter ex quatuor constant, in his dominantur aer & aqua: sed aer dignitate diminuitur per aquâ, & ista per solam substantiam quandam terrestrem & vaporosam. Minerales verò creaturæ, licet ex quatuor etiam constent, prædominantur tamē terra & aqua: sed aquæ dignitas est terrosa magis, quàm aquatica. Diuersarum sunt formarū, at multiplicari nunquàm possunt, nisi per reductionem ad primam sui materiam, cæteris antea dictis proprium semen in seipsis habentibus, in quibus delitescit omnis ipsorum multiplicationis & finalis compositionis virtus. Materia metallica constat ex solo mercurio frigido & humido crudo, in quo sunt etiam elementa quatuor, scilicet calidum, humidum, frigidum & siccum: quorum duo dominantur, frigidum & humidum: subiecta sunt istis calidum & siccum. Cœlestis motus calor circumcirca terram penetrās, & venas eius, est tam remissus ac temperatus, vt vix perceptibilis, at continuus: noctu pariter ac diu semper æqualis. Calor hic non prouenit ex Sole (quod nonnulli fatui volunt) sed ex reflexione sphæræ ignis aerem circuentis, & etiam ex continuo motu corporum cœlestium, calorē continuum & lentum

excitantium vix imaginabilem. Quamuis etiam calor mineralium esset à Sole (ex sententia Raymundi Lullij & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter voluitur. Verum istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus eius est naturaliter calidus. Calor itaque proueniens ex motu corporum coelestium, assidue versatur in venis terræ: non tamen calefacit (vt putant nonnulli stultè loquentes) mineras: nam si vel minimè calefaceret, hoc tantillo calore actiuo, minore spatio temporis quàm annorum decē, decoqueretur mercurius in perfectionem Solis, quod vix centum fieri consuevit. Terra siquidem est frigida & sicca, minerae quoque sunt in centro terræ: priusquàm igitur vel tantillum caloris percepissent à Sole actualiter, nos qui sum⁹ proximiores adureremur prorsum: intentissimus esse deberet enim, si terram & aquam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorē adhuc retineret, cum ad centrum peruenisset, non extinctū penitus. Verum enim verò hæc naturalius intelligi debet ad hunc modum: Cum ipse mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab eiusmodi motione: pariter ignis & aer existentes in mercurio mouentur, & sensim eleuātur, cum digniora sint elementa quàm aqua & terra mercurij, nihilominus humiditas & frigiditas dominātur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa, vincere conātur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem

tem in mercurio denominantes: nam cœlestes motus excitant alios motus calorum naturalium, per quos mercurij motus, i. qualitates mouetur. Postmodum successu longo temporis mercurij siccitas vincit gradum vnum suæ humiditatis, & fit plumbum, alium quoque deinceps gradum vincit, & fit stannum. Tandem calor mercurij iterum paululum humiditatis ex frigidityte vincit, & fit luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel venus, & postea ferrum atque sol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ prius succumbebant frigidityte & humiditate victæ, modo vincunt alias, ac dominantur caliditas & siccitas, quæ sunt in excitatione sua sulphur, & mercurij frigiditytas atque humiditas sunt ipsemet mercurius. Non quod sulphur hoc sit quidpiam à mercurio diuisum, aut separatum: sed est solum caliditas & siccitas, quæ non dominantur in frigiditytem & humiditatem mercurij. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditytem, humiditatem, & suas imprimit virtutes. Per eiusmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diuersitates. Plumbum ab igne continuè fugit, auolatque, non alia de causa, nisi quia frigiditytas & humiditas sui mercurij, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & siccitatem sui sulphuris, quæ quidem in eo nullo modo dominantur, alioquin ab igne plumbum quantumuis etiam vehementi, non absumeretur, quinimò mercurius eius gauderet in sibi simili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter solem, quia sunt adhuc frigida humidaque, plus vnum alio, iuxta maiorem cum dictis qua-

litatibus participationem, vel minorem fugiunt
 (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereq;
 nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab
 aduersario, simili verò delectatur: inde sequitur,
 solem aliud nil existere, quàm purum ignem in
 mercurio, cùm ab igne, quantumcunque vehe-
 menti non recedat, alijs omnibus illum non su-
 stinentibus, vno minùs alio, plùsue, vt magis ac-
 cedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sul-
 phur enim aliud nihil est, quàm purus ignis oc-
 cultus in mercurio, qui longo successu temporis
 in mineris excitatur, atq; mouetur motibus cor-
 porum cœlestium (vt suprà dixi) digeritque fri-
 giditatem & humiditatem in mercurio, pro va-
 rietate graduum decoctionis & alterationis in di-
 uersas formas metallicas, quarum prima plum-
 bum minùs calidum & humidum: secunda stan-
 num: tertia argentum: quarta cuprum: quinta
 ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ
 naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure di-
 gestus existente in mercurio. Ex his manifestè
 rursum patet, sulphur non esse quid per se seor-
 sim extra substantiam mercurij, neque vulgare
 sulphur, alioqui materia metallorum non esset
 homogenea (quod pugnat contra Philosopho-
 rum omnium assertiones) qui huiusmodi qua-
 litates dominantes vocauerunt sulphur, à simili-
 tudine, quia substantiam habet inflammabilem,
 velut sulphur calidà & siccam, cui insunt. Vnde
 liquet apertissimè, formas metallicas à natura so-
 lum ex pura substantia mercuriali creatas esse,
 non extranea, Gebro sic attestante. In profundo
 (inquit) naturæ mercurij, est sulphur, quod sit
 longo

longo successu temporis in venis minerarum terræ. Manifestius hac de re loquuntur Morienus & Aros: Nostrum sulphur (inquiunt) non est vulgare, sed fixum, & non volatile, de natura mercurij, & non ex alia re quapiam. Naturam exactissimè imitatur, quæ in suis minoris aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam mercurialem, ut etiam apparet optimis rationibus, autoritatibus, & experientia. Mercurio huic inest sulphur fixum & incombustibile, quod nostrum opus perficit, absq; alia substantia quam pura substantia mercuriali. Non aliter loquuntur Calib, Bendegid, Iesid, & Maria: sed clarè ad hunc modum: Natura metalla sua procreat ex calore, & siccitate mercurij, frigiditatem & humiditatem superantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur essentia, ut omnibus Philosophorum libris affirmatur, quos omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam existimant in procreatione metallorum interuenire materiam aliquam sulphuream: sed contrà manifestò patet, in mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur: verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo sulphur dictum alteratur, & vnà simul aliæ duæ mercurij qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diuersas, pro diuersitate graduum alterationum. In eo pariter imitatur naturam, cum nihil extraneum ad materiam nostram assumamus, atqui nostro argento viuo inest sulphur incombustibile mercuriale, quod nihilominus adhuc non dominatur, sed frigiditas & humidi-

tas mercurij volatilis, vsque dum actione contri-
 nui caloris super hoc nostrum argentum viuum
 perseverantis, fixum per totam substantiam vo-
 latilem mixtum dominetur, & vincat mercurij
 frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi cali-
 ditas atque siccitas, quæ sunt eius qualitates, in-
 cipit aliarum dominari, ac pro gradibus huius
 alterationis mercurij, per suum sulphur diuersi
 calores oriuntur, quemadmodum nec aliter, quam
 per naturam ipsam in mineris. Colorem eius-
 modi primus est nigredo saturnea: secundus al-
 bedo iouialis: tertius lunaris: quartus veneris:
 quintus martialis: sextus solaris: septimus verò
 vno gradu per nos altius adducitur, quam per
 naturam: siquidem perficimus, & plusquam per-
 fectum reddimus rubeo sanguineoque calore exal-
 tatissimo. Proinde cum sit plusquam perfectum,
 eatenus alia perficit: nam si non perficeretur vl-
 terius quam à sua simplici natura, quid opus es-
 set tantum impendere temporis, vt putamen-
 nouem cum dimidio, cum à natura præter tantos
 labores eiusmodi corpora habere possimus iam
 creata. Verum oportet, vt antea dixi, corpus ma-
 sculinum plusquam perfici, idque per artem na-
 turam imitantem, quo sua plusquam perfectione,
 abundantique radiatione perficere queat, alia
 imperfecta, in pondere, colore, & substantia, in ra-
 dicibus & principijs mineralibus. Quis igitur
 adeo præsumptuosus, vt credat illud perficere
 posse, taleque reddere, quale desideramus alio
 quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habe-
 tur commixtio? In Turba quidem Aristeus no-
 mine, qui mundum vniuersum gubernauit an-
 nos

nos sedecim sua sapientia, post Hermetem excel-
lētissimus, de quo legitur in Chronicis Salomo-
nis, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac
nunquā mentiri solitum: quapropter veridicus
appellatus ab Astrologis, ait; Natura non emen-
datur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra
materia aliter, quā in sua propria emendari.
Parmenides idem loquitur, qui me primū re-
traxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Pa-
tet vtique naturam metallicam non emendari,
præterquā in sua natura metallica, & non in a-
lia quauis, adeo vt hac via per nostrā artem per-
ficiamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix
mille possit annis. Nam in mineris calor ferè nul-
lus, qui se vel tantulus inesset, opus naturæ ce-
lerrimum foret. At in arte nostra duplicem calo-
rem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, vt
alter alteri subueniat. Non est ignis (vt volunt
Constantinus & Empedocles) de substantia ma-
teriæ, qui tamen opus augmentat, alioqui seque-
retur eiusmodi calorē indies magis ac magis pe-
netrare, quod est erroneum. Verū ignis dun-
taxat omne artem regit, quo natura vtitur, aliud
nihil adferre possumus. Igne vehemēti verò non
alterantur inter se vicissim, neque mouētūr. Fiat
igitur ignis digerens continuus, non violentus,
subtilis, conclusus, aereus, circumdatus, alterans,
& non comburens: ita me Deus amet, iam tibi
narraui omnem ignis construendi modum, con-
sidera igitur, ac rumina verba mea particulatim:
siquidem ignis omnem comprehendit artem, vt
patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Consi-
dera pariter quid Rosarius magnus in hanc sen-

tentiam adferat: Cauete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam ante requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est priuationis coniunctionum: sit igitur ignis vester perseuerans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit coniunctionem, & album in rubeum tingit coloris florū papaueris syluestris, quod quidem per te ipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore fini frustra tenui, & in igne carbonum absq; medio, materia mea sublimata est, nō soluta. Verūm in igne quem dixi, vaporoso, digerēte, continuo, non violento, subtili, circuyente, aereo, claro, clauso, incomburente alterante, penetrante, & viuo benè successit. Iam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facile per hæc verba intelliges qualis esse debeat ignis. In Turba habetur, experientia artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chimistæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad euaporandum & conuertendum aetiuitatē siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aeris circuentis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor eius alterans, siccus per aerem existimatus, quod medium est quo ignis mouetur, & humectatur. De hoc dicere hactenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit. Aros & Calib, In toto nostro opere (inquiunt) mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine:

sed

sed in principio non ita se res habet: siquidem non est mercurius noster: quod intellectu facillimum. Item Morienus ait, Scitote nostrum Latonem esse rubeum: sed inutile nobis existit, usque dum albus fiat. Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipsa est, & ignem humidum & vaporosum omnia operari.

Rursus Bendegid, Io. Mehungus, & Haly: Vos qui dies & noctes (aiunt) quærentes, vestras dilapidatis pecunias, facultates, & opes vestras consumitis, atque tempus inutiliter, torquetis in genia vestra circum librorum subtilitates, admonitos ex charitate volo (per compassionē) velut pater motus, erga filium: ut (inquam) albificetis Latonem rubeam, per aquam albam suffocantem atque tepidam: cæterum frangite tot sophisticos libros, tot regimina, tantasque subtilitates relinquite, mihi credite, ut benè sit vobis: vana siquidem hæc sunt opera cuncta, præter id, quod iam vobis dixi: & in hunc scopum tendunt omnia, quæ scripta sunt. Quid melius clariùsue dici posset unquam?

Codex etiam omnis veritatis ad hæc: Dealbate (inquit) rubeum, & postmodum rubeum faciatis album, in eo tota consistit ars, eiusque principium & finis. Ego autem dico tibi, nisi nigrum effeceris, minimè dealbare poteris, siquidem nigredo est initiū albedinis, & nigredinis finis, est signū putrefactionis, corporis penetrati iam & mortificationis. At hæc inquit Morienus ille sapiens philosophus Rom. Nisi putrefiat & nigrescat, non dissoluetur, & nisi dissolutum fuerit, ab aqua sua

non poterit penetrari, neq; dealbari: vnde nulla coniunctio, mixtio nulla, & per consequens nulla prorsum vnio, quæ postrema fieri non potest absq; mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per eiusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cuiusvis alterius. De ponderibus verò, ne quis multū sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura vtitur, sciendum vtique minerarum locis non haberi: nam vbi solū vnum, quid his opus esse videtur, & alibi quàm inter duo, vel plura? Ponderus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in mercurio. Siquidem (vt antea dixi) elementū ignis, quod in mercurio crudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui verè Philosophus erit, optimè sciet quantò subtilius est elementū ignis alijs elementis, & ista vincere quanta proportionē valeat: Ponderus igitur est in elementalī primā compositione mercurij, & nō in alio quouis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel coniunctio, postmodum alteratio, postea mixtio, & postremò tandem fert vnio. Quicumq; volet in his imitari naturam, huius obseruet ordinem atque pondera duntaxat, vt Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quò fiet vt animum facilè despondeas. In hanc sententiam optimè loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agētis in ista materia. Verba sunt merè aurea, ponderum
funda-


fundamentum nobis aperientia, quæ non facile, nisi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata fuerint, insigniter docto. Ipse tibi libenter exposuissem, nisi Deo votum, æquitati, Philosophis quibus præstitissem, me nunquam nudis verbis expositurum, aut vulgato sermone pondus, materiam, neque colores, at solum parabolis (vt infra mox audies) veris & perfectis, absque diminutione & superfluitate, ad imitationem sapientum. Antea dixi de huius artis inuentoribus, eisque qui habuerunt, me quoque habuisse perfecisseque lapidem à principio vsque in finem factus sum: item de imposturis, quas sustinui, & propter eas ingentes impensas & labores intolerabiles, ab anno decimo octauo ætatis meæ, vsque ad annum sexagesimum quartum, priusquam artem adeptus essem. Verum si habuissem ab initio libros omnes, quos postea nactus sum, citius ad eam haud dubie peruenissem: at nihil aliud quam falsissima legebã recepta, & libros erroneos: præterea non nisi cum peruersissimis furibus, hominibus nequam, & impostoribus communicare contingebat. Sed postquam sciui, familiarem notitiam habui cum quindecim bonis viris, qui pariter sciebant lapidis artificium, & præcipue cum quodam Barbarino (sciueram, nihilominus artem duobus annis priusquam elaborassem, vel perfecissem) hic inter disputandum (cum ex improviso dixissem, me nondum expertum fuisse) conabatur à proposito vero diuertere, quapropter deserui societatem eius. Disputabamus potissimum de modo celandi, & contegendi hominibus indignis artē. Verum in ignis structura scri-

bentum alij dissentiebant ab alijs, quamuis ad eundem scopum tenderent omnes, vt nempe fieret ad hunc modũ, ne fugiens prius auolet quàm ipsum persequens, quocumque modo pararetur ignis. Conclusionem igitur hanc meam vt intelligas, arrige attentius aures. Opus nostrum fit ex vna radice, & ex duabus substantijs mercurialibus, crudis, assumptis, & ex minera tractis, puris, & mundis, igne coniunctis amicitia, vt exigit ipsa materia, assidue coctis, vsq; dum ex duobus vnum fiat, in quo quidem vno corpus spiritus, & iste corpus facta sunt à commixtione.

Postmodũ augeatur ignis donec fixum corpus, tingat nõ fixum suo calore naturaque: nam vbi ritẽ mixtum est, omnia vincit, ac ad suam naturam & virtutem adducit, ac tandem superat & tingit millies, millena, ac decies millies millena; id qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaq; modũ virtute, quantitateque multiplicatur, vt fatentur venerabilis ille Pythagoras, Isudrius, & Codex omnis veritatis. In nullo vnquam librorum reperi multiplicationem, præterquàm in Rosario magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Testamento Pythogoræ, in Turba, in Morieno, in Auicenna, in Bolzain, in Albugazal frater Bendagid, in Iesid Constantinopolitano, at in alijs si habebatur, non int̃lexi, nec ab ipsis addiscere potui. Noui quendam ex Marchia Anconę, qui lapidem optimẽ nouerat, multiplicationẽ autem ignorabat, hic me sedecim annos integros sollicitẽ insequutus est, vt disceret, verũ ex me nunquã sciuit, libros enim quos dixi, habuit vt ego. Totam speculatiuã igitur, & principia mineralia,
cum

eum suis rationibus detexi, quibus verum à falso discerni potest, modò verò practicam attexere visum est, obscuris verbis tamen, vt egomet elaborauì, & quater composui dictum lapidē. Quicumque igitur hunc meum libellum habuerit, ac legerit, ab omni liberari meritò deberet anxietate, necnō veritatem cognoscere citra defectum, dilucidius enim scribere haudquaquam potuissem, nisi rem ad oculum demonstrarē, quod quidem omnis ratio dissuadet. Ipse tu cū scieris longē me cautiùs velabis, ægreque feres me tam apertē scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus palàm fieri, quod valdē paucis notū esse bonum est, vt in Turba passim legitur.

*QVARTA PARS LIBRI BERNARDI
Comitis Marchiæ Treuisanæ, de practica
Philosophici lapidis.*

VM in hac arte maximē profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimum quærere ac frequentare: decet enim probatos viros sibi similibus adiungi, & non alijs. Cū igitur per celebrem quandam ciuitatem Appuleam Indiæ transirem, audiui doctissimum in ea residere virū in omni scientiarum genere, qui partem in hoc mundo nō haberet. Hic prætium disputationibus instituerat omnibus in arte peritis, libellū folijs & cooperto rio puro, puroq; auro fabricatum. Quapropter honoris auidus, animum facere mihi metipsi nō dubitauì, ac ad præscriptas disputationes disporre, addente mihi, ad hāc susceptam prouinciā,

calcaria verò doctissimo, veniente mihi in mentem etiam, audētes ad sublima prouehi, timidos deijci, ac perpetuò humi degere, viriliter in palestram transij, fatoque palmam obtinui disputationis coram astantibus, libellusque premij fuit mihi per facultatem philosophiæ admodum honorifice oblatus, vt circumspectarer ab omnib⁹. Deinceps animi studio fatigati recreandi gratia, campos amœnos & prata quærens, inlympidissimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumseptum, atq; munitum, supra quercinum truncum, cetera muro circundatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aues in eo balneum sibi facerent. Super hunc fontem sedens, contemplatus sum eius pulchritudinem, ac vidi superiùs clausum. Ea faciens iter vir senex, & venerandus admodum, vt Sacerdos, à me salutatus honorificè, & rogatus quamobrē iste fonticulus ad eum esset modum, superiùs, inferiùs, & ad latera circumquaque clausus, & munitus? amico responso me dignatus ait: Est quòd scias, amice mi, fontem hunc esse valdè mirabilis, ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus, pertinet ad Regem solùm huius patriæ, quē fons optimè nouit, & ipse fontem. Prætereuntem Regem hac semper ad se trahit, & à Rege non trahitur. In eo balneo manet ducētis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum iuuentutis robur adducitur, vt à nemine quātumuis robustissimo vinci queat. Curauit igitur suum concludi fonticulum albo lapide rotundo, vt vides, in quo relictus fons clarus, velut argentum, & cœlestis coloris, vt etiam esset fortior, ne ab equis & alijs destrueretur,

strueretur, induxit quercum veterem fissam per mediū, qui tueretur à Solis radijs, vmbra faciens. Deinceps, vt vides, muro circumdatur valde spisso: primò duro lapide & claro clauditur, tum demum caua quercu, maximè quia terribilis est naturæ, adeò vt omnia penetret semel inflamatus, ac irritatus: item si euanesceret, actum de nobis esset. Rogauī postmodum vtrum ipse Regem in dicto fonte vidisset, qui respondit, se vidisse quidem intrantem, sed ab eo tempore, quo per custodes in eo clauditur, non apparet ampliùs in centesimum & trigesimum vsque diem: tandem emergit admodum splendens, ac nitens. Custos portenarius balneum assidue calefacit, vt persistat in suo calore, qui in aqua fontis occultus est, ac dies & noctes calefacit absq; intermissione. Interrogauī rursus cuius caloris Rex esset, qui ait, vestiū esse panno aureo primū ab initio, deinceps holosericea diploide, vel thorace nigro, camisia quidem alba suprā niuem, eius carnem tamen, vel sanguinem rubicundissimam. Rogauī deinceps vtrum Rex eò veniens multam cohortem extraneorum, plebisque minutæ secum adduceret? respondit amicè, ac subridens: Cū Rex huc venire proposuit, relictis omnibus suis aulicis & extraneis, solus intrat, nemine fontem præter ipsum appropinquante, & solam eius custodiam: cuius curā habet homo valde simplex, imò simplicissimus hominum, eius supplere vires optimè posset, cū aliud ni hil efficiat, quàm calefacere fontem. Petij rursus vtrum fonti Rex esset amicus, & fons ipsi? qui ait, mirum in modum sese vicissim amant, fons Regem attrahit, &

nō Rex fontem: nam Regi velut mater est. In-
terrogavi tandē cuius generis Rex esset? respon-
dit esse ex fonte, qui talem, vt est, effecisset absq;
alia re quapiam. Petij vtrum multos haberet au-
licos, qui ait, sex duntaxat habere, qui successio-
nem expectant, si fortē Rex quandoq; mori pos-
set, potirētur etiam, vt ipse, regno: hinc fit, vt illi
seruiant, quia sperant ab eo multam dominatio-
nem & possessionem. Tandem interrogavi vtrū
senex esset, qui respōdit seniorē esse fonte, suisq;
maturiorē subditis quibuscunq;. Quā fit igitur,
(petij) vt isti non interficiant Regem, à cuius
morte tantam successionem expectant, cumque
sit adeo senex? Qui ait: Quamquā admodū pro-
uectæ est ætatis, nihilominus subditorum suorū
nullus adeo patiēs algoris atq; sudorum, pluuiarū,
ventorum, & laborum vt ipse: item nemo il-
lorum per se, nec simul omnes occidere possent,
neq; vis vlla. Quomodo igitur possidebunt re-
gnum si mori nec etiam occidi possit ab aliquo?
Respondit, sex eius subditi sunt ex fonte, à quo
possident omne quod habent, vt ille, quo fit, vt à
fontetrahantur, maximē. Rex occiditur ab ipso
fonte pariter vt illi, resuscitatur per ipsum, dein-
ceps ex substantia regni sui, quæ posita est in mi-
nutissimas partes, quisque subditorum eius por-
tionem accipit, & quantumcunque minutissi-
mam particulam quilibet habeat, æquatur opu-
lentia, viribus & potentia Regi, fiuntque inter se
æquales. Interrogavi rursus quanto tempore
illis expectandum esset? qui subridens iterum
ait: Scito Regem intrare solum absque subditis,
etsi fons amet etiam istos, non tamē intrant quia
non

non dum hanc dignitatem promeriti sunt. Verum intrante Rege, veste auri puri contexta folijs, & contexta exiit, quam primo suo tradit cubiculario, Saturno dicto, hic seruat diebus quadraginta, plus quandoque duobus ad summum, postquam semel habuit. Deinceps exiit Rex thoracem holosericeam nigram, quam secundo suo cubiculario Ioui nomine tradit, qui custodit viginti bonis diebus, tum demum Iupiter iubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hæc viginti diebus seruat. Tum demum Rex in pura camisia alba niuis instar, aut salis floris existit, quam etiam exiit, eamque Marti tradit, hic seruat quadraginta diebus, aliquando duobus aduenientibus. Postmodum Mars, Deo iubente, tradit Soli flauo, non claro, qui seruat quadraginta diebus. Tum demum venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogavi tandem, quid inde sit ex istis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac ut camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momēto iam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, iam demum habent quod optabant. Rursus petij, vtrum tanto tempore semper expectarent, & num prius aliquam remunerationem seruitiorum habere possent, in finem usque nisi perseuerent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam, quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere poterunt, opibus quoque frui plurimis: verum dimidia parte regni solummodò potirentur, quapropter malunt, vel tantillo diutius finem atque exitum expectare,

ut etiam diademate regio sui domini coronetur. Interrogaui an vnquam aliquis accederet medicus, vel quiduis aliud eo tempore? qui respondit, nullū, nec quicquam aliud præter custodem vnicū qui subtus calorē excitat continuum circueuentem & vaporosum, præterea nihil. Rogauī nū custos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quàm sub finē, quia fons inflammatur. Petij vtrum vidissent multi, qui respōdit, versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognouit eorum qui sunt in mundo. Rogauī latiūs quid agerent? qui ait, Si volēt sex illi Regem iterum purgare potuerunt in fonte dieb. tribus, circueundo locum iuxta contentam continentiam, dando primo die thoracem, secundo camisiam, ac tertio carnem suam sanguineam. Dixi ad hæc quorsum ista? at ipse, hætenus tibi respondi, fatigatus sum. Quod cū percepissē, nolui esse molestus, at abeuntem comitatus sum aliquatenus, illi quoq; gratias agēs immortales, vale dixi. Venerabilis admodum senex fuit atq; sapientissimus, vsq; adeo vt ipsi obedirent cœli, cunctaq; tremere coram ipso. Sopor etiam inuasit me, vt rediens ad fontem aliquantisper quiescere destinaram, sedēq; super hunc abstinere nō potui, quin claustra omnia secretò reserarem. Interea cū libellum meum disputationis premium inspicerem, per suum splendorem & pulchritudinem, soporem antea cōceptum auxit, vt oscitantia quadā è manibus in fōtem delapsus sit, quod me pessimè habuit: volebam enim seruare in memoriam honoris adepti. Cumq; inspicerem disparuit ab oculis, existimans igitur in fundum

deci-

decidisse fontis, aquam exhaurire cœpi, cum industria tamen, adeò vt non maneret in eo, nisi decima pars eius cum decem partibus. Cumque totum exhaurire conarer, tenaces erant valdè, interea dum in hoc opere fatigarer, superuenerunt aliqui, vt vltra haurire impedirent. Priusq; abirem tamen, conclusi rursus omnia, ne quispiam perciperet me fontem exhausisse, neque videri, neue fortè mihi libellum etiam surriperet. Tum demùm cœpit excitari calor circumcirca in balneo ad lauandum Regem. Ego autem ob perpetratum facinus adductus sum in carcerem, ibidemque detentus quadraginta diebus. Quibus absolutis fui relaxatus, & ad fontem reuersus vt viderem ipsum: obscuræ nubes apparuerunt, quæ durarunt longo tempore. In summa vidi sub finem omnia, quæ desiderabat animus, absque multo labore: qui te non torquebit etiam adeò, modò rectam ingressus viam, ab ea nō deflexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fueris imitatus. Concludens dico tibi, quicumque libellum hunc meum legens, lapidem per ipsum non intellexerit, nunquam intelliget, quicquid operetur. Nam in hac mea parabola totum opus continetur in practica, diebus, coloribus, regiminibus, vijs, dispositionibus, & continuationibus, quantò meliùs fieri potuit narraui singula, pietate, charitate, & compassione motus erga desolatos operadores, in hac arte pretiosissima. Finem igitur faciens libello meo, Deum Optimum Maximum rogo, cuius gratia fuit absolutus, vt aperiat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus, vt ingeniosis, pauca difficultas erit, modò absti-

48 BER. TREVIS. DE ALCH. LIB.
neant à somniatis phanthasijs, & subtilitatibus
sophistarum, in via quoque naturæ mancant,
quæ per meam speculatiuam demonstratur. Va
lete in I E S V C H R I S T O omnes, & memores
pauperum estote, cùm ad hunc thesaurum inex
haustibilem perueneritis. Deum orate, qui vos
docebit vlteriùs.

F I N I S.

OPVSCV.

PHILOSOPHIAE
NATVRALIS METALLO-

RVM D. DIONYSII ZACHARII

nobilis viri Philosophi

Galli,

Ad benignum Lectorem.



VO T Q V O T in hac arte diuina scripserunt olim docti, sapientes viri, naturalesq; Philosophi prophanationem, vel diuulgationem eius arcani vetuerunt. Nihilominus amice Lector cum satis considerassem interpretationes contradictionum, figurarum, comparisonum, equiuocationum, ac variorum enigmatum passim in ipsorum scriptis occurrentium, absq; numero, celatum esse nolui, quicquid (post multos inutilesq; labores, atque prolixissimos, circa sophisticationum recepta, deceptorum potius dixerim opera prorsum inepta) per imaginationes veras, ex proborum libris resolverim continuis lectionibus approbatissimorum autorum, velut Geberi in sua Summa, & aliorum. Pedem itaq; retrahens ab erroneis vijs, quibus implicatus fue

ram antea magis quam Dedalus in suo labyrintho, in semitam rectam figere volui, quã gradiẽs tandem cognoui veram & perfectam materiam, à natura nobis in cauernis terræ preparatam, ad perficiendum supra terram, quæ sub ista generat ipsa metalla naturaliter, quemadmodum experientia (Deo misereunte) me docuit, ut hoc libello declarabo clarius, quàm unquam fieri valeat. In cuius prima parte narrabo modum & progressum, quibus perueni tandem ad veram huius operis diuini cognitionem. In secunda, quibus autoribus usus sum in perquirendis autoritatum explanationibus, terminorum, aliarumq; difficultatum. Tertia verò & ultima, declarabo practicam ad eum nempe modum, ut ignaros lateat, filijs autem artis sit manifestissima: propter quos omnia redigere in optimũ ordinem studui quàm diligentissimè: non imitatus hac in re nonnullos inuidos utilitatis R. P. homines, proprijque sui commodi nimium auidos, qui suam noluerunt materiam declarare, præterquàm sub diuersis varijsq; fabularum allegorijs, imò qui libros suos alijs ostendere vix voluerunt. Noui quendam qui nonnulla scripta receperat à Veneto, hac velut adorans occultabat occlusa, ut ipsemet vix auderet introspicere,

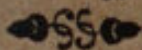
cere, ne dicam alijs ostendere, vel communi-
 care, existimans fortè lapidem ex ea papyro so-
 la proditutum absq; labore, si modò conclusa
 strictissimè contineretur arca, tamquam Her-
 metico sigillo materia philosophica. Verùm
 ignorant isti nō fortuito concessam esse tam di-
 uinam scientiam hominibus, ut aiunt Philo-
 sophi, dum reprehendunt eos, qui nō proprijs,
 at alienis impensis operantur. A quibus du-
 bio procul asperrimè taxabor, quia hoc opuscu-
 lum publicani, præsertim idiomate vulgari,
 cū nulla hac tempestate scientia magis vul-
 go sit odiosa. His breuiter volo respōsum quod
 hætenus ignorarunt, nimirum huius diuinæ
 philosophiæ partem non esse in humana pote-
 state, adeò ut libris solis intelligi queat, sed in
 voluntate Dei sitam, qui reuelat cui vult per
 Spiritum S. suū, vel per medium alicuius ho-
 minis, uti secunda libri huius parte narratur
 latius: tantum abest ut palàm faciam omni-
 bus. Quid noui si vulgariter scribam artem,
 quæ ab omnibus suis professoribus non alio ser-
 mone quàm suo proprio pariter descripta fuit
 hætenus, ut ab Hamech Hæbræo Hebraicè, à
 Thebit & Haly Chaldeis Philosophis Chaldai-
 cè, ab Homero, Democrito et Theophrasto Græ-
 cis, Græcæ lingua, ab Aboholy, Gebro, &

Auicēna Arabibus in Arabica. Morienus, Ray mundus, & pleriq; alij Latini, Latine tradiderunt artem, suis ut cognosceretur à successoribus, diuinam istam sciētiā hominibus etiam suae nationis concessam quandoq; fuisse. De populari odio sciendū veritatē artis nō esse spre- tā, sed falsas duntaxat in ea sophisticationes, ut in prima huius libelli parte narrabo latius. At si dicant, cur ego non dilucide ac manifeste singula scribā, ut ex hoc opusculo quisq; securē valeat operari, cum secus faciens nihil utilita- tis adferam lectoribus? Ut respondeā, quis igno- rat innumeras impensas, & inutiles, quae cir- ca hāc artem in Gallia solūm fiunt indies, pro- pter sophisticationes, à quibus si retrahi possint in viam rectā lectura mei libri, tum p̄y pro- biq; lectores in veritatis semita retineri per ea quae secunda parte doceo, nō erit istis omnibus lectura tertiae partis inutilis, in qua narratur, qua patet ad practicā operis diuini prorsum facilis aditus. Diuinū voco hac de causa, quod nemo per seipsum absq; diuina inspiratione cō- prehendere, vel intelligere potest, etsi doctissi- mus aliqui philosophus existat, ut ait Geber aduersus omnes, qui sola consideratione cau- sarum, operumq; naturalium operari nituntur, inquiens: In eo plurimū errant putantes se na-

turā imitari posse, cū id arti sit in omnibus impossibile. Abstineant igitur eiusmodi calumniatores à lectura nostri opusculi: non ipsis enim elaboravi, sed filijs doctrinæ benignis, docilibus, & studiosis amatorib. huius artis. Quos amicè quidem rogo, & admonitos volo, prius q̄ operari incipiant, ut omnib. dubijs, quæ circa singulas operationes in compositione necessarias versantur, collatis & quæ sibi mutuò contradicere videbuntur, anigmatum æquivocationibus, & id genus alijs, animum adeò resolutum atq; liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diuersorum, sed vario modo prolatorum in unum & eundem sensum. Hac est unica via cognoscēdi veritatis, in hac arte præsertim, ut Rasis inquit. Quicumque desidiosus erit, ac oscitans in nostrorum lectura librorum, ineptus etiam erit ad preparandas materias, quandoquidem unus alio declaratur, tum quòd in isto uno fortassè requiritur, suppletur in alio. Impossibile namque fuerit, (sic disponente diuino consilio) reperiri omnia ex ordine scripta, quæ ad hanc artem sunt necessaria. Proinde quoscumque rogo, qui per hoc meum Opusculum ad tantam felicitatem peruenerint, non abutantur

*ea, pauperumq; in primis non sint immemores
ad sui condemnationem, Deo gratias agāt as-
siduè pro hoc, & reliquis liberalitatis suæ do-
nis, cui sit laus, honor, & gloria soli in eternū.*

**PRIMA PARS OPUSCV-
LI DIONYSII ZACHARII,
QVAE NARRAT, QVA VIA PER-
uenerit autor ad veram notitiam huius
artis, operisq; diuini.**



HERMES ille Trismegistus non imme-
ritò vocatus philosophorum omnium
naturalium propheta primus, atq; pa-
ter, diuini lapidis autor, & Termag-
nus Interpres, postquam expertus esset verita-
tem huius diuinæ philosophiæ, scriptum nobis
reliquit, quòd nisi metuisset vniuersale Dei iudi-
cium postremum, nunquam de hac diuina scien-
tia quicquam scripsisset, in tantam venerationē
habuit. Huius opinionis etiam extiterunt quot-
quot eum in hac arte sunt imitati: quo factum vt
omnes libros conscripserint in ea, varijs argumē-
tis in vtramq; partem concludentibus, vt ait Ge-
ber in Summa, vt ignorantes ad hunc modum er-
rare cogerentur, econtrà doctrinæ filij sub opi-
nionum eiusmodi varietate, mentē ipsorum per-
ciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit
necessarium à principio, vt postquam adepti fue-
rint

rint artem summis laboribus, cum intellectus, tum corporis, pluris faciant, occultiusque seruent. Ista nimirum est occasio maxima celandi: nam ad intolerabiles pœnososque labores accedunt sumptus ingentes, his potissimum qui librorum lectura sola discunt, exspectantes inspirationem à diuino spiritu, quemadmodum ego feci spatio decem annorum, ut narraturus sum, & medium dicturus per quod in cognitionem huius arcani venerim. Cum annorum essem circiter viginti, postquam cura parentum instructus domi fuisset in principijs Grammatices, ad artes & philosophiam relegatus, annorum spatio trium, diligentia particularis mei præceptoris, adeo profeci, ut visum fuerit meis tutoribus (interea temporis enim vterque parens interierat) altius me prouehere, videlicet ad legisprudentiam sub eodem præceptore: sed priusque discederem ab artium collegio, familiaritatem & amicitiam cum plurimis alijs scholaribus inieram, isti varios habebant receptorum chimicorum libros, quos mihi datos mutuo summa diligetia descripseram, annuente præceptore familiari, qui iam dudum etiam in hac arte laborare cœperat, adeo ut antequam abire, collegissem librum admodum copiosum eiusmodi receptis refertissimum. Statim atque vnà cum præceptore meo venissem eò locorum, ubi legibus operam nauare debui, scripta mea cœpi reuoluere, quorum aliqua projectiones continebant vnus super decem, alia super viginti, triginta, tertiam, mediam partem, ad rubrum octodecim caracterum, viginta, &c. in coronatorum aurum, ducatorum, altiorisque co-

loris quàm vnquam esse possit, vnū sustinere debuit liquationem, aliud examen Lydij lapidis, omnia aliud examina de albo similiter, vnū esse debuit denariorum decem, aliud vñdecim, aliud capitalium numismatis argentum, album ex igne rediens, aliud in affricatione lapidis Lydij. Summatim existimabā, si vel minimum istorum præstare valerem, in hoc mundo maiorem felicitatem contingere mihi non posse. Præsertim cum legerē eiusmodi recepta magnatū inscriptiones præ se ferre, vnum Reginæ Nauarræ, aliud Cardinalis Lotaringiæ, Turbonis, & aliorum infinitorum, vt eiusmodi laruis atque titulis fides ab incautis hominibus adhiberetur, quibus etiam decipiebar facilè cum cæteris. Fornaculas itaq; fabricare cœpi, & à minimis ad maximas deueniens, totū istis repleui magnum cubiculū: vnā ad destillationem destinaueram, ad sublimationem aliam, ad calcinationem, dissolutionem, balneum Maris, ad fusionem, adeo vt pro primo introitu mei principij, ducentos coronatos, quos receperamus in sustentationem studiorū ad duos annos, penitus insumpsissem, partim in fornacibus, partim in carbonib⁹, infinitis materialibus, & vasis vitreis, auro & argento inutiliter fusis, mixtis, atque solutis, quæ longa tractatione peribant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix apparebant, vel tantillo residuo fragili & corrupto: finito nondū anno priore. substantiam duorum, aut saltem posterioris iam inchoantis, in furnum redegi. Hoc tempore meus præceptor calidissima febre correptus, per calores nostris carbonibus excitatos (illorum instar fermè qui Venetij

metijs in Arcenali percipiuntur à fusoribustor-
mentorum) quia iam inflammatus, ac flagrans
intrinsicè frigide bibisset, ob cuius mortem ma-
ximè dolui: tum quia parentes renuebant plures
mittere pecunias, quàm pro me solo. Proinde cu-
piens inchoatum opus prosequi, domum redire
coactus sum, vt liber à tutela factus, mei q; iuris,
de paternis bonis modo quò vellem disponerè,
quæ statim in arendâ (vt vocant) conscripsi qua-
tuor annis quadringètorum coronatorum pre-
tio, quibus tandem receptum ab Italo mihi da-
tum experirer: hunc alui mecum, donec viderè
exitum rei: affirmabat enim se vidisse per expe-
rientiam eius effectum. In hâc rem emi duas vnc-
cias auri, & marcam vnam argenti, liquata simul
dissoluimus in aqua forti, postmodùm calcinaui-
mus per euaporationem, alijs quoque diuersis
aquis, varijsq; destillationibus dissoluere co-
nati sumus, tantisper dum tres præterirent men-
ses priusquàm hic pulvis paratus esset in proiectio-
nem, quàm quidem iuxta recepti præscriptum
fecimus, at frustrâ: nam augmentum transmuta-
tum est in detrimentum, adeò vt ex auri & argen-
ti simul vncijs octo, restiterint vnciæ tres tan-
tùm, vt interim taceam de multis alijs sumpti-
bus, quibus quadringenti mei coronati, sunt ad
ducentos & triginta redacti, de quibus etiam vi-
ginti defecerunt, istos Italo meo dedi, vt auto-
rem adiret recepti, quem assererat esse Mediola-
ni, à quo melius instrueretur. Proinde per to-
tam hyemem expectabam eius reditum, verùm
in diem postremum potuisssem ibidem mansisse,
nunquàm enim postea mihi visus est. *Ætas*

tandem comitante peste redijt, quapropter loco mihi cedendum fuit, alijsque socijs anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem, vulgo Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, mea que recepta communicavi, rogās vt suo iudicio meliora notaret: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstravit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu, perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum vsque Ioan. æquè tantum emolumentum, quantum ex præcedentibus reportavi: siquidem adhuc quadringenti mei coronati sumpserunt augmentum, vt ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adiunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, vt communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur novis fornacibus diuersarum formarum ab alijs, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam eius aquæ sæpius rectificatæ, plurimis vitreis vasis ad hoc emptis parauimus. Postmodum auri nostri, prius integro mense calcinati, marcam vnam, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, vnum in aliud intrante, sigillatis, & ambo collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis. Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum vnica vice, ad ignem subtilis continuandum

quandum integro quidem anno, ut interea tamen aliquid in alijs etiam receptis tentaremus, ex quibus non magis quam ex opere magno consequuti sumus utilitatis, ex utroque videlicet omnino nihil. Construxissemus ignem ad infinitos annos, priusque, ut receptum pollicebatur, congelatio facta fuisset in fundo vasorum, non precedente solutione. Non autem operabamur in debita materia, nec erat ista solutionis aqua vera, quæ nostrum aurum dissolvere debet, ut ab experientia patuit. Inuenimus enim aureum puluerem adhuc integrum, nec nisi paulo minutiorem, quem proiecimus super viuum argentum, ut habebatur in recepto, sed in vanum. Aegre tulimus hoc infortunium, & præsertim Abbas, qui tamquam optimus secretarius publicus, iactitabat coram suis monachis, se nihil expectare, præter finem operis, tandem plumbeum fontem existētem in monasterio liquefacturum, & conuersurum in aurum: verum in aliud tempus reseruare coactus est, ut postmodum suppeditaret ei sumptus, quos interea fecit per Germanum operatorem prætereuntem, & frustra, me absente dum essem Parisijs tentauit. Abbas utique reassumpto animo, persuasit mihi, ut congregarem pro arte mea trecentos, vel quadringentos coronatos, totidem adderet meis, quibus mecum assumptis Parisios me conferrem, ubi laborantium numerus infinitus, tantisper inter ipsos ac diuersos versarer, donec opus aliquod perfectum inuenissem inter nos velut fratres partiendum. Quo quidem pacto inito, bona possessionum mearum denuo conscripsi, Parisios utique veniens octin-

gentos attuli coronatos, ea intentione, ut illinē
nō discederem, usque dum absumpsissem aut repe-
rissem quod optabam. Non sine parētum & ami-
corum omnium offensione maxima recessi, qui
me libenter in ordinis senatorij virū promouif-
sent in patria, existimantes me legisperitum esse
promptissimum. Verū ego resistēs, ac simulās
me his pecunijs officium aliquod empturum, va-
le dixi, & accinxi me itineri altera die natalis fe-
sti, ac Parisios appuli triduo post Reges. Ibid. in-
tegro mense primū incognitus latitare volui.
Mox atque postmodum frequentare cōpi cum ar-
tistis, aurifabris, fusoribus, vitrarijs, fornacū stru-
ctoribus, alijsque, tantam contraxi notitiam, ut vix
altero mense finito, plus centum operatorum fa-
cti sunt mihi familiares. Nonnulli operabantur
in tincturis metallorum per proiectiones, alij per
cimentationes, aliqui per dissolutiones, plerique
per coniunctionem essentiae lapidis smirilli vul-
gō nuncupati, nonnulli per prolixas decoctiones,
aliqui in extractionibus mercuriorum à metal-
lis, alij verō in istorū fixationibus. Adeo frequēs
erat nostra congregatio, iam in domibus, aliās in
summo templo, ut festiuis, ac dominicis diebus
non parceretur. Aliqui dicebant inter se: Vtinam
nobis esset facultas opus nostrum repetēdi, per-
ueniremus ad perfectionem: alij, si vas nostrum
integrū permanisset, res benē succedebat: non-
nulli, si vas cupreum habuissemus optimē rotun-
dum, fixū reddidissemus mercurium cum luna.
In summa nemo omnium aliquid operatus fue-
rat, quod suis careret excusationibus, quibus ad-
huc tantisper surdas aures exhibebam, inutiles
namque

namque sumptus, quos feceram eiusmodi persuasionibus memoriam refricabant. Interea Greecus quidam existimatione doctus, adiit mihi notum thesaurarium, aureos illi montes promittens ex fixatione mercurij cinabaris. Hæc notitia dedit occasionem, ut cum amico simul pro parte mea pecunias erogare, ad hoc opus exequendum. Cum igitur opus esset argento puro in limaturas confrecto, hoc emimus potius trium marcarum, ex quo, cum adiuncta pasta quapiam artificiali, clavos efformabat operarius noster, admixta cinabari puluerisata, quos in olla figulina clausa decoquebat suo tempore. Tandem exiccatos per cupellam fulminabat, adeo ut reperimus tres marcas, & paulo plus, argenti puri, quas quidem assererat ex cinabari productas: nostras antea positas in fumum euolasse. Lucrum hoc Deo notum esse potuit, non nobis, cum ego pro parte mea 30. coronatos, & ultra, perdidissem, vel frustra insumpdissem. Rumor hic clavorum increbuit per totam civitatem Parisiensem, ut nemo non de his audivisset, præsertim inter eos, qui sophisticationum operibus assueverant, velut antea de pomis cupreis ad fixandum cum luna mercurium fama fuerat profeminata. Tandem aduenit quidam nobilis in sophisticationibus insigniter expertus, adeo etiam, ut inde lucrum faceret, opera sua vendens aurifabris, quo cum amicitiam inij, non sine sumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipso versatus fui, priusquam tantillum declararet, postremo tandem arcanum suum mihi communicavit, quod etsi plurimi faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad

meum Abbatem scripsi cuncta, quæ successerant, ipsiq; duplum postremi huius operis misi cum practica dicti nobilis. Ad me rescripsit ut manerem Parisijs ad huc annum sumptusque non formidarem, maximè cum in arcanum incidissem, pro principio, quod existimabat non exiguum, quamvis ego resoluissim in animo non uti materia, quæ non persisteret in eodẽ statu, quo prius apparuerat, hoc mihi proponens, operandũ non esse, neque laborandum cuiquam, ut nequam & impostor euadat, aliorumque detrimento discescat. Proinde mansi, ut scripserat alio anno, cum duobus antea præterlapsis, frequētans iam hũc, modò alium, eosque de quibus opinio communis erat ipsos aliquid habere boni perfectique. Omnes fermè consumpsērā pecunias, cum iam ad me rursus scriberet Abbas, ut mox visis perlectisque suis literis absque mora venirem ad ipsum, quod feci: nolebam enim promissam fidem fraternam perfringere. Aduenienti mihi literas obtulit à Rege Nauarræ (qui harum rerum curiosus esse videbatur) ad ipsum missas, ut procuraret apud me, si rem gratam illi præstare vellet, Regem adirem illicò, arcanumque docerem illius nobilis, ac alia quæ me scire audierat ex relatu, promittentem in remunerationem tria, vel quatuor millia coronatorum. Summa hæc Abbatem adeò inflammabat, ut nō magis lætum se demonstrasset, ubi iam in crumenta sua latitassent, nec prius quiescere potuit, quàm in Aulam me contulerim. Quò cum venissem, non ante sex hebdomadas operari potui, quòd aliò quærenda essent materialia. Absoluto tandem opere munus

nus quod expectabam obtigit, nihil. Nam etsi Rex in animo concepisset remunerare labores meos (vt interim taceam de fauore & amicitia per incolas & aulicos, mihi demonstratis scilicet, à valdè paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis, ac maximis nobilibus, & præsertim illis, qui potissima causa fuerant aduentus mei, dimissus fui à Rege vacuis manibus, datoque verbo gratiarum, & si quid esset confiscationū in suis regionibus, cuius potestatem haberet, perquirerem, hoc mihi dare pollicebatur. Tediosa responsione perturbatus, fidere nolui tam vanis promissionibus, quæ mihi notissimæ fuerant olim, ad Abbatem non satis contentus redij, nec prius tamen quàm inuiserem transeundo quēdam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia, de cuius singulari doctrina rumor erat non exiguus, hic me plurimum retraxit à sophisticationibus. Postquam cognouisset me philosophiæ nauasse operam, eò usque, vt magistratus gradum (quem vocant) recepissem, vt ipsi etiam narraueram, dolere se plurimum, aiebat, me non habuisse libros optimos quoscumque, priusquàm & tempus, & opes tam inutiliter consumpsissem in eiusmodi sophisticationibus diabolicis. Narrabam ei de hoc opere postremo, qui mox iudicauit in multis examinibus persistere nō posse. Quapropter suasit amicè, vt prorsum deinceps abstinere ab istis erroribus, librosque legerem antiquorum Philosophorum attentius, ad cognitionem veræ suæ materiæ, in qua videbatur consistere huius scientiæ potissima perfectio. Proinde accelera-

bam iter ad Abbatem, vt rationem redderem
sumptuum, quos feceram Parisijs, partemq; da-
rem eius remunerationis, quam acceperam à Ro-
ge Nauarræ. Cumque narraſſem omnia, contri-
ſtatus eſt, & maximè quia nolebã in opere per-
ſeuerare: credebat enim induſtrium operatorem
eſſe me, nec tantùm efficere potuerunt bona ver-
ba, quibus utebatur, quin Doctoris conſiliũ am-
plecterer, ob euidentēs rationes quas adduxerat.
Calculo dato cum Abbate, vtrique noſtrum ex
octingentis coronatis communibus, nonaginta
reſidui ſunt inuenti. Vale vtrinq; dicto, ſepara-
ti fuimus: ego verò domum reuerſus, vt plures
nummos à meis arrendatoribus haberẽ, quibus
receptis, Parisios iterum me contuli, delibera-
tione facta mecum, poſtquàm eò veniſſem, à do-
micilio quopiam non exeundi, donec optimam
& perfectã feciſſem reſolutionem, ex lectura di-
uerſorum autorum noſtræ philoſophiæ natura-
lis, antè quam operi noſtro magno manum appo-
nerẽ, relictis omnibus ſophiſticationibus autori
ſuo nequam. Appuli Parisios itaq; poſtridiẽ San-
ctorum, anno, 1546. comparatisque mihi libris
aliquot pretio decem coronatorum, in hac philo-
ſophia partim excuſorum, partim verò non, cùm
antiquorum, tum modernorum ſcribentum, vt
Turba Philoſophorum, Treuiſanus, Lamentatio
naturæ, & pleriq; alij tractatus nondũ impreſſi,
& locato cubiculo in ſuburbio Marceo, manſi-
mus ibidem ego, & puer inſeruiens mihi, nemi-
nem interea frequentans, atque aſſiduè ſtudens,
dies & noctes integro anno ſumma cū diligẽtia.
Primo menſe vix abſoluto, cœpi iam vnã reſo-
lutionem

lutionem mihi proponere, mox aliam, hanc ampliare, modò mutare prorsum, idq; tantisper facere proposueram, vsq; dum in vnâ tandem incidissem, in quam nulla varietas, & nulla contradictio sententiarum philosophicarû quadrare posset. In istis annis, & bona pars alterius preterijt, priusquàm stabilem aliquam ex eis cognitionē elicere possem. Inter istas perplexitates constitutus, frequētare visum est, expediens bonos operatores in hoc opere diuino, sophistis à tergo relictis, quos cognoueram toto cœlo (quod aiunt) errare, & alios seducere. Verùm quæ me tenebat ambiguitas à studio, iam augebatur, ac magis dum considerarē varium atq; diuersum operandi modum inter ipsos. Nam si hic in auro solo operabatur, alter in auro cum mercurio, alius admiscebat plumbū, quod sonans appellabat, quia cum argento viuo per vas retortum transierat: alius item conuertebat metalla in argentum viuum, varijs simplicibus atque diuersis, per sublimationem: alius operabatur in atramento nigro, quod assererat veram esse materiam, qua Raymundus Lullius utebatur in compositione magni sui lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contrà reperiabatur, qui in multis, atque alijs diuersis vitris, æneis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel argenteis, etiam aureis. Item nonnulli suas decorationes faciebant igne magnorum carbonū, alij lignorum, aliqui floribus racemorum, alij Solis radijs, & in balneo Mariæ alij. Adeò vt operationum eiusmodi varietas, vnâ cum librorū contradictionibus, eò me fermè redegerant, vt despon-

derem animum, cum Spiritu diuino rursus erectus, ad librorum seriam lectionem denuo me contuli, diligentius & maiore cum animaduersione relegi scripta Raymundi Lullij, praesertim in Testamento & Codicillo, quae contuli cum epistola quadam, quam scripsit, propè mortem existens, Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, ut contra praedictas omnes operationes, quas antea videram concludens, ad vnam tandem resoluissem, talemque reperissem, quae conueniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanoua praeceptore Lullij in hac arte, sub finem magni Rosarij sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui, quam assidue legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, ut domum redirem operatum. Cumque iam essem domi, proposui quod resolverem in effectum deducere, facta prouisione prius omnium quae necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare coepi, non sine multis impedimentis, quorum hinc non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid fat inutilium sumptuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius admonebat nisi abstinere tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cum iam hac de re murmurare coepissent. Adueniebat alius, qui ciues omnes assererat mirari, ac praeminentiores, cur non facerem professionem Iurisprudentiæ,

prudentiæ, præsertim quòd Licentiatus essem, quoad peruenerim altiùs ad officium aliquod administrationis è Republica. Qui mihi coniunctiores erât, ac familiariores, increpabant indies absque intermissione dicentes: Quando tandem istis ineptijs finem imponens, & bonorum patrum dilapidationibus? potiùs foret huiusmodi sumptus inutiles ad solutionem creditorum cõuertere, & emptionem alicuius officij. Nec id sat esse videbatur, quin minarentur mihi, nisi desisterem, facturos vt ministri Iustitiæ ruerent in domũ, & omnia perfringerent instrumenta cum reliquis. Si nostri nullus (inquebant) nec cæterorum tibi amicorum sit respectus, tui saltem habeto rationem, considerans cùm triginta, vel circiter, annorum sis, videris agere quinquagesimũ, sic tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ nimijs laboribus, vanæ cuiusdam opinionis gratia perpessis à tua adhuc iuuentute. Vtrum hæc verba me pungerent asperrimè considerate: maxime cùm viderem opus meum indies succedere prosperiùs, cui pertinaciter & constantissimè insistebam absq; tædio, spretis etiam istis ac alijs interuenientibus impedimentis, & præcipuè peste, quæ sæuiebat per totam æstaté, vt etiam cessarent omnes negotiationes. Singulis vtique diebus conspiciebam apparitiones trium colorum, quos Philosophi scribunt apparere debere antè perfectionem operis diuini. Eos omnes gratia Dei vidi successiuos vnum post alium, ac deinceps proprio die Paschatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta super viuum argentum calefactum in tigillo, & conuersum in

purum aurum præ meis oculis, breuiori spatio, quam vnius horæ, paucò admodum hoc pulvere diuino. Deus nouit quāto fuerim gaudio perfusus. Nec propterea iactabundus, aut elatus mundo coràm exsiliij, sed clām Deo gratias agens immortales, qui meas preces exaudire dignat⁹ fuerat, per IESVM CHRISTVM filium suum Dominum nostrum, oraui lati⁹, vt illuminaret cor & intellectum sua gratia, qua possem vti ad honorem & laudem sui gloriosi nōminis. Altera die statim accinxi me itineri versus meum Abbatem, quò promissæ fidei facerem satis, at obierat sex antea mensibus: quamobrem dolore maximo affectus fui, & ob mortem alterius Doctōris videlicet, de qua mihi relatum fuit itinere, non longè transeunti à suo Conuentu. Proinde contuli me in quendam locum assignatum cuidam proximo parenti meo, priusquā discederem à patria, vt eum ad me venturum expectarem: hunc reliqueram domi meæ cum potestate procuratoria, vendendi omnia bona mea paterna, vt meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secreto pauperibus & egenis distribueret, vtque mei parentes & alij fierent participes eius doni, quo me Deus honorare voluerat. Plærique, & ferè omnes alij existimabant me tanquam desperandum, & præ dedecore ob tantos sumptus inutiles vendidisse omnia, quò ad exterarum regionum fugiens, laterem incognitus, vt mihi retulit ille meus parens, qui ad me venit prima Iulij. Deinceps Lausanam iuimus, in Sabaudia sitam, vt inde nos conferremus ad celebre quodpiam emporium Germaniæ, paucò admodum comitatu,

tatu, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum opusculum legerent, me viuentē. Quod quidem composui solum, vt diuerterem bonos piosque viros à sophisticationibus, ad viam rectam perfectionis in hoc opere diuino. Pro conclusione huius primæ partis, in memoriam omnibus refero quod Poëta cecinit:

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

quo discant à meis erroribus inutiles sumptus fugere, qui fiunt in sophisticationibus: contrà, patienter & constàter priùs legere & intelligere bonos autores, quàm operi manū admouere, Deū orando semper pro gratia & intellectu sincero. Siquidem nō fato neq; fortuna huc peruenitur, at sola vocatione diuinitus facta, potiùs quàm studio. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indignis velandi modus, & alijs probis que reuelandi, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & benè vtendi gratia, in honorem Altissimi datoris luminum. Amen esto.

OPVSCVLI DIONYSII ZACHARÏ
*secunda pars, qua docet autor legendorum
 Philosophorum naturalium ex facili-
 ma methodo, modum &
 normam.*

PRIMO Physicorum libro Aristoteles, contra negantes principia, non esse disputandum, at benè cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hæc valeant, quantum valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac herba laten-

tem, ob laruam sibi ante oculos positam, præ qua de falsis coloribus à veris discernere nequeunt. Sed autorem in hac parte intelligere non sat volens, ad meliora transeo, qui prosequitur ad hunc modum: Bonis (inquit) viris, & huius artis studiosis opusculum hoc volui conscribere, quo valeant inde fructum & vtilitatem referre non exiguam in legendis autoribus, intelligendis obscuritatibus, & velamentis, confusione per varietatem inordinatam structis. Proinde vt obueniam istis, & meis subueniam auditoribus, ordine partiar narrationem, ac primò dicam per quos hæc scientia potissimùm inuenta, prodijt in aliquorum successiuam notitiam, tum quibus autoribus vsus sum in compositione huius opusculi: causam etiam quare tam obscurè scripserint. Deinceps diuersis probabimus argumentis veritatem & certitudinem artis, respondendo pariter magis apparentibus in contrarium adductis. Tertiò docebimus artem nostrā esse naturalem, & qua ex parte: item quamobrem diuina vocetur, ab operationibus principalibus, inibi declarando manifestos errores operantium hac tempestate. Tandem opera naturæ sub terra per ipsam vsitata, in generationibus metallorum declarabimus, ad quorum imitationem artifices operari super terram oportet. Postea materiam ad hoc opus necessariam indicabimus: & postremò terminos præcipuos vsurpatos in hac arte, sententias quoque Philosophorum antiquorum apparentes, sibi mutuò contrarias concordabimus, in filiorum artis vtilitatē, & in maximum detractorum dedecus, ignominiam, & confusionem: singula

gula per antiquissimorum & doctissimorum Philosophorum autoritates, ne se putent à moder-
no quopiam detegi cum suis imposturis. Vt me-
lius declaremus nostræ scientiæ primos inuen-
tores, beati Iacobi Apostoli doctrina est, quod
reuocemus in memoriam, quæ sic habet: Omnis
donatio bona, & omne donum perfectum è su-
pernis est, descendens à parte luminum, &c. Hæc
sententia generalis est, quapropter & nostræ con-
uenit intentioni, maximè quia scientia nostra est
tam diuina, tamque supernaturalis (in secunda
quidem operatione) vt semper fuerit, ac sit ad-
huc impossibile hanc innotescere hominibus,
quocumque studio vel industria quauis, etsi o-
mnium sapientissimi sint, atque doctissimi Philo-
sophi, nisi primùm à Deo sit inspirata. Deficiunt
enim hac parte nobis naturalis omnis ratio &
experientia. Quapropter meritò scriptum est à
nonnullis, arcanum esse reſeruatum à Deo suis,
ipsum timentibus & honorâtibus, vt ait ille ma-
gnus Propheta noster Hermes. A nullo alio (in-
quit) nec per alium, quàm à Deo per diuinam
eius inspirationem habeo. Alphidius id ipsum
confirmat, his verbis: Scito fili, Deum reſeruasse
hanc artem Adami posteris, & præsertim verè
pauperibus. Id ipsum affirmat Geber in Summa,
inquiens: Nostra scientia est in potestate Dei, qui
ex misericordia sua donat eam quibus vult. Non
est igitur in hominum potestate, neque ab ipsis
excogitata. Verùm in quantū ipsa naturalis est,
aut in primis suis operationibus naturam imita-
tur, eatenus variè sunt opiniones in demonſtran-
do primum inuentorem eius imitationis. Non

nulli asserunt fuisse Adamum, alij Æsculapium: alique volunt Enoch primam eius habuisse cognitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui etiã tantum honoris Græci tribuerunt, vt omnium artium occultarum inuentorem appellarent. Ego pro parte mea libenter assentirem potestati huic opinioni, cum certissimum sit ipsum fuisse præcellentissimum Philosophum, vt ex scriptis eius apparet. Causas rerum diligentissime scrutatus est, per experiētias in naturalibus, quibus cognitis, innotuit ipse pariter, materia qua vtitur natura in concauitatibus terræ generando metalla. Quotquot enim hanc imitati fuerunt omnes peruenerunt ad verã huius artis notitiam, vt Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Haly, Senior Rasis, Geber, Morienus, Bonus, Arnaldus de Villanoua, Raymundus, & plerique alij, quos recensere prolixum foret. Ex quibus omnibus, tanquã ex præcipuis, composuimus hoc præsens nostrum opusculũ, non sine maximo labore, vt ipsorum libri testantur. Scripserunt enim ad hunc modum (cum præ oculis timorem Dei sibi proponerent) vt impossibile sit ad cognitionẽ artis huius peruenire, lectura sola suorum librorum, quod Geber in Summa: Non est (inquit) quod filius artis animum despondeat in hoc opere diuino: siquidem assidue meditans causas naturalium compositionum, tandem eo perueniet, quod tendit animus eius. Contrã, quicumque prætendit inuenire medio librorum nostrorum, tardẽ rem assequetur: nam ad eum scripsere modum Philosophi (ait alio loco) vt sibi ipsis tantum videantur congratulari practicam
veram

veram, huic inquirendi modum permilcentes: item præcipuas quoque operationes vario modo, ac in diuersis capitulis ponentes, causam ponit. Quia si obseruassent ordinem in suis tractationibus, potuisset hæc scientia diuina ab omnibus intelligi primo die, vel vnica hora, adeo nobilis est, ac admiranda.

Alphidius inquit: Philosophos, credendum est, prædecessores nostros occultasse principaliorem suam intentionem, sub ænigmatico & æquiuioco sermone, ac innumeris figuris, ne per manifestationem suæ doctrinæ, mundus ruinam inde pateretur. Nam periret omnis agricultura, negotiatio, & quicquid necessarium est in conseruationem vitæ humanæ: nemo siquidem laborare vellet, cum se tantis opibus refertum videret vnusquisque, necessitudinem contemneret. Quò fit vt Hermes in principio sui libri, se excusans dicat: Filioli, non est quòd existimetis Philosophos occultasse hoc arcanum, ex inuidia aduersus doctos ac studiosos, at solùm ne malignis & ignaris innotesceret. Rosinus ait: Hoc medio ignarus æquaretur sapienti, & malitiosus homo nequam abuteretur, in detrimentum, ruinam & perditionem totius populi. Similibus excusationibus vtitur Geber in Summa sua, capitulo de Administratione Medicinæ solaris, inquiens: Non est quòd merentur filij doctrinæ, Philosophos obscure scripsisse libros suos: non enim ipsis factum, sed ignaris & indignis velatam esse voluerunt hanc sententiam, sub tanta varietate & confusione diuersarum operationum: interea tamen stratam viam filijs sapientiæ, quæ

peruenire possent ad cognitionem artis. Non enim (vt habetur alio loco) sibi ipsis tantum scripserunt artem, quam tenebant, sed media dederunt, quib. cognosceretur, & haberetur ab alijs. Hæc est igitur causa difficultatis in libris Philosophorum. Quid enim difficilius esse potest, quam extam innumeris contrarietatibus & contradictionibus explicari, nedum in multis, ac inter omnes ferè, verum etiam in vnico autore? vt Rasis ait, inquiring: Abundè satis demonstraui libris meis verum fermentum, quo quidem opus est ad multiplicationem tincturarum ad metalla, quod alio loco dixi non esse verum fermentum, relinquens huius sententiæ sententiarum iudicium illis qui sanum habent intellectum, subtilemque discretionem. Item si vnus ipsorum dicat materiam nostram esse vilis pretij, atque nullius, vbique in finis reperiri, vt Zeno in Turba Philosophorum: contra hoc eodẽ libro Barseus ait, quod quæritur, non est parui pretij. Alius dicet rem esse pretiosissimam, & non absque multis sumptibus reperibilem. Hic docet præparationem materiæ in diuersis vasis operationibusque diuersis, vt Geber in sua Summa: mox reperiās alium asserentem vno vase tantum opus esse ad diuinum opus nostrum, vt sunt Rasis, Lilius, Alphidius, & alij. In lib. eiusdem Rasis habetur tempus nouem mensium, in alio legitur annus esse necessarius ad hoc opus perficiendum, quod asserunt Rosinus atque Plato. Tandem in ipsorum terminis tanta varietas apparet, vt impossibile sit rem à quoquam detegi, nisi per inspirationem Altissimi, vel immeditatè, vel per aliquem virum bonum

bonum & sapiētem in hac arte. Causa potissima hæc est, vt non appareat quisquam huius rei peritus viuens, at solū post mortem fateatur scriptis: tantis enim laboribus adeptam artem sibi met, si possent, occultā vellent Philosophi, quanto magis alij. Hoc nobis igitur cum vulgo non est ita mirandum, atq; cum sapientibus, quānam via sit ad illam perueniendum. Priusquā autem ad secundum nostræ diuisionis membrum veniamus, respondendum erit obiectioni calumniatorum, labores alienos carpere solitorū, quod proprij sui lumine vero careant. Non obseruatam (inquiunt) Aristotelis doctrinam libro septimo Physicorum, quæ sic habet: Definitio est vera forma subiecti definiti. Cū ergo suscepissem veram tractare methodum huius scientiæ, prius à definitione fuit inchoandum. Hos & similes remittam ad priscos autores, qui cū scientiæ diuinæ definitionem dare conarentur, & non inuenirent perfectam & completam, fateri coacti sunt, non esse possibilem, maximè quia familiaribus caret principijs, vt aiunt Morienus, Lilius, & plerique alij. Quapropter descriptionibus varijs duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus artis demonstrarent. Ego verò dicam pro parte mea, quidnam hac de re sentiam. Est philosophiæ naturalis, pars quædā docens modum perficiendi metalla supra terram, ex imitatione naturalium operationum, quanto proximius fieri potest: quam veram asserimus diuersis de causis. Præcipuè cū nihil sit inter Philosophos certius veritatem ibidem esse, maximè vbi nulla apparet contradictio, teste Philosopho. Quotquot autē

in hac arte scripserunt olim, siue Hebraicè, Græcè, aut Latinè, siue quouis alio sermone, consenserunt inter se, & si diuerso tractandi modo per figuras, æquiuationes, & ænigmata, ut videantur vno & eodem idiomate scripsisse, eodem etiam tempore, quamuis centū, ducentis, ac mille annis alij alios præcesserint. Senior in hanc sententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philosophos diuersa tractare sub varijs diuersisque nominibus: Verū enim uerò nil nisi rem unicā intelligunt. Id ipsum asserit Rasis libro Luminum, inquit: Sub diuersis sententijs, nobis prima facie contrarijs apparentibus, Philosophi non nisi rem vnā intellexerunt, eandemque: cuius rei testimonium exhibent aliarum sententiarum insignes professores, qui pariter in hac arte diuina scribentes etiam, & affirmantes hanc diuinam scientiam, circa rem vnā versari perhibēt. Sola Philosophi sententia hæc nobis sufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod ritè peragitur, vnico medio perfici. Omnium igitur opinio est, vnica via diuinum hoc nostrum opus absolui. Teste Gebro in Summa: Scientia nostra (inquit) per diuersa non perficitur, at solū per unicā rem, cui nihil addimus, nec diminuimus, sed superflua tantū remouemus, præparatione sola separando. Item Lilius ait: Magisterium nostrum, vna re duntaxat, vno regimine, & vnico medio perficitur. Idem asserūt omnes, quotquot scripserunt hactenus in hac arte Philosophi, licet videantur in varia distrahi. Potissima certitudo nostræ scientiæ, qua confirmamur esse verissimam, est experientia, quam fecimus eius, ut loquantur

quuntur Senior & Rasis. Verum ut ijs talem approbemus, maximè, quibus dubitare meritò contingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum, ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam operatiuam vocant, & sub medicina, quæ sui veritatem non aliunde comprobare, quàm ab experientia potest. Ut cum p̄ eam docetur Reubarbarum purgare colerā, non melius id poterit, quàm ex oculo percipi, & experimento per applicationem dicti simplicis medicamenti. A simili concludimus in arte nostra: si videatur fumo solo plumbi coagulari mercurium, & atramentorum, fieri componiq; posse medicinam perfectissimā naturæ metallorum, & qualitatibus congruam, qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola projectione super ipsum facta, præsertim cum & ipsa mineralia composita congelent mercurium, ipsumq; reducant in suam naturam. Quantò magis perfecta p̄ nostram artem ritè præparata congelabunt ipsum, ac reducent cum alijs imperfectis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctione, quam habent per administrationem artis nostræ. Quò firmius hanc nostram intentionem curiosis hominibus approbemus, ut eius veritati certitudiniqu; melius assentiant, Aristotelis sententiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne quod (inquit) eandē cū aliquo composito operationē efficit, est idem per omnia simile, ut omne quod operationē habet oculi, est oculus. Haud secus, cum aurū nostrū arte nostra compositum, per omnia simile sit minerali (in quo versatur omnis cōtrouersia disceptatiōis, vtrum aurū à nobis cōpositum verū sit aurū) satis docuisse videmur ex

Philosophi sententia, nostrā artem esse veram & certissimam. Satis fatebuntur ipsis probatū, qui viderunt eius experientiam, alijs verò non: quibus Philosophi probabiliore autoritates in hāc rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digestionum capitulo sic inquit, aut simile: Quicquid in perfectionem destinatum est, ac tale mansit ob digestionis defectum, assidua digestionem perfici potest: qualia sunt omnia metalla imperfecta, cum à natura fuerint ad aurum ordinata prius ab initio suæ compositionis, ut postremo per eandem ad eum finē, auri videlicet, perducerentur, nec nisi talia sunt ob imperfectam digestionem: ergo quod sequitur audiemus eo loco, ubi quartum nostræ partitionis membrum discutimus. Quod igitur natura sub terra voluit exequi, nos supra terram imitatione per nostram artem, & projectionem efficimus, ut infra latius audietur, penultima nostrę diuisionis parte. Rursus cum elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria (vt ait Philosophus libro secundo Generationum) in se inuicem conuertibilia sint, quantò magis ipsa metalla, quæ sunt vnius & eiusdem substantiæ materiæq; cum non sint qualitatibus contraria, conuertētur, hoc in illud facilius. Quam ob causam Hermes procreationem ipsorum circularem esse dixit, at improprie quodammodo, ut ipsemet fatetur, quia non sunt ad eum finē à natura creata, ut ex perfectis fiant imperfecta, sed contrā: quapropter eatenus non est eorum generatio prorsum circularis, nisi pro parte. Quamquam istæ similesque rationes per se sunt in confirmationem artis sufficientes: attamen

men quia sophistæ semper in contrarium adferunt, quod reluctetur veritati, si nō omnia (quod prolixius foret, quā huic opusculo nostro conveniat) quæ difficiliora sunt argumenta, studio forum animum & mentē perturbantia, mediāque inter dubium & resolutionem hærentem tenentia, producemus in medium, vt ab istorum solutionibus alia refellere discant. Ex autoritate Philosophi quarto Meteororum, quæ pariter fuit Auicennæ, & Alberti Magni, sic augmentantur: In vanum operantur Alchimistæ metalla perficere conantes, nisi reducant illam in primam materiam. Cū igitur id non faciant, sophistica per conclusionem asserunt Alchimistarum omnium opera, vt ipsemet Albertus ait ad hunc modum: Quotquot metalla tingunt varijs materialibus simplicib. in diuersos colores, sunt impostores, nisi reducant illa in primam materiam. Multi sapientissimi que viri hoc argumentum soluere conati sunt, cū sit ex magis apparentibus. Istorum nonnulli dicunt, etsi per projectionem imperfecta non reducantur, nihilominus in compositione medicinæ similis sit reductio, videlicet in sulphur & argentū viuū, quæ sunt vera materia metallorum, vt infrā dicetur latiūs quarto nostræ diuisionis membro. Sufficit igitur agentis sola reductio, tum perfectio summa per decoctionem acquisita, licet passiui nulla fiat reductio. In ea sententia fuerunt Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario, quem sequutus est Raymundus Lullius in suo Testamento. Salua pace tamen & reuerentia, quæ debetur grauissimis autoribus, hæc opinio contrariari nimum

videtur Philosophis omnibus. Cum enim concedunt metalla esse in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Aristotele, velle videntur sola fusione & proiectione diuini nostri lapidis super metalla, hæc ad eū corrumpi modum, ac nudari prima sua forma, quod omni Philosopho concedere nimis indignum est. Plærique alij diuersas adferunt solutiones, vt videre licet in suis libris. Ego verò meam solutionē proferam. Siquidem noua fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides, vel quidpiā aliud alienū à metallis, necessariò forent in primam suam reducenda materiam, idq; medijs, quæ dicta sunt. Cum tamen hæc sit intentio nostra duntaxat, vt imperfecta perficiamus metalla in aurum, præter omnem transformationem in materias nouas, & à propria sua natura differentes, purgemus ac mundemus per operis nostri diuini proiectionē, quò ad exuberantem deueniant perfectionem. Haudquaquam est opus illa reducere in primam materiam: differūt enim imperfectum perficere, & ex isto noui quid producere vel generare. Alioqui cōcluderetur, omnia semicocta reducēda esse ad primā formam, vt completè decoquerentur: quod quidem indignū est omni Philosopho. Cæteras obiectiones aduersus chemicas artes fieri cōsuetas, in præsentia missas faciā, quòd per ea quæ posuimus, reliqua facilè solui queant, argumenta quæuis. Autoritatis Auicennæ tamē est, quòd meminerim de contradictionib. Aristotelis cōtra chemiam obiectis in sua iuuentute: Cognoui (inquit) intentionē eorum, q. nostram artem negant, & aliorum qui veram affirmant esse.

Priores.

Priores, vt sunt Aristoteles & pleriq; alij, vtūtur quibusdam argumentis vtcunq; apparentibus, at minimè veris. Posteriores verò dicūt hanc scientiā certis demonstrationib. probari nō posse, vel licere, vt alias omnes, cūm alia via procedat, alijs omnibus contraria. Nam celat ac velat suorum terminorū proprietates, cūm ceteræ plurimum laborēt in suorū declarationibus. Proinde nostræ diuisionis ordinem prosequutus, tertium eius membrū arripia, exponēs operationes eius necessarias, ad executionē opēis nostri diuini. Primò dicam rationem quare naturale vocetur atq; diuinū, vt cognoscantur enormes operantū hac tempestate errores. Aristoteles docet naturam operari sub terra in procreatione metallorū quatuor qualitatibus (vt melius intelligatur) elementis, igne, aere, aqua & terra: quorum duo, reliqua duo compræhendunt, terra ignem, & aqua aerem. Cūm igitur materia nostra cōstat ex aqua & ex terra (vt infrā dicetur ampliūs penultimo nostræ diuisionis membro) meritò naturalis appellatur, quia in eius cōpositione quatuor intrāt elementa: duo manifesta, sub quibus alia duo latitant, oculis velata corporeis, ignis & aer videlicet, quæ solis mentalibus percipi debent, vt ait Raymundus Lullius in suo Codicillo, ad hunc modum: Considera (inquit) naturam, & proprietatem olei (quod sophisticatores aerem vocant, ideò quia suis qualitatibus magis abundare dicunt) oculus tuus non iudicabit illius differentias, & proprietates. Per hæc verba satis innuit, elementa quatuor in opere nostro diuino non esse euidentia, quod plerique falsò

putarunt, vt infrà dicetur, vbi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur scientia, quòd in prima sua operatione imitatur naturam quàm diligentius potest: non posset enim in omnibus, vt ait Geber in sua Summa. Veterum operationibus Philosophorù naturalium, qui nos præcesserunt, optimè confirmamur: hij quidem postea quàm diligentissimis inquisitionibus cognouissent (vt ait Raymundus Lullius in epistola sua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium animalium) naturam ad metallorum procreationem, sub terra solùm operari per continuas & assiduas decoctiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis euaporationibus, separat, calore terræ mineralis partim id efficiente, partim calore Solis, qui per se solùm integram & perfectam istam decoctionem non adimplet, ipsimet confirmati sunt. Hoc declarat optimè bonus ille Treuisanus, quod etiam nos docet experientia: videmus enim in mineris diuersitatem metallorum & materialium, nonnulla crassiora, & alia subtiliora purioraq; in sublimè plærunque exaltata. Quapropter nostra scientia naturam imitando, procedit in prima sua operatione per sublimationem, qua materiam nostram optimè purificet: impossibile namque fuerit nobis aliter præparare, vt Geber in Summa, & Rasis in libro Luminum inquit: Initium operis nostri, est sublimare, quare meritò naturale vocatur. Quà ob causam scripserunt illi, qui nos præcesserunt, opus hoc nostrum non esse artificiale: quicquid
enim

enim facimus, aliud nihil est quam administrare naturæ per artem materiam ad compositionem operis necessariam, quam ipsa natura non potuit in hac perfectionem connectere, quia eius actiones continuæ sunt, vt ait Geber in sua Summa. Ratione huius tam admirandæ coniunctionis elementorum scientia, nostra diuina vocatur: quam verò coniunctionem Philosophi secundam operationem appellarunt, & nonnulli dissolutionem, asserentes, arcanum arcanorum esse, quod Pythagoras ait in Turba Philosophorum: Magnum hoc est mysterium, quod hominibus Deus velatum esse voluit. Item Rasis in libro Luminum: Si veram nostri corporis dissolutionem ignoraueris, nō est quod opereris: illa siquidem ignota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex libris discere nemo potest, neque ex notitia causarum naturalium: proinde verè diuina dicitur, vt Alexander inquit. Corpus nostrum (quod lapis est occultus) cognosci minimè potest, neq; videri, nisi nobis hoc ipsum Deus per Spiritum S. suum inspirarit, vel per aliquem viuum hominem docuerit, sine quo scientia nostra, nihil est. Hic est lapis, de quo loquitur Hermes tractatu suo quarto: Lapis noster (inquit) diuinus cognoscendus est, qui clamat assiduè, Defende me, & ego iuuabo te, da mihi quod competit, ego tibi vicissim optimè succurram. De hoc eodem occulto corpore loquitur primo suo tractatu: Falco semper in cacumine montis clamans, Ego sum album nigri, & rubeū citrini. Scientiam nostram inutilem esse præter istam coniunctionem, ratio est, quia tempore natiuitatis & procreationis o

peris nostri diuini, pars volatilis secū defert partem fixam. Aliter enim quā per istam admirandam, & plusquā supernaturalem coniunctionem efficere haudquaquā possemus, vt in igne fixum opus permaneret: vt quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat fixum, volatile, ac denuò volatile fixum. Ista coniunctio fieri debet ipsamet hora suæ natiuitatis, vt inquit Haly Secretorum libro: Quicumq; nostrum lapidem non inuenerit hora suæ natiuitatis, nō est quod alium expectet eius loco. Nam is qui diuinum opus nostrum aggreditur absq; notitia determinatæ natiuitatis eius horæ, nil ex opere suo consequetur vnquā, præter inutiles omninō labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem coniunctionē Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens vt ab hoc opere diuino prorsum abstineamus, si non cognouerimus exactissimè pondera, quæ Philosophi præcunctis alijs arcanis occultarunt, vt patet ab eorum scriptis varijs. Nā vbi quis dixerit, eiusmodi coniunctionem diuinam fieri die septimo, mox reperias alium, qui asserat quadagesimo die compleri: alium centesimo: alium sub finē mensium septem aut nouem, quod Rasis: alium sub anni finem, vt Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cū tamen vnicus sit idemq; terminus, vnicus dies, imò vnica sola & eadē hora, qua fieri debet nostra coniunctio ad propriā suam decoctionem. Verū quia vouerunt arcanum hoc potissimum se non reuelaturos, de studio diuersos scripserūt terminos, quamuis inter se conueniant, intelligentes unicū, quo cognito.

reli-

reliquum nil aliud est, præter opus mulierum & puerorum ludus, vt ait Socrates: Ecce tibi veram dispositionem alibi plumbi demōstraui (hoc est verā præparationem materiæ nostræ, quæ nigra prius vt plumbū apparet, postmodum albescit p nostram continuatam decoctionē) si hæc probè intellexisti, residuum aliud nihil est, quàm opus mulierum, & ludus puerorum. Innuens per hæc verba nullum opus hoc nostro leuius, post conjunctionem existere: quod sanè verissimum est. Cùm non sit opus alio labore quàm sola decoctione duarum materiarum iam coniunectarum: interea dum coquuntur, quies datur optatissima, vt ait Philosophus Ethicorum 7. Quietem longè delectabiliorem esse quouis labore. Nostram decoctionem postremā fieri cum requie, & absq; labore tormentōue, testatur Rasis lib. Trium verb. inquiēs: Omnes dissolutiones, calcinationes, sublimationes, dealbationes, rubificationes, ac reliquas operatiōes, quas Philosophi scripserūt esse necessārias, ad diuinū opus nostrū complendū, in igne fieri præter anotionem. Pythagoras in Turba Philosoph. idem asserit, inquiens: Cuncta regimina ad opus diuinū & perfectionē eius facientia, decoctione sola cōpleri. Barseus id ipsum ait eod. lib. Coquendum, tingendum, & calcinandum in hoc opere, verū operationes decoctione duntaxat omnes perficiendas. Ne tamē Sophiste calumniatores dicāt, & suas operationes etiā nō esse nisi decoctiones, alias Philosophorū antiquorū sentētias allegabimus, quib. errores eorū detegantur. Alphidius ait: In operis nostri diuini compositione, non nisi vna materia sola (quam

aquam propriè vocant) vna tantàm actione, decoctione videlicet, quæ fit in vnico vase præter amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Salomon: in operis nostri diuini confectione (quod nostrum sulphur vocat) nō indigemus (inquit) præterquàm vno medio solo. Lilius idem sentit: Diuinum opus nostrum (ait) fit in vno vase solo, vno medio duntaxat, & vnica decoctione. Mahometus: Non habemus (inquit) nisi medium vnum, decoctionē videlicet, vas vnum, &c. quibus diuinum opus nostrū ad album & rubeum perficiamus. Auicenna tenuit eandem opinionem, qui præ cunctis optimè loquitur, ad hunc modum: Dispositiones (inquit) omnes, id est, operationes, ad opus nostrum diuinum componendum necessariae, fiunt in vno vase solo, duplici tamen,

Operantum igitur hac tempestate maxima pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cū nemo non ipsorum tres, vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem, vel duodecim, hunc ad calcinandum, illum ad soluēdum, alium ad sublimandum, & innumera vasa, quibus vtuntur. Verū enim uerò tales in diem extremum operarentur, priusquàm ad perfectionem hac via peruenirent, nisi corrigant suas operationes. Ut interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) vsq; dum de natura quatuor elementorū, vbi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modū, & viam detegendi, cognoscendiq; deuios operarios in hac arte, pariter eos, qui persistunt in recta semita. Nam, vt antea dixi, latiusque

tiusque diceretur infra, vnicus est operandi modus, in vnico vase (quod Lullius Hymen appellauit) in vnica fornacula (quã Treuisanus ignem clausum, humidum, vaporosum, continuum, ac digerentem vocat) præter amotionem, donec decoctio cõpleatur. Non est ergo tantis opus instrumentis, neq; sumptibus ad hanc rem factis. Scio multos esse literatos libris insistentes, qui præter vllam certitudinem operantur, istos pessimè habebit mea repræhensio, cùm Geber in Summa sua docebat varias præparationes, cùm sulphuris, tum argenti viui, similiter corporis & spiritus. Item Rasus, libro Perfecti magisterij, dicit corpora & spiritus varijs præparari medijs, quorum plurima docet. Antea satis respondimus, hæc & similia per Philosophos scripta, non alia de causa, quàm vt veram operis nostri diuinæ præparationem velent indignis, & contegant. Hoc Geber attestatur in sua Summa, capitulo de Medicinarũ differentijs, inquiens: Vnica est perfecta via, qua releuamur à tantis præparationum operationibus, oneribusue. Iam est quod naturæ modum operandi ponam, in concauitatibus terræ generando metalla, quem ars imitari debet: ac deinceps materiam veram & necessariam, ad istorum perfectionem supra terram, declarabo. Cùm igitur hoc sit præcipuum in arte (vt Geber ait ab initio suæ Summæ, & Auicenna, præcipientes eos à practica huius operis abstinere, qui nõ prius vera fundamēta norint materiarum ac minerarum) imitabor excellentiores autores & magis peritos in mineralibus, declarando quæ ad hanc rem apprimè sunt necessaria. Omnium ita-

que Philosophorum sententia est, cuncta frigore congelata plurimū abundare humiditate aquea in sua materia prima, vt ait Aristoteles quarto Meteororum. Cū igitur liquata metalla frigore congelentur, necessariō prima ipsorum materia humiditate multa pollebit aquatica. Verū Albert. Magnus (qui præ cæteris mineralia scrutatus est exactissimè) istam humiditatē aqueam ait, non esse similem aquæ humiditate, quam videmus communiter in alijs naturæ compositis. Ista namq; per ignis violentiam in fumū transit. At liquata metalla non ita reducuntur in vaporem, concludendum hinc ipsorum humiditatem alicui materiæ permixtam esse, qua retineantur in igne, tutaq; sint ab eius vehementia. Nihil autem igni magis resistit, quā humiditas viscosa permixta subtilioribus terræ partibus, vt ait Bonus Ferrariensis, & experientia docet: quapropter metallorum humiditatem esse talem firmiter credendum est. Cū tamen experientia doceat, repurgandum inter aliquas humiditates in fumum abire, metallis nihilominus in igne minimè consumptis, fatendum est cum præcipuis autoribus nostræ scientiæ, metallorum compositionem subintrare duplicem humiditatem viscosam, extrinsecam, & intrinsecam. Prior est crassa, subtili suæ terrestri materiæ non benè permixta, quapropter ab igne facilè comburitur in consumptionem. Posterior verò, quia maximè subtilis, & optimè permixta subtili suo terreo, vt ambæ partes vnicam & simplicem materiam constituent, neutra per ignem ab altera separari, vel absumi potest, quin simul abeant, aut vnà remaneant

neant in igne. Ex eiusmodi humiditate procreatum est argentum viuum, quod videmus, vt patet etiam experimēto. Testatur Arnaldus de Vilanoua: Hoc (inquit) nos reddit certiores, ambas materias antea dictas in ipso perfectitissime coniunctas: nam vel terrestris humiditatem secum retinet, aut ista rapit illam in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissime requirens, optime cognouit, argentum viuum scilicet assidue moueri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, vt causa fluxus atq; motus, est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, vt non adhæreat tangenti, neq; madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simplic. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subtili terreo coniuncta in cauernis terræ mineralibus. Optime cum Gebro conuenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum viuum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreauit argentum viuum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum viuum esse proximam materiam metallorum, sed præcipuam humiditatem viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti viui definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris sue partis condensata, suam compositionem intrantis. Consideremus itaque diligenter naturæ progressum, in rerum omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt

agens, quia seipsam non producit, vt ait Aristoteles: hoc est, suos effectus nō demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorū postquam creauit materiam, id est, argentum viuū, tanquā sagacissima, propriū adiungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum eius & pinguedinem in cauernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quā coaguli ad lac, viri ad fœminam, agētis ad materiam ei subiectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, vnum facilitatæ liquefactionis, alterum verò congelatum solū, & non fusibile. Proinde quo natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est, sulphuris, in materiam, cui adiunctum est, effecit admirabili compositione quadam, vt metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, vt essent liquabilia. Verū alia mineralia simplicia composuit actione sulphuris nō fusibilis, vt non essent fusibilia, vti sunt magnesia, marcasitæ, & id genus alia. Cū autem agens nō possit esse pars materialis compositi, vt Aristoteles ait, natura procreans metalla sub terra, postquam dictum sulphur miscuit cum argento viuo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separādo suū agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sic perfectiūs omnibus alijs metallis, tum quōd videamus naturam illud in meliūs vltra non transmutare. Item hac de causa meliūs ac faciliūs cōiungitur argento viuo, quia nihil aliud est, quā argentum viuū proprio suo

suo sulphure decoctum, & prorsus deinceps ab eo decoctione dicta separatum. Vt itidem separatio sulphuris est auri perfectio, quod in alijs metallis remaneat, istorum est imperfectionis potissima causa. Hinc fit etiam, ut argentum sit imperfectius auro, & cuprum argento: scilicet ob defectum completæ digestionis, qua sola separatur agens ab eis, id est, sulphur. In eo declaratur potissimum, ac præcipuum arcanum totius artis nostræ. Cum enim ars imitari naturam in suis operationibus debeat, necessario, priusquam divinum hoc opus nostrum perficiatur, agens vel sulphur suum erit separandum. Quod quidem occultarunt omnes Philosophi, relegantes nos in suis libris ad naturales operationes, quas abundè satis declaravi. Quò tamen perfectius cognoscatur, qua in re scientia nostra naturæ operationes imitetur, operæ precium fuerit præcipuum & communiorè declarare modum, quo ipsa utitur in metallorum perfectione. Antea diximus metallorum perfectionem, vel imperfectionem fieri ob agentis priuationem, vel mixtionem, id est sulphuris, & ostendimus modum primū, quo natura consueta est uti in compositione principis metallorum, & perfectissimi videlicet auri. Modò sciendum ipsam alio etiam uti progressu, qui licet priori contrarius esse videatur, est nihilominus persimilis, si probè consideretur finis, ad quem tendit intentio naturæ, quia pariter aliud nihil est præterquam repurgare metalla, purgareq; penitus à suo sulphure. Nam id ipsum quod priore modo per decoctionem perfectam efficit, posteriore continuatis, & longis digestionibus

exequitur imperfecta sensim purificando tantisper, donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet, in mineris argenti reperiri communiter plumbum, & in nonnullis ambo simul permixta, ut argentum videatur imperfectum ferme ob digestionis defectum: quapropter metallicarum periti rerum suadent, ut occlusis cauernis, ne materiae sublimioris euaporare queat, diutius triginta, vel quadraginta annis relinquatur, ac donec perficiantur. Quod quidem Albertus Magnus recitat accidisse suis temporibus in regno Liburniae, vel Sclauoniae: pariter ab experto mineralium fossore mihi relatum fuit, saepius euenire. Secundum itaque hunc modum quo natura in perficiendis metallis utitur, ars imitatur suis operationibus ad imperfecta perficiendum, priuatione sui sulphuris videlicet, facta per projectionem operis diuini super illa, postquam liquefacta sunt: qua purificantur à dicto suo sulphure, perficiunturque in purum aurum, perfecta sua decoctione exuberante, quam acquisiuit per administrationem artis nostrae. Non aliter, quam varij modi, quibus natura utitur in purificatione metallorum, non efficiunt ut variae sint auri formae (puto in perfectione) pariter & quibus utimur diuersis ipsa perficiendi modis supra terram, aurum nostrum naturali & minerali diuersum non redditur, cum eadem utamur materia supra terram, qua ipsa sub terra, & in suis cauernis. Attestante hoc ipsum Aristotele nono Metaphysicorum. Ex agente & materia (inquit) similibus, operationes semper sunt similes, quamuis media sint diuersa: nam ista & materia duo sunt.

sunt. Verum si materia sit vna similisque per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio dissimiles videntur, aut contrariæ, sub finem eundem sortiuntur effectum. Ut approbemus materiam nostram, qua utimur ad metalla perficiendum supra terram, esse in omnibus persimilem illi qua natura sub terræ cauernis utitur in ipsorum procreatione, Gebrum citamus testem in sua Summa: Ars (inquit) nostra naturam imitatur quanto propius possibilis que fieri potest. Id ipsum Hermes ait, Pythagoras, Senior, & plerique alij. Proinde si naturam, ars imitatur, necessario fatendum est, ipsam vti simili materia qua natura, quæ utrobique non nisi vna sola esse potest, quam vocauimus argentum viuum, non solum per se, at mixtum vnâ cum agente suo proprio, sulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philosophi vocarunt argentum viuum animatum, erit vera scientiæ nostræ diuinæ materia, ad nostrum opus diuinum complendum. Cum hoc ipso, & non alio natura in terræ concauitatibus utitur in procreatione metallorum, pro sua vera materia, ut supra satis ample demonstrauius.

Vocauerunt argentum viuum animatum, ut ostenderent inter ipsum, & argentum viuum commune, differetiam, quod posterius ita remansit, quia natura non adiunxit ei suum agens proprium. Falso igitur existimarunt plurimi argentum viuum commune, & sulphur commune materiam esse metallorum. Nam vllò vnquam tempore non accidit, ut illa simul ambo mixta reperta sint in mineris, qua ratione poterunt igitur esse vera

materia metallorum in concavitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram : vt loquitur Geber in sua Summa de Principijs artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum viuum aliud nihil est, præterquam aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. Hæc est vera nostra materia, quam natura præparauit arti nostræ (vt ait Valerandus Syluensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque vltiori transmutatione sui ipsius. Auicenna similiter ait : Natura nobis vnā solā præparauit materiam, quam ars nostra componere per se minimè potest. Fatuum igitur foret credere, ex omnibus materijs, quas miscere possemus, vllas, etsi metallicas, aut quasunque alias, esse posse verā scientiæ nostræ materiam, cū natura nobis præparauit illam, vt nihil desit præter hæc duo : scilicet eam purificare, & perficere, coniungereq; per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: Noster mercurius (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ, ex quo tincturæ veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem : Animaduerte fili totum opus sapientum Philosophorum, in argento viuo solo consistere : quapropter Hermes præcipit nobis, hunc obseruare mercurium, quem coagulatum vocat, & occultū in latebris deauratis. Geber de eodem mercurio: Laudetur (inquit) Altissimus, qui hoc argentum viuum creauit eiq; dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentum sapientum fuit eiusdem opinionis.

Obj-

Obijcient operantes moderni temerarium me iudicâtes, qui tot ac tantos viros prædecessores aufim repræhendere, quorum theórica & practica sublimare docent argentû viuum (quod mercurium appellant) cum vitriolo & sale communi, postea per calidam aquâ reuiuificare, vt cum auro tandem permisceatur (quod Solem appellant) ac ad hunc modum soluere & fixare, quo diuinum opus nostrum perficiatur: quod scribit Arnaldus de Villanoua in magno suo Rosario: item Raymundus Lullius in suo Testamêto. Vt istis respondeam quod satis sit ipsis, per eosdem autores, quos allegant, quorum scripta testantur, istas operationes omnes, destillationes, separationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nulla alia de causa positas fuisse, quâ vt sub eiusmodi laruis practicam nostræ scientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanouanum, qui postquam in suo Rosario docuit diuersas istas operationes, sub finem suæ recapitulationis in hæc verba, vel his similia prorumpit: Ostendimus (inquit) veram practicam, verumq; modum opus nostrum diuinum perficiendi, sed breuibus admodum verbis, quæ tamē satis prolixa videbuntur intelligētibus. Proinde tot tamque diuersis, ac prolixis operationum sermocinationibus, non intellexit veram præparationem diuini huius operis, neque practicam, quam antea breuibus tractasse dixerat. Hoc ipsum Raymundus in fine Codicilli, vbi respondet illis, qui fortassis interrogare possent, cur descripserit artem, cum antea dixisset impossibile cuius ad artem hanc, eiusque veram notitiam librorum le-

etura præuenire? Vt (respondet) lector fidelis
introducatur, habitumque sibi contrahat, quò
peruenire queat in veram operis nostri diuini co-
gnitionem, cuius præparationem sincerè nun-
quam posuimus, nec declarauimus apertè. Con-
stat igitur prolixas atque diuersas eiusmodi præpa-
rationes, quas docet in suis libris, non esse solam
& vnicam practicam operis nostri diuini. Qui
paulò doctiores erunt, obijcient mihi, rogantes,
cur scripserim diuinum opus nostrum fieri ex v-
nica sola materia, videlicet ex vnico & solo ar-
gento viuo animato, cum Geber in sua Summa,
capitulo de Coagulatione mercurij dicat, extra-
ctam esse à metallicis corporibus, cum arsenico
suo præparatis. Rosinus contrà dicit esse verum
sulphur incombustibile, ex quo diuinum opus
nostrum constat. Salomon Rex filius David hoc
ipsum attestatur, inquiens: Deus prætulit omni-
bus rebus existētibus sub cœlo verum nostrum
sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum
scripsit: Opus nostrum diuinum perficitur, quan-
do sulphura vicissim coniunguntur, aliud cum
alio: quapropter ex sulphuribus constat, & non
ex argento viuo animato solùm. Vt responsum
demus, quo spiritibus à via delirātibus satisfactū
sit, in memoriā reuocanda sunt, quæ suprā dixi-
mus de metallorum materia, naturam videlicet
in terræ concauitatibus, adiungere proprium a-
gens argento viuo. Cæterum quia diuinū opus
nostrum proprium nomen non habet, alij aliud
indiderunt, vt Lilius scripsit ipsum tot nomini-
bus appellari inter Philosophos, quot in hoc
mundo res creatæ sunt, innuens per hæc verba
nomi-

ominib. infinitis vocari: quâuis vna semper & eadē res, ex vnica materia sola constans, existat. Philosophi nihilominus, qui præcesserunt, illi tot ac tam varia diuersa quæ, iuxta colorum in decoctione apparentium varietatem, imposuerunt nomina pro suo arbitrio. Qui, vt nos, vocauerunt argentum viuum animatum, considerarūt primam nostram materiam, (quam antiqui Philosophi Chaos appellarunt, cuiuscunque principium ab exordio sumptum) verè per omnia simile esse naturæ & materiæ argenti viui, ex quo natura componit, ac perficit in terræ concavitatibus metalla, vti suprâ demonstrauius. Item qui diuinum opus nostrum vocauerūt lapidem Philosophorum (quod illi communius nomen est) id respectu finis decoctionis materiæ nostræ fecerunt, quia fixa permanet in igne: solent enim appellare lapidem, quicquid non refugit ignem, & ab isto non sublimatur. Plærique alij multa excogitarunt alia nomina, iuxta suas rationes, quæ singula recensere longum foret: vt ait Maluescindus: Si materiam nostram dicamus esse spirituales, verum est: si corpoream, non mentimur: si verò cœlestem, verum est nomen eius: si terrestrem, non impropriè loquimur. His verbis manifestè patet, varietatem nominum ab antiquis nostris prædecessoribus impositorum operi nostro diuino, diuersis rationibus in diuersitate colorum & operationum apparentium in sua decoctione fundatam esse.

Pariter & qui sulphur appellarunt, vt attestantur autoritates, quæ cōtra me possent adduci, respectu ad postremam decoctionē, in qua materia

apparet fixa, ita loquuti sunt. Vt igitur ab initio veram argenti viui demonstrabat apparentiam, quia volatilis erat, in fine fixatur, tum demum occultum, & quod intrinsecus existens, erat incognitum: pars fixa videlicet, quam sulphur appellamus, manifestatur continuata, postremaque decoctione, in qua dominatur supra partem volatilem. Hac de causa materia nostra non appellatur amplius volatilis (intelligo de his, qui postremam decoctionem considerant) at sulphur denique fixum, vt ait Arnaldus de Villanoua in suo Rosario magno, cum de postrema decoctione loquitur operis nostri diuini: Est (inquit) verum sulphur rubeum, per quod argētum viuum perfici potest in aurum. Proinde concludere vere possumus, omneque dubium resolvere, materiam, ex qua diuinum opus nostrum componimus, non esse nisi vnam rem solam in omnibus, & per omnia similem illi materię, qua natura in terrę concauitatibus vtitur ad procreationem metallorum, non obstantibus omnibus in contrarium suprā allegatis autoritatibus, ac similibus alijs quibuscunque. Nominum enim diuersitas (vt ait Aristoteles) rem esse diuersam non efficit. Vt nostrę diuisioni finem imponamus paulatim, reliquum est, vt nostrę scientię terminos declaremus, id est, sententias optimorum & præcipuorum autorum, qui præcesserunt, conferamus: vtuntur præcipue quatuor terminis, inter alia, de nostri diuini operis compositione differentes, vt sunt elementa quatuor, fermentum perfectum, venenum verum, & coagulum perfectum, quod aliàs masculum appellarunt, ad foeminam

minam facta comparatione, velut coaguli ad lac simplex. Quò meliùs itaque declaremus, quidnam intelligât per elementa, sciendum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confusè quatuor illa continebantur, & quæ ob suam contrarietatem, quolibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt. Quamobrem Alexander in Epistola sua: Quicquid (inquit) antiquis demonstratum fuit, esse calidæ qualitatis, ignem esse iudicarunt: quod siccum & coagulatum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam: quod verò frigidum, subtile ventosumque visum est esse, aerem appellarunt. Quorū duo sunt in alijs duobus occulta & conclusa, vt ait Rasis libro Præceptorū: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in alijs duobus apparentibus, aere videlicet in occulto aquæ, & igne in interioribus terræ, vt antea diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, præter alia duo, debilia vocauerunt, alia verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra coniuncta sunt æqualiter auxilio naturæ, cum frigido & calido, quæ sunt aer & ignis, per conuersionem vnius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si cōuerteris elementa vnum in aliud, inuenies quod quæris. Hæc sententia benè perfecteque cognita nobis demonstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ practicam: quapropter, vt meliùs intelligi queat, propriùs de quatuor elementis, & eo-

rum natura loquendum est, cum sint necessaria in operis nostri diuini compositione. Hermes ait: In terra nostra creata sunt alia quæuis elementa. Alphidius contrà profert aquâ esse præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis nostri diuini compositionem requisita, creata sunt: in quibus nulla habetur, vt apparet contradictio. Nam ab initio procreationis operis nostri diuini, aliud nihil apparet, quàm aqua sola, quam Philosophi vocauerunt mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit, cum inspiscaretur coniunctione decoctioneque supernaturali, præterquàm nobis est inutilis. Proinde vera loquutus est Hermes, dum dixit ex terra prodijisse reliqua elemēta, cum ipsa sola suas demonstraret qualitates in operatione secunda, non secus atque aqua suas demonstrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum scripsit, ac ad alios, ipsam esse præcipuum elementum, in operis nostri diuini compositione.

Hæc sunt illa duo elementa, quæ Philosophi dicunt esse cognoscenda, priusquàm aggrediamur opus. Vt Rasis libro Luminum: Priusquàm (inquit) incipiatur opus, est cognoscenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in istis duobus compræhenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet secum, & scientia nostra nobis inutilis futura est. Hac de causa præcipitur, elementorum quatuor conuersio, vt diuinum opus nostrum ritè qualificatum in fine fixetur, vtque resistere valeat ignis omni violentiæ, corruptioni aeris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quàm aurum minerale, propter
magnam

magnam suam perfectionem. Ista conuersio elementorum (vt ait Raymundus Lullius) nihil aliud est, præterquàm terram, (quæ fixa est) volatilem reddere, & aquam (quæ est humida volatilisque) siccam & fixam efficere: quod probè fit continuata nostra decoctione in vase nostro, præter omnem amotionem, vel apertionem, ne fortè nostra pereant elementa, & in auras auolent in fumum.

Hoc ipsum attestantur scripta Rasii, & aliorum scripta varia Philosophorum in eandem sententiam, quum dicunt, veram separationem, & coniunctionem elementorum quatuor, in vase nostro fieri nullatenus tacto manibus pedibusue: quoniam (vt aiunt) lapis noster seipsum dissoluit, coagulat, abluit, purgat, albificat, & rubificat, præter extraneæ rei cuiusuis additionem vel mixtionem.

Arnaldus de Villanoua est eiusdem opinionis in suo Rosario magno, dum inquit, breuibus admodum verbis. Nullo alio labore est opus, quàm in aqua trucidanda, hoc est, fixanda: nam statim atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata sunt, id est, fixata. Falsæ sunt igitur operantum huius temporis, & elementorum separationes sophisticæ, in scriptis eiusmodi Philosophorum omnium pessimè fundatæ, qui vetant expressè destructionem simplicium in suis præparationibus, quia (vt aiunt) impossibile est arti primas formas dare. Certissimum est, elementa quatuor minimè componi posse, nisi prius destruerentur. Quapropter non est opus hac elementorum sophistica separatione, falsaque ad operis

nostri diuini compositionem. Falsam esse talem separationem, hoc ipso probatur, quod antea dictum fuit: nempe duo elementa esse in alijs duobus compræhensa: quò fit, vt veram eorum separationem cognoscere minimè possumus, quantò minùs perfectam coniunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ separasse dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum (vt ait Valerandus) exemplo sit ipsorum oleum, quod vocant aerem, humectat & madefacit omne quod tangit: contra veram aeris naturam. Proinde sat mihi fuerit, ostendisse naturam & qualitatem elementorum, & eorù conuersionem in hac nostra sciētia necessariam, quo modernorum operantium palàm fiat ignorantia scientiæ veris filijs, vtque illos cognoscentes, fugiant ab eorum consortio. Iam videamus quidnam intelligant Philosophi per hunc terminum, videlicet fermentum. Dupliciter se dicunt vsurpasse: priori significatione dum faciunt comparisonem operis nostri diuini ad metalla: nō aliter quàm videmus parum fermenti panis multam farinam in suam naturam & pastam conuvertere: similiter diuinum opus nostrum conuertit metalla ad suam naturam: & quia est aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verùm quod rarò in hanc significationem assumpserunt (in qua nulla difficultas) ad secundam veniemus, in qua scientiæ nostræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque secundo modo verum corpus, & veram materiam intelligunt, quæ diuinum opus nostrum perficit: quod quidē oculis est incognitum, & intellectu solo perceptibile quid.

Etenim

Etenim ab initio materia nostra apparet volatilis (vt antea satis declarauimus) quam nos oportet coniungere proprio suo corpori, vt hoc medio retineat animam, quæ medio istius iam factæ coniunctionis, medianteq; spiritu, suas diuinas operationes demonstrat in opere nostro diuino, vt scriptum legitur in Turba Philosophorum, ad hunc nempe modum: Corpus habet plus vi-rium, quàm duo fratres eius, quos vocant Spiritum & animam. Non quòd intelligant quemadmodum Aristoteles declarauit, & alij Philosophi (quod valdè notatu dignum) sed corpus vocarunt omne simplex, quod ex propria sua natura potest ignem sustinere, præter vllam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam appellant omne simplex per se volatile, potestatem habens secùm rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarunt volatile. Spiritum esse dicunt id, quod potestatem habet retinendi corpus & animam: istaq; duo simul adeò coniungendi, vt non possint amplius separari, siue perfecta sint, aut imperfecta. Quamuis in opere nostro diuino, ab initio nihil intrat noui (puto post primam præparationem) nec in operis medio, neq; in fine. Verùm Philosophi diuersis respectibus, & considerationibus rem vnâ & eandem vocarunt corpus, animam, & spiritum, vt supra dictum abundè. Primò cùm materia nostra esset volatilis, vocauerunt animam, quia secùm deferbat corpus. Posteaquàm id quòd occultum erat, manifestatum est in nostra decoctione, tum demùm corpus vires suas palàm fecit, mediante spiritu, hoc est, animâ retinuit, hanc ad propriam

naturā suam reducendo (id est, in aurum) eamq;
sua fixauit potentia, per auxilium artis nostræ.
Hoc ipso declaratur exactè, quod Hermes scri-
psit, nullam tincturam fieri citra lapidem rubeū.
Nam vt Rosinus ait: Verus sol noster apparet al-
bus & imperfectus in nostra decoctione, & est
perfectus in rubeo suo colore. Fermentum est de
quo loquitur Arnaldus de Villanoua in suo Ro-
sario magno, quod apparet illis duobus colori-
bus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ
cuiuspiam, vt per ea scripta posset intelligi. Verū
esse testatur Anaxagoras, inquiens: Sol noster
est rubeus & ardens, qui coniunctus est animæ
albæ, & naturæ lunæ, spiritus medio: quamuis
totum sanè aliud nihil sit, præter argentū viuum
Philosophorum. Morienus declarat: Impossi-
bile fuerit (inquit) ad perfectionem scientiæ no-
stræ peruenire, tantisper donec luna soli coniun-
cta sit, præter quem scientia nostra est inutilis, vt
ait Hermes, & reliqui omnes Philosophi. Per hæc
intelligi possunt ea, quæ Rasis loquitur libro Lu-
minum: Seruus (inquit) rubeus uxorem duxit
fœminam albam, in fine perfectionis operis no-
stri diuini. Similiter quod Lilius habet: Vnio ve-
ra corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore,
medio tamen eodem, certo tempore, per auxi-
lium nostræ decoctionis, ad eum gubernatæ mo-
dum, vt materia nostra non destruat: nam, vt
in Turba scriptum reperitur, emolumentum ac
detrimentum operis nostri diuini, vtrumq; pro-
uenit ex administratione ignis. Proinde sua serim
vnā cum Rasi, ne quis temerè huius practices su-
scipiat prouinciam, in hac nostra scientia, prius-
quā

quàm ignis regimina cuncta (quia diuersa) in
operis nostri diuini compositione apprimè ne-
cessaria, probè admodum cognoscat: alioqui ter-
minus, quem venenum appellant, applicabitur
ipsi, quod in secunda operatione solet accidere,
vt antea dictum. Nò propterea venenosum quid
addendum esse quis existimet in nostra materia,
neque Theriacam, minùs extranei quidpiam (vt
existimarunt nonnulli literam considerantes)
sed quod industrium, ac vigilem operatorè esse
oporteat, ne terminum & horà natiuitatis aquæ
nostre mercurialis prætereat, vt adiungat ei pro-
prium corpus, quod antea fermentum appella-
uimus, & iam venenum vocamus, idque duabus
de causis: Prior nos concernit, quia non aliter
quàm venenū humano corpori nil præter dam-
num inferre potest: si hoc loco non coniunxeri-
mus illud sua hora determinata, nihil nobis quā
detrimentum adfert, ac dispendium, vt supra di-
ximus. Posterior concernit mercurium (quem
vocamus aquam mercurialem) quia hunc truci-
dat, & fixat. Quo quidem interpretatur quod scri-
psit Hamech, inquiens: Cū nostra materia per-
uenit ad suum terminum, est coniuncta suo ve-
neno mortifero. Item quod Rosinus: Venenum
hoc (ait) est valdè magni pretij. Haly, Morienus
& reliqui omnes idē attestantur. Eadem compa-
ratione theriacā vocarūt, vt ait idem Morienus.
Quoniam id ipsum operatur in corpore metal-
lorum, quod in nostro theriaca. Quamuis etiam
id quod scripserunt, adaptari queat ad coniun-
ctionem perfecti fermenti, cū hora determina-
ta facta est, quia per ipsam diuinum opus nostrū

perficitur. Similes igitur autoritates intelligi debet ex allegorico sensu, & non ex apparentia literæ, quod plerique falso existimarunt. Istiusmodi est postremi termini, magis vsitati, & intellecti minus, interpretatio: etenim maior pars per ipsum intelligunt diuinum opus nostrum, quando perfectum est: non aliter (inquiunt) quam parum coaguli plurimum lactis congelat, nostræ materiæ tantillum proiectum super viuum argētum, istud congelat, & ad propriam suam naturam adducit. Verum decipiuntur aberrantes à veritate: nam per ea concludunt materiam nostram comparari non posse metallis, quia congelata sunt. Proinde sciendum est, quando mercurius noster apparet simplex, est labilis, ipsumque Philosophi lac vocarunt, cuius coagulum appellant id, quod nos supra fermentum, venenum, & theriacam vocauimus. Quia velut coagulum non differt à lacte, nisi pauca decoctione, nostrum coagulum etiam à nostro mercurio non differt, nisi per decoctionem, quam acquisiuit antea: hoc est magnum & supernaturale secretum, ob quod Philosophi nostram scientiam diuinam esse dixerunt, quia deficiunt in ea rationes humanæ, ut supra narrauimus. Hoc est coagulum, quod Hermes vocauit florem auri, de quo volunt intelligi, cum inquiunt: In congelatione spiritus, facta est vera dissolutio corporis, & econtrà, in dissolutione corporis est facta vera congelatio spiritus. Quia per eius medium totum perficitur opus, ut ait Senior: Cum vidi nostram aquam (id est, mercurium nostrum) per se congelari, credidi firmiter nostram scientiam esse veram. Eandem ob cau-

sam

iam scribit Alexander in scientia nostra nihil esse creati, præter id quod factum est ex masculo & fœmina. Coagulũ nostrum vocat masculum, quia ipsum est quod agit, & Philosophi masculo tribuerunt actionem, & passionẽ fœminæ, quam dicunt esse mercurium nostrum, adeo quia coagulũ dictum agit in ipsum, suam potetiam demonstrans. Hac de causa dixerunt, fœminam alas habere, quia noster mercurius simplex est volatilis: qui tamẽ retinetur per dictum suum coagulũ. Eapropter scripserunt: Fac ascendere fœminam supra masculum, & postea masculum super fœminam, id ipsum intelligẽtes quod in Turba Philosophorũ: Honorandum esse Regem nostrum, & Reginam suam vxorem, ac diligentissime cauendum ne adurantur, id est, ne decoctio nostra acceleretur. Nam, vt Arnaldus ait in magno suo Rosario: Præcipuus error in operis nostri diuini practica, est accelerata, vel festinata decoctio. Similib. ac varijs terminis vsi fuerunt in scriptis suis antiqui Philosophi, & quia præcipui sunt isti, quos declarauimus, finem interpretationibus terminorum imponemus: etenim his probẽ cognitis, vera materia non potest non cognosci, ac deinceps libri Philosophorum faciles facti sunt, vt ait bonus Trevisanus. Concludam igitur cum Philosophis omnibus, quorum scripta hæcenus in meliorem ordinem quàm potui, redegi, non nisi vnam esse materiam solam, ex qua diuinum opus nostrum adimpletur. Componitur enim ex solo simplici mercurio (quem Philosophi proprio suo termino, citra vllam æquiuocationem, mercurialem aquam vocarunt)

coagulato p actionē sui proprii sulphuris (quod Herimes propriē vocauit florem auri) qui longa & continuata nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisiuit perfectionē, vt opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica imperfecta, quibus coniunctum fuerit proiectione, in purum & putum aurum transmutare minerali simile, idque diuersis rationibus antea deductis & allegatis, quibus amplē satis declarauimus, quinam fiat, vt imperfecta metalla per illud perficiantur. Cū vtique nulla simplicia differentia, vel qualitatibus contraria coniungi possunt, aut perfectē misceri simul, diuinum pariter opus nostrum, quia constat ex solo argento viuo animato, pati nullo modo potest coniunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis imperfectis, ob digestionis defectum, vt suprā notauimus. Verū enim uerō, cū sit potentissimum, & summa digestionē perfectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentum viuū, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimento comprobatur, cū proiectionē facimus eius super commune viuum argentum, reperimus ipsum totum ferinē conuersum in aurum. Contrariū videmus efficere super metalla proiectum: siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur vnciæ sex: at quantō magis decocta sunt, tantō minū hac via diminuuntur. Finem itaque huius opusculi mei secundæ partis faciens, tertiam & vltimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiæ nostræ diuinæ practicam sub diuersis allegorijs explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, eiusq; studiosis amatoribus.

teribus, qui diligenter hæc mea scripta perle-
gent, veram dans intelligentiam per Spiritum S.
suum, ad sui gloriam & honorem: cui sit laus in
æternum.

TERTIA PARS OPVSCVLI DIO-
nysii Zacharij, de Practica di-
uini operis.

VNIVERSA terra per Philosophos &
Cosmographos in tres partes princi-
pes diuisa est: in Asiam, Africam, & Eu-
ropam, sub quatuor plagis, vel regioni-
bus, Oriente, Occidente, Meridie & Septentrio-
ne sitas, subque dominio diuersorum Imperato-
rum, Regum, Principum, potentumque Domi-
norum. Quorum vnusquisque res diuersas & va-
rias habet in delitijs, cum ob earum raritatem,
tum singularem valorem: posterior causa non æ-
quæ grata, atque prior existit, quod experientia
didici, cum varias atque aduersas peragrarerem re-
giones. Siquidem vbi doctorum frequentia vi-
rorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi sa-
pientes valde miseros & abiectos, e contra ditis-
simos ignaros, & in maximo haberi precio. Vbi
verò penuria doctorum peritorumque hominum
erat, maxima quoque pars ignari prorsus, & ine-
pti, hoc loco potissimum sapientes honoraban-
tur ab omnibus, & præsertim à maioribus sum-
mo fauore & obseruantia maxima prosequutos
animaduerti. Haud secus opum inopia minera-
rumque (vnde nobis aurum communicatur, &
atlia metalla) his locis vbi nō reperiuntur, maxi-

mam istorum æstimationem efficit, vt abundanti-
 tia secum adfert eius vilipendium, cuius habetur
 magna copia penes opulentos: & viliora quæq;
 nulliusue pretij, perfectique nihil habentia, præ-
 ter apparentiam, oculos eorum semper occæca-
 runt, vt perfecta pretiosaque non cognoscerent.
 Quapropter indignati sapientes, cum vident igna-
 ros esse prælatos, alio se conferunt, suæ sapientiæ
 vires & potetiam deliberantes, alibi locorum de-
 monstrare. Quod fecit olim magnanimus qui-
 dam Gubernator, proponens nunquam desiste-
 re, donec reliquâ mundi partem, vltra suam, qua
 potiebatur, sibi subiecisset copiarum suarum præ-
 sidio, & præsertim fidelis æconomi sui consilio.
 Interea dum hæc in animo versabat, varios ac di-
 uersos adiunxit sibi extraneos, qui quod mini-
 me fideles essent, existimarunt se liberalius exce-
 ptos iri ab Imperatoribus, Regibus, alijsq; Prin-
 cipibus. Quapropter (vt solent exploratores) ab
 eo defecerunt, eiusque vulgarunt illis consilia.
 Qui paruipenderunt, nullam terrenam existiman-
 tes potentiam suam resistere posse, quanto minus
 dicti Gubernatoris deliberationem. Dum igitur
 in Aulis magnisque Palatijs nil nisi ridebatur,
 cantabatur, procationibus, laruis, equorum
 exercitijs, choreis, ac varijs ludis fallitur tempus
 inutiliter, adulatoribus, & susurronibus benigne
 præbentur aures, viri sapientes derisorie tractan-
 tur nomine philosophico (quod olim magni Mo-
 narchæ, Potentatusque non sunt dedignati, nec
 adhuc facerent, si sanum, vt antea libenter adhuc
 audirent consilium) interea bonus ille Princeps
 Gubernator, suis stipatus præsidijs, auxiliari-
 busue

hūſue copijs, vnam ex celeberrimis vrbibus Imperij iam obſederat. Imperator conſcripto copioſiſſimo milite, multis Regib. comitatus, ac Principibus, ſigna iamiam ad conſlictum conferre parabat, cū bonus Princeps Gubernator perſuaſione ſui fidelis æconomi, aliorumq̃ ſuorum, obſidione relictā, ſolus in munitiſſimam arcem tuto ſe recepit, copijs eius campos circum occupantibus, & indies inimico ſtrenuè reſiſtētibus. Adduxerat Imperator quinquaginta millia pedītum, equitumq̃; ſex millia, innumeraq̃; tormēta bellica. Princeps itaque deferens urbem ferrea turri propugnata, ordine claſſico ſuis cum caſtra mouit, pugnantibus ſtrenuè poſt ipſum copijs poſterioribus aduerſus hoſtē, & in fluuium illico traieciffent, fractisq̃; pontibus ſibi ſuoq̃; Principi proſpexiffent, maximū imminebat eis periculum, at illæſi omnes euaserunt manus inimicorum. Altera die perſequentibus viriliter hoſtibus, coactus eſt Princeps conſilio ſuorum aſſentiens, in locum inexpugnabilem ſecedere, ſimul & omnis miles cum eo. Vallis & aggeribus muniebatur, in cuius meditullio ſedebat in rupe muris circumſepta, nunquā expugnabilis arx rotundiſſima, cui aſtabat alia turris eminentiſſima, per quam ſub terra cuniculis excauatis, æconomus omnia quæ & victui, & bello erant neceſſaria, potuit introducere neſcijs inimicis, vt olim factum extitit Neapoli Romanæ, dum Solimanus Rex Turciæ hāc obſideret annis viginti, nec perciperet vnde venirent vrbi ſubſidia victus, & alia. Princeps autē ſuis intra mœnia receptis, in arcem ſe recepit, ac in paruum cubiculum rotun-

dum ornatissimum quoque singulis tanto Principe dignis, in quo toto tempore mansit, quoduravit obsidio, quod summè delectaretur eo receptaculo: fabrefactum erat, quemadmodum in Ducatu Lotaringiæ videre licet. Inde per quatuor fenestras ei fuit conspicuum quicquid hostes facerent machinationum, ut ipsum interciperent. Verùm intrare nō poterant, quod porta sui domicilij præcipua, ad eum erat occlusa modum, ut nemo valeret eam aperire, præter fidelem œconomum, qui de singulis adeò prudenter disposuit, atque prouidit, ut integro obsidionis anno deficeret nihil. Ob varios & asperrimos insultus ab Imperatoris milite factos indies, coactus est Princeps exercitum suum in quinque turmas partiri, ut quælibet ageret excubias per suas vices. Exercitus Ducibus ad hunc modum Imperatori suadentibus, ne castra moueret: Si Principem (inquiunt) reliquerimus, meritò nos deridebit, præsertim quod nostri fuerit ordinis, & à nobis recessisse dicat ea de causa, quia minùs dignè tractabatur: quamobrem si manus euaserit nostras, omnem vindictæ quæsiturus est occasionem. Hæc & similia verba mouerunt Imperatorem, ut obstinato prorsum animo deliberaret, Principem captiuum facere per inedia, aut alia via qua posset. At instate hyeme, parte castrorum suorum tantisper secum retracta, reliquâ in obsidione reliquit Imperator sub Ducatu potentissimi Satrapæ, qui plurimos impetus faciebat indies aduersus boni Principis militem. Consiliū Imperatoris erat, ne sui castra mouerēt antè præterlapsum annum. Quod intelligens Princeps
per

per suum œconomum turmis imperavit suis, ut quælibet vnum ex Imperatoris exercitu, vi directum armorum adferret vexillum, indicta poena maximæ suæ indignationis, ni facerent imperata. Quod si etiam præstitissent, addito ingenti præmio quibusvis, insuper pollicitus est in propria persona, comitate fideli suo œconomo prodire, hostique manum infligere tam strenuè, ut vel vitam foret amissurus, aut primum Imperatoris vexillū reportaret, spolijsq; ditaret omnes, qui sequuti fuissent, supra cunctos suos inimicos, qui obsidebant eum. Reassumptis igitur animis, priusquam tempus constitutum præterlaberetur, allata sunt ei per suas turmas, quotquot Imperatoris signa desiderarat, medio duplicatio nis circuli, quam docuerat œconomum suum Princeps quidam Galliæ. Primum vexillum erat nigrorum equitum Germanorum, quos vocant Reuthorum atrorum: Secundum interfertum erat varijs coloribus: Tertium erat non vsq; adeo dissimile vexillo Regis Galliæ: Quartum insignitum erat Luna crescente: Quintum verò simile fuit signo maximo Imperatoris: quod quidem Principi animum auxit, ut altera die cum œconomo suo prodiret ad mœnia, & ibidem strenuè supra modum pugnaret, vsque dum consequeretur maximum vexillum Imperatorium. A pugna tandem rediens, & fatigatus, ab œconomo, cibis prioribus obsidionis, initio residuis, reficitur, ac refocillatis viribus altera die cum suis, & œconomo viriliter insiliens in hostem, totū exercitum partim prostravit, partim fugavit Imperatoris, Ducum suorum auxilio, qui omnes sui Prin-

pis coloribus illustrati sunt. Quò factum deinceps, vt omnis Potentatus, siue Papa sit, aut Imperator, siue Rex, Princeps, vel Solimanus, quot quot sunt, huic vni Auro Principi deferant palmam, & victoriam cedat applausu maximo, Deo siciubente, ac volente, cui sit laus, honor & gloria perennis. Reliquum erit, vt operis nostri diuini proiectione super metalla, tincturam gemmarum, & humani corporis medicinam in eo sitam esse, declaremus.

De Proiectione super metalla.

REGIS nostri multiplicati viribus, & cibis reſecti, vnica vna proijciatur super vnica quatuor auri puri, purique liquati, fiet inde materia frangibilis, quę puluerisata, coquatur in monte clauso insultus postremi calore, vase admodum strictę etiam obturato spatio trium dierum. Huius pulueris vncia vna proijciatur super viginti quinque marcas argenti, vel cupri, vel super octodecim marcas plumbi vel stanni, vel super quindecim marcas argēti viui communis, in crucibulo calefacti, vel plumbo cōgelati. Materia mox spuma crassiore contegetur, operatione completa, crepitus fiet, ac si crucibulum frangeretur. Tandem liqueſcat hæc materia, & erit in aurum conuersa. Verum si dictum pondus obseruatum non fuerit, nec materia priore suo colore mutata: quia propter esset in cineritio magno fulmināda sine plumbo, vt horarum trium spatio materia, quę non erit transmutata, consumatur, reliquum in fundo purum, est cimento regali sex horis latiùs purgandum. Hac via totum habebitur aurum,

opera

opera magni Regis nostri conuersum, simile minerali quouis & æquipollens. Et hæc est via, quã docet Raym. Lullius in suo Codicillo, quod ad proiectionẽ attinet. Secũdam pro trinctura gemmarum docet in suo Testamento.

De Tinctura gemmarum & vnionum.

LAVANDVS est magnus ille Rex noster, ac reficiendus statim postquã allatum est ei signum album crescente luna insignitum, nec finis obsidionis est expectandus, sed à suæ refectionis pastu primo. Hic est mercurius, quem Raymundus Lullius vocauit argentum viuum exuberatum. Eius vnciæ duę, vel tres ponantur super cineres, in alembico paruo benè clauso, destillentur igne lento primũ, cum nihil hoc igne stillare volet amplius, mutato recipiente lutatoq; fortiori tandem vrgeatur igne, quicquid ascendere poterit. Liquor iste secundus in alembico recẽti, per balneum Mariæ destilletur, tertio cohobando liquorem super feces viscosas, & aqua breui suo tempore dissoluentur: tertia vice tamen totum per cineres destilletur, & postmodũ in alembico recenti per balneum rursus destilletur quater, feces vice qualibet seruando seorsim, vsque dum aqua destillata sit clara splendensque perlarum candido nitore, cuius vsus hic est ad vniones. Ponantur isti licet minutissimi, in cucurbitam paruatam, quibus affundatur aquæ dictæ tantũ, vt parumper emineat, cooperiatur galea cæca, & post horas tres in pastam resoluentur albam, & supernabit liquor admodum clarus, euacuetur modestè ne turbetur. Cucurbita cum pasta

ponatur cooperta, in balneum Mariæ tribus diebus digerendo, postmodum auferatur. Fabricetur formula argentea rotunda, intrinsecus deaurata, quæ per medium in duas æquales partes aperiatur, adapteturque filum aureum vel argenteum deauratumque inter ambas concavitates. Tandem spatula aurea formulæ medietas repletur vtraque dicta pasta, filum per medium collocetur in medio sui foraminis, claudaturque formula, filum autem protrudatur, ac retrahatur, quò benè foratus sit vnio per medium. Aperta formula eximatur vnio formatus, & ponatur in scutellam auream altera simili coopertam, non tangatur manu, siccetur in umbra, & non ad Solem. Cùm plures habueris, filo perforentur omnes, & in canali vitreo ab vna parte latum foramen habente, ab altera non maius filo aureo, & suspendantur simul in bōcia, vel vrinali vitreo mundo supra liquorem dictum sublimatum, lutetur vas, & octo diebus in aere contineatur, postea tribus ad Solem, singulis ternis horis mouēdo vitrum, vt vapor ascendat, hoc artificio perficietur vniones tantæ quantitatis vt voles. Ad eundem modum de rubinis & carbūculis fieri poterit, rubei mercurij medio, post vnicam eius refectionem.

De vsu diuini operis nostri, ad humani corporis medicinam.

SUMATUR pondere grani vnus post exitum Regis, & albo vino dissoluatur in argenteo vase. Tingetur vinum citrino colore, quod ægris administretur, paulò post mediam noctem, & vno die

die sanabitur, si morbus sit vnus mensis, si fuerit vnus anni, infra duodecim dies, vel infra mensem, vbi valdè diuturnus morbus esset futurus. Ad conseruandam sanitatem, sumendum ex eo parùm singulis annis bis, sub initium veris & autumnii. Hoc medio sanè viuitur, & alacriter vsq; ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus sit, honor & gloria nunc semper, in æternum, Amen.

FINIS OPVSCVLI DIONYSII ZACHARIJ.

ANNOTATA QVAEDAM EX NICOLAO FLAMELLO AVTORE GALLO.



D metallorum verā cognitionem ignorandum non erit, dum in primis adhuc speciebus existunt, in sulphure videlicet, ac in argento viuo duas habere formas, vnā masculēam, alterā verō fœmineam, quæ duo spermata maris atque fœminæ, sulphuris prius, elementa masculina duo continet, ignem & aerem; posteriùs alia duo fœminea, terram & aquam. Quæ duobus comparantur in arte serpentibus, vni alato, terribili, alteri quidem alis carenti multò horribiliori. Hæc duo spermata si per naturam coniungantur in ventre mercurij, qui propter suum ardorem vocatur ignis naturæ, & à nonnullis leo deuorans, & eius ventrem, licet

aurum & argentum subintrent, non absumuntur, quod illo natura duriora sint, atque perfectiora. Mercurius est imperfectus, nihilominus aurum & argentum communia proueniunt ex eo. Argentum est substantia lunæ inferioris, ut aurum solis etiam inferioris. Mercurium igitur matrem occidi, ac mori oportet per dicta spermatia, qui postquam semel mortificatus fuerit à natura, nunquā poterit ampliùs reuiuiscere. Nam vel tantillum congelatus in venis terrestribus, adest mox in eo granū auri fixū, quod ex duobus spermatibus producit verū germē mercurij. Ut à plumbi cauernis videre licet, in quibus nulla minera locorum vbiuis, in qua fixi granum verum non contineatur manifestè, id est, granum auri, vel argenti. Siquidem prima congelatio mercurij est minera plumbi, in qua positum est à natura. Hoc verè multiplicari potest in suam perfectionem absque dubio vel errore, existens tamē in suo mercurio nō separatum à sua minera. Metallum enim in minera sua consistens, est mercurius, à quo si granum separatur, ut pomum erit immaturum ab vrbe sua desumptum, quod prorsus destruitur. Granum fixum est velut pomum, & mercurius arbor. Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere, quàm à suo mercurio. Maior est fatuitas in mercurium ponere aurum & argentum, non secus atque discerptum pomum arbori rursus infigere. Ut igitur negotium hoc adimpleatur ex æquo, sumenda simul arbor cum suo fructu, quo denuò plantetur, citra fructus ablationem, in fertiliorē terram atque nobilio-
rem,

rem, quæ plus nutrimenti dabit vnico die, quàm prior ager in centum annis exhibuisset, ob ventorum assiduam agitationem. Altera terra, quòd soli proxima sit, crescere vegetareque facit arbo- rem, continuo rore, & assiduo sole in horto phi- losophico, manè, vesperi, dies & noctes, ac in sin- gulas horas, absq; intermissione, lucète, arborq; rore dulcissimo conspergitur, ac nutritur, vno anno magis, quàm in priore terra decem milli- bus. Positis igitur ambobus in furno continui ca- loris dies & noctes, vapor eius, qui ros est, impe- dit combustionem. Lignorum vel carbonum ca- lor est inutilis, imò noxius. Noluerunt itaque sa- pientes Philosophi in alia re quapiam operari, quàm in ipsa natura, cùm ipsa luna, in matre con- grua mercurio. Ex quo tandè generalem mercu- rium effecerunt, longè potentiorē & fortiorē illo naturali. Ascende igitur in montem, vt vege- tabilem, saturniam, regalem & mineralem herbā videas. Succus enim eius sumatur pur⁹ ablectis fecibus. Ex eo namq; maximā partem opēis tui perficere poteris. Verus est hic mercurius Philo- sophorum. In primis igitur mercurium tuum ne laueris, sed iungas ipsum cum parte sua, id est, cum igne, super cineres, qui stramen sunt, in vi- tro solo, absque vlla re alia, quod nidus est, in fur- no, qui domus est: ex nido pullus nascetur, qui suo sanguine sanabit omnes.

Fons Chemicæ.

FONS & cauerna metallorum omnium, est mater, ex qua nascuntur & proueniunt illa se- ptem, vt ex sua natura: item Saturnus, Iupiter,

Mars & Luna. Plumbum intellectualiter est aurum leprosum, &c. Fons autem naturæ si mercurium in eo positum recipiat, inde medicina fiet excellentissima. Nascitur in terra massa plumbea mercurius, qui clausus in carcere postea liberetur, alioqui non potest scire pondus, neque mensura, quæ desideratur: ad eum tamen cognoscere modum poteris. Solis mercurius, non est mercurio lunæ similis, cū hic semper albus manere debeat, quo sibi similem procreet, mercurius verò Solis est rubificandus, & hic est labor primus: & postmodū congregari poterunt. Notandum utique quintā essentiam esse nobis in hac arte præcipuè necessariam, & mercurium istū reperiri potissimum eo loco, in quo sol est in maximo suo calore, multosq; flores producit: nā post flores sequuntur fructus. In luna similiter inuenitur dum in ipsa quæritur: in Saturno, Marte, Venere, & in Mercurio securius: ego autem (Flamellus inquit) in sole reperi & elaboravi. Cū igitur singula cōueniunt in hoc opere philosophico, quorū quodq; simile est alteri, tū foetus matrē deuorat, patremq; suum in vnico lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus, atq; sanguis inueniuntur. Metallū igitur hoc vnū in vnico vase ponendū, & in vnico furno. Mercurius est de quo loquor, & nihil aliud. In operis abbreviationē vnicū habetur in hoc mundo metallū, in quo mercurius iste noster abundè reperitur. Aurum calidum est & siccum, Luna verò frigidæ naturæ, Saturnus grauis atque mollis: quapropter soli similis hoc ipso, aurū leprosum appellatur: Venus est Lunæ similis pondere & malleatione, Mercurius frigidus

dus & humidus similis Ioui, qui nascitur ex eo, Mars autem durus grauis & frigidus. In duobus igitur negotium hoc omne consistit, vt videlicet igne tuum sulphur penetratiuū efficias, & attractiuum, quo matrem suā deuorare queat, & compleueris opus. Matrem infige ventri sui fœtus, quem antea peperit, tum demū sibi pater erit, ac filius ex duobus spiritus perfectus. Postquā sulphur tuum deuoratū erit, mercuriusq; suus mortificatus, conijciatur in carcerem, in quo maneat diebus quadraginta, & videbis quod optas, iuxta hos versus: *Si fixum soluas, faciasq; volare solutum, Et voluerem figas, faciet te viuere tutum.*

Io. Mehunnius de Lamentationibus nature.

SV B Luna quod cōcluditur, cœlum hoc loco vocatur, quia materia formam appetit, non secūs atq; fœmina virū. Materia solūm est ex 4. elementis, ex quib. fit chaos, & ex isto Rex atq; Regina generatur. Primò quidē creatus est ignis à Deo, quem sub Luna collocauit, expertem corruptionis, & purissimā essentiae quintæ partē in se continentem. Postea factus est aer subtilis, in quo Deus pariter essentiae quintę partem posuit, non tantam ac in igne, minorē in aqua, & in terra minimam. Vt ignis igitur in aerem agit, sic aer in aquam, & in terram. Terra mater est, & nutrix omnium quę cōcipit in vtero suo ab igne: hoc ipsum fouet, in centrumq; vsq; suum absq; intermissione. Cū igitur sola natura potentiam habeat reducendi 4. elementa in primam materiam generaliter mixtam, quibusuis elementis. Impossibile fuerit cuiquam operantum id efficere, præter ipsam, quæ sola dat materiam atque naturam.

Quinta namq; essentia; quæ cathena dicitur aũrea, ad hunc modum contraria connectit & concordat, vt nunquam dissentiant amplius. Considerandum in primis aurũ, quod pulcherrimam formam suam accipit in cœlo, & optimam in terra materiam, pariter & geminæ. Cœlum igitur quintam essentiam informat forma & materia in elemento contenta, per quam forma detinetur: quæ depuratione, & successu longi temporis perficitur. Aurum itaq; & geminæ per me naturam solam componuntur: nemo enim proportionem præter me nouit. Quod vtiq; quæris summũ est naturæ secretum, descendens ex virtute cœlesti. Quapropter tota scientia naturæ debetur, qua simplicitas elemēti de cœlo depromitur: hæc in cœlo dicitur essentia primitiua, & in elemento quinta, quam ipsa reductionibus efficit, ac prolixis circulationibus, inferius in superius conuertendo, & frigidum & siccum, in humido & calido conseruando, lapides atq; metalla sub humido suo radicali, cœlestibus motibus astrorum, quibus elementa gubernantur, & eorũ obediunt influentijs: vt quantò purior est materia, tantò per naturam fiat excellentius opus. Cœlestis itaque motus, est intelligentia correspondēs in inferioribus, in quibus per suas influentias omnia producit inesse. Vtitur ergo natura materia in igne quouis infallibili, quia ex isto virtutem recipit omnem. Item aqua ex origine sicca proueniens, nihil quod tangit humectans, nō recedens neque volatilis, est oleum incombustibile. Nullus artificialis ignis tantum calorem infundere posset, quantus ex cœlo prouenit. Cæterum in

istis

istis non ignorandum, opus hoc nostrum integrum fieri ex vili materia homogenea, in vnico vase clausa, in vnico furno id continente, quod eam perficit: nam solo regimine perficitur, imitando naturā. Hæc in generatione hominis, corpus admodum subtiliter format ex argēto viuo, & sulphure masculino agente, solo vase, matrice videlicet contēte, cuius furnus venter est, quamuis auxilietur homo per suam artem, dum ardet in sua natura, materiam congruam infundendo, præter quod, aliud nihil efficere potest. Non secus in arte nostra, si quis eligere norit materiam eiusmodi, qua natura delectatur, eamque ritè præparatam suo vase & furno concludere, ego (inquit natura) & ipse perficiemus vbique mora, modò requisitum ignem administrarit naturalem, contra naturam, non naturalem, & absque ardore: ignem (inquam) calidum, siccum, humidum & frigidum. Considera igitur qualem esse oporteat: nam absque igne & materia nihil fit in hac scientia. Do tibi materiam (inquit natura) forma est, quod ipsi tibi pares, non dico substantialem, neq; accidentalem, sed construendi vas, atque furnum. Deinceps præpara materiam tuam in puluerē factam cum aqua sua, vase cōclusam vnico: rege calore temperato, hic promouebit actionem, & frigiditas putrefactionem. Siquidem ob magnam frigiditatem non posset impedire siccitas, neq; resistere huic agenti, quin argentum viuum statim reducatur in primā materiam integra connexionē. Proinde priusquam opereris (inquit natura) disce me cognoscere, quæ mater sum, sine qua nulla creatura potest esse.

sentiam recipere, vegetare, neque animam habere sensitivam absque cœlo & elementis. Est utique medium inter mercurium & metallum, quod sumendum est ad artem nostram: Est (inquam) aurum potabile, & humidum radicale, summaque medicina quam per tuam artem, & meam scientiam perficimus. Absque me, quæ materiam exhibeo, nihil unquam efficies, & absque te, qui ministras, non possum hoc opus exequi sola. Sed per me & te brevi tempore consequeris. Transmuta quatuor elementa, metalla deferens & atramenta, sub specie transmutabili, quæ materia notatu digna fuit à Philosophis usurpata, & ab ignaris contempta. Similis est auro substantia, dissimilis essentia: Conuertens eius elementa, quod quæris inuenies, inferiora sublimando, & superiora & inferiora conuertendo. Sumito igitur vitium hoc argentum agente sulphure mixtum, & unico vase, unico furno etiam conclusum, inhumetur vas pro tertia parte, supraque philosophicum ignem contineatur: omnisque species, præter materiâ solam à qua minera sumit originem, relinquatur.

Responsio.

NATURA mouens superiora digitis & pedibus, inferiora transmutat elementa usque in centrum terræ sine intermissione, à cœlo primam formam accipit, & materiam ab elementis: quamuis hæc materia confusa sit, & non diffusa, donec per naturam specificetur, & qualificetur. Tum demum recipit formam substantialem, & postea visibilem accidentalem. Formam priorem transmutat,

mutat, vt informet noua forma materiam. Obiectum namque potentia subiectum est, quia substantiam in actu, qui prius fuit in potentia, sustinet. Aurum scitur esse minerarum omnium thesaurum, attamen formam non habet, neque materiam tantæ potentia, vt suam excedat perfectionem: non habet enim maiorem potentiam, quam perficiendi seipsum, quicquid molietur artifex. Ipsum destruere ac in esse reducere, fatuum esse opus, cum ex eo nihil plus virtutis, neque potentia haberi possit, quam obtinet ex propria sua natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perfecit in speciem, vel in indiuiduum, nisi primò corrumpantur. Etiam post corruptionem generatio non fit speciei similis, nisi fiat regressus in hoc genus. Quapropter auri destructio viam non sternit ad ipsum construendum, quia per sui destructionem constitui nihil potest: ipso namque mortuo pariter moritur eius substantia, vt ex eo non possit amplius aliud argentum viuum enasci, neque metallum. Et quia elementum ignis in terra continetur, & aeris in aqua, quorum quantitatem, qualitatem, proportionem perfectæ conjunctionis suæ nemo nouit, separanda non sunt elementa, cum reparari nequeant. Solum id igitur quod natura generauit, nobisque reliquit sumendum ad artem. Summatim elementorum separatio non fit effectualiter argenti viui, neque solis, qui pater est artis filio suo spiritum impertiens.

Autoris incogniti.

Est in mercurio quicquid queritur, ex quo

corpus, spiritus, & anima trahitur, vnde purissima & mundissima tinctura prouenit. Humor est pretiosus, hominem lætificans, factus ex terra, aqua & igne. Corpore utiq; purgato, conceptoq; spiritu, tandem clarus fons exurgit, in cuius fundo iacet leo viridis, aut serpens qui extenditur. Si expergefiat in altum ascendit, & postquam ei deficit animus, deorsum decidit in balneū, quo tantisper lauatur donec rubescat, lauatur (inquam) aqua vitæ vsq; dum non agnoscatur amplius. Postremò vertitur in dignissimū lapidem, primò album, & postea citrinum visu pulchrum, atque delectabilem. Sis igitur de mercurio vero sollicitus, quem natura generauit, & qui cū suo parte moratur prosperè, prospera que reddit imperfecta metalla.

Testamentum Arnaldi Villanouani.

LAPIS generatus, ortusque de terra per elevationem perficitur, aquæ potione satiat. Infra duodecim horas, ut minimum inflatur, & intumescit circumquaque visibiliter. Postmodum in balneo positus, vel in aeroso hypocausto moderatè calido & sicco, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum partium acquirit, extenuatusq; superflua humiditate, fit idoneus ad commixtionē. Quo facto, ex purioribus eius partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde positum in ouum philosophicum, proprio & continuato calore, foveatur ut pro pullorum exclusionē. Varietate suorum calorum nudatus, gaudet cum sub compare, colore tinctus instar niuis. Inde post absque periculo resistit ignis violentiæ,

lentia, tantisper, donec pauonis coloribus ornatus, de monumento deinceps egrediatur cum Regali summaque potentia.

Et si brevis admodum hic videatur esse processus, prolixissimis tamen circumstantijs non caret, ac operationibus. Singula compendiosè tractantur, quæ circa hoc opus necessaria sunt opera, per singulas periodos optimè consideranda, nec inconsideratè prætereunda. Nam faciliùs ex tantillo sermone veritas comprehenditur, huius diuinæ scientiæ, quàm ex copiosissimis & innumeris voluminibus, multitudine varietateq; veritatis vnitatem & simplicitatem contegētibus.

ALIAE QVAEDAM AN-
NOTATIONES EX
VARIIS AVTO-
ribus.

*De solutione & coagulatione materie
Chimicæ.*



VM solutio sit præcipua huius artis operatio, primò de hac dicendum erit, adductis variorum Philosophorum autoritatibus, quò faciliùs intelligi queat, vna aliam interpretante. Hæc sunt igitur, quæ colligere volumus, & attexere nostris collectaneis. Etenim ex varietate mens Philosophorum petenda est, si reducatur comparationibus ad vnum & eundem sensum. In quibus maximè conuenire videntur, hoc ipsum esse quod quæritur, non dubitandum. Totum vtique negotium

operis diuini philosophici consistit in his duabus operationibus, videlicet in solutione & congelatione. Solutio igitur ex sententia Gebri, est rei siccae in aquam reductio.

SCALA PHILOSOPHORVM.

Solutio lapidis est reductio eius in mineralē aquam.

VILLANOVANVS.

Soluimus (inquit) quando corpora diuidimus, ea simplicia & subtilia reddimus, atque in primam naturam & materiam resoluimus.

AVICENNA *de materia prima.*

Duplex est materia prima, propinqua & remota: propinqua est argentum viuum: remota est aqua. Quia argentū viuum prius fuit aqua, deinceps argentum viuum.

LVLLIVS.

Dissolutio primariam intentionem habet, ad destruendum cum lunaria.

CLANGOR BVCCINAE.

Prima materia haberi non potest, nisi per operationes artificiales, naturalibus operationibus contrarias.

AVTOR INCOGNITVS.

Quàm difficilis res sit dissolutio, testari possunt, qui solutioni dederunt operam. Multi ad eam sua imperitia peruenire nō potuerunt. Qui aliter igitur quàm per nostrum artificium soluit, frustra soluit.

CLANGOR.

CLANGOR.

Solutio est opus naturæ, & non artis: artifex tantum naturæ minister est, & adiutor.

AVICENNA.

Vt aqua est prior & propinquior materia lapidis, ita altera materia lapidis, est spiritus metallorum.

ROSARIUS.

Qui cupis inuestigare huius artis secretum, cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioqui tuo labore frustraberis.

VILLANOVANVS.

Dissolutio est sapientiæ perfectio: oportet enim vt ipsa sapientia quæatur: alioqui non inuenietur. Propterea dixit Hermes: Homo non potest habere, nec reperire dissolutionem nisi per ignem diuini ingenij.

AVICENNA.

Verum principium nostri operis est dissolutio lapidis. Idem: Primum regimen lapidis est, lapidem soluere, & in suam primam naturam reducere.

VILLANOVANVS.

Indiges tu, quicumque vis operari, vt in solutione & sublimatione duorum luminarium primo labores, quia primus gradus operationis est, vt fiat argentum viuum ex ipsis.

LVDVS PVERORVM.

Artifex nostri operis primo debet lapidem soluere, deinde coagulare: quoniam opus nostrum

nihil aliud est, quā facere perfectam solutionem
& congelationem.

CLANGOR.

Tota hæc ars in hoc vertitur, vt iungamus humidum sicco: id est, vt soluamus & coagulemus. Humidum est spiritus liquidus ab omni sorde mundatus. Siccum est corpus perfectum purum & calcinatum.

MIRNERIS.

Siccum est terra: humidum verò est aqua.

ARISTOTELES CHIMIOGRAPHVS.

Primū quod facere debes in opere, est, vt mercurium sublimes, deinde vt in mercurium mundum corpora munda mittas.

CALID.

Nisi conuerteritis corpora in subtilitatem, vt siue impalpabilia tactui, nō dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, reuertimini ad operationem, quousq; terantur, & fiant subtilia. Quod si feceritis, vobis quod optatis dirigetur.

TVRBA.

Nisi corpora fiāt incorporea, nihil operamini.

GEBER.

Nullum argentū potest fieri, nisi omnia prius soluantur.

ROSARIVS.

Qui aurū scit destruere, ita quòd ampliùs non sit aurum, is ad maximum arcanum peruenit.

IOAN. AQUINAS.

Faciliùs est aurum construere, quā destruere.

SCALA

ANNOTATIONES.
SCALA PHILOSOPHORVM.

131

Solutio lapidis est occulti reuelatio, crassitudinis attenuatio, rei duræ & siccæ in quandam liquidam substantiam reductio.

VILLANOVANVS.

Aurum & argentum in penetralibus terræ dura, sicca, & strictissimè ligata reperiuntur. Per dissolutionem verò artificialem mollia redduntur, fluentia, & substantia liquida. Idem: Natura in suo corpore tincturam occultat, quam ars manifestat cruciando, & torquendo corpus, modò per aquam, modò per ignem. Item: Non pigeat vos cruciari & corrumpere corpus terendo, & imbibendo donec aquam extraxeritis, & corpus tenue factum sit, ac impalpabile.

CLANGOR.

Corpora metallorū dissolutione dissoluuntur.

VILLANOVANVS.

Aqua Philosophorū beneuolè & naturaliter dissoluit metalla, cum quibus non ingrato, neque contrario vinculo colligatur. Idem: In aqua Philosophorum virtus inest humida, proprietatem habens, quæ sine damno & detrimento corpus torquet.

BERNARDVS.

Similitudinariè generantur per artem homo & aurum: tamen horum spermata & semina per artem generari non possunt, eò quòd illam proportionem mixtionis, ad producenda semina, ars nescit componere.

CONGREGATIO PHILOSOPHORVM.

Natura eum gradum, quem perficere potest, perficit, sed quem præterire nequit. Alius: Natura continet in se ea quibus indiget: sed nō perficitur, nisi arte moueatur, & operatione. Item: Primæ dispositiones lapidis nulla arte induci possunt, natura solū hoc facere potest. Item: Materia lapidis fit à natura. Materiam facere per aliquod artificium impossibile est. Lapis enim à natura creatus inuenitur, nec alio indiget, nisi vt remoueatur quod superfluum est in eo, id est, in materia eius.

AVICENNA.

Lapis non fructificat, donec ad nihilum deueniat tanquam aqua decurrens.

TVRBA.

Totum magisterium nostrū fit cum aqua nostra, ex ea, & de ea fiunt omnia necessaria. Nam ipsa soluit corpora solutione vera & philosophica, vt conuertantur in aquam, ex aqua ab initio fuerunt. Alibi: Nisi quodlibet vertatur in aquam, nullatenus peuenietur ad perfectionem.

ALPHIDIVS.

Nisi naturas attenuet, aquam illas faciens, nihil colorare potes: fac ergo corpora esse aquam liquefaciendo, quæ apud Philosophos aqua sapientiæ nuncupatur.

ROSARIVS.

Aqua permanens, siue perennis, siue vinum ardens dicitur aqua corporis, id est, quando corpus

pus

ANNOTATIONES.

133

pus redactum est in mercurium. Item : Aqua permanens esse non potest absque suo corpore, cum quo soluta est. Item : Absque aqua permanente nihil fit. Dicitur etiam aqua vitæ. Item: Solùm cum ardente vino, potes complere elixir perfectum,

SCALA.

Draco est sulphur, quod extrahitur de corporibus per magisterium.

AVICENNA.

Qui elixir album facere instituit, in argento sulphur albū reperiet, in auro rubeum. Et quoniam tale sulphur non reperitur super terram, nisi in istis duobus corporibus, ideo præparanda sunt corpora subtiliter, vt sulphur eorum, & argentum viuum ex ipsis habere possimus, qualia fuerunt illa, ex quibus aurum & argētum sub terra efficiebantur.

CLANGOR.

Soluite corpus perfectum in mercurium, inde habebitis virtutem occultam, id est, sulphur philosophicum digestum, & decoctum per opus naturæ, quemadmodum in minera digeritur, & decoquitur.

LVDVS PVERORVM.

Oportet nostrum lapidem ad primam materiam reduci, & ad originem sulphuris & mercurij,

CLANGOR.

Et tale argentum viuum dicitur oleum in-

combustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia naturalia in opere naturæ sunt, spiritus foetens, id est, sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

Dissolutio corpus in naturam spiritus conuertit.

ROSARIUS.

Oportet omnino quod fixum fiat volatile: id est, quod corpus fiat spiritus, idque cum volatili id est, cum mercurio mundo.

CLANGOR.

Spiritus id est, aqua Philosophorum, est locus animæ. Anima est tinctura à corporibus perfectis extracta, & in spiritum, id est, in aquam Philosophorum deriuata.

VILLANOVANVS.

Hæc est via qua secretum consequimur faciendi sulphuris albi & rubei: quod est anima corporis, quæ à corpore educta, tingendi vim habet, quam spiritui aquæ vitæ committit conseruandam.

SCALA.

A radice conuenit extrahere naturam, id est, primas partes essentielles, sine quibus nulla fit metallorum transmutatio.

VILLANOVANVS.

Intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quod

quod eliciatur, & eligatur purissima substantia
ex sole & luna.

CLANGOR.

Extrahe argentum viuum, seu lapidem philo-
sophicum tam à corporibus, quàm à viuo argen-
to: quoniam vnus sunt naturæ, & habebis mer-
curium & sulphur, de illa materia super terram,
de qua aurum & argētum generata sunt in terra.

COMMVNIS SENTENTIA.

Mercurius Philosophorum constat argento
viuo & sulphure.

BERNARDVS.

Sol nihil aliud est, quàm sulphur & argentum
viuum. Terram, inquit, & aquam mercurio attri-
buunt, aerem & ignem sulphuri. Terra & aqua
sunt elementa passiuæ, aer & ignis actiuæ. Terra
& aqua foeminæ rationem habent, aer & ignis vi-
ri, nec est alia extranea additio, nisi digestio, qua
mediante, omnia quatuor in auro circundantur,
& æquali proportionem maturantur.

COMMVNIS SENTENTIA.

Corruptio vnus est generatio alterius, id quod
tam in artificialibus, quàm in naturalibus. Ali-
ter: Secundum naturam nihil generatur, quod
præ non corrumpatur, & nihil resurgit, quod
præmortuum non fit.

BERNARDVS.

Si aurum in argento viuo decoquatur, seu dis-
soluatur debito modo & via naturali, ipsum ar-
gentum viuum naturales proprietates auri obti-

nebit. Idem: Solutio quæ fit per aquam Philosophorum, formam quidem corrumpit, exteriorum corporum solutorum, at non corrumpit materiam.

VILLANOVANVS.

Quod dissoluit corpus à spiritu est, quod verò coagulat spiritum à corpore est. Alibi: Spiritus dissoluit, corpus coagulat. Idem: Quantum corpus soluitur, tantum spiritus coagulatur. Quòd si corpus non solueretur, neque spiritus inspissaretur. Alibi: Quod à corpore soluto exit, humiditas est radiosa, quod dissoluit corpus, de spiritu prodit, & virtus eius est germinosa. Idem alibi: Solutio corporis fit cum coagulatione spiritus, & coagulatio spiritus cum solutione corporis. Tunc miscetur corpus cum spiritu, & fit vnū cum eo, nec vnquam separantur, nō magis quàm aqua mixta aquæ.

CLANGOR.

Quando sperma mercurij iungitur cum terra corporis, corpus dissoluitur in aquam spermatiz, & fit aqua vna sine diuisione.

VILLANOVANVS.

Intellige autem corporis solutionem, & spiritus coagulationē, simul eodemq; tempore fieri.

ROSARIVS EX CALIDE.

Solutio corporis, & coagulatio spiritus sunt duo, sed habent vnā operationem. Qui spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, nec corpus soluitur, nisi cum coagulatione spiritus. Ideò inter solutionem corporis & coagulationem

tionem spiritus non est differētia, nec diuersum opus in aliquo, ita vt fiat vnū sine alio. Quemadmodum videmus fieri, cū aqua vulgaris terram conatur subtiliorem efficere, & in suam materiam soluere: eodē enim tempore aqua densior & spissior fit, terra autem subtilior & rarior.

LVLLIVS.

Multi Philosophorum in aqua forti communi, facta ex vitriolo & sale nitro, corpora metallorum dissoluebant, & per euaporationem trahebant aquam illam, tunc calx in fundo vasis remanebat, quam postea cum aqua dulci communi abluebant: deinde aquam illam per euaporationem tollebant, & calcem cum menstruo dissoluebant, vt opera sua conficerent, quæ, secundū quod competebat, finem non consequerentur optatum. Dissolutio enim quæ fit cum aqua forti, non est sicut natura postulat. Idem alibi sic: Aurum & argentum soluuntur in rebus radicalibus sui generis, non autem cum fortibus aquis, quæ metalla corrumpunt: quoniam illæ aquæ repugnant naturæ.

ROGERIVS.

Metallis nihil adhæret, neq; eis coniungitur, neque transmutat, nisi quod ex illis est.

BERNARDVS.

Fatui ex mineralibus conficiunt aquas per dissolutionem corrosiuas, in quas mittunt species metallorum, & corrodunt eas, & non solunt solutione naturali, quæ requirit permanentiam amborum, nempe soluentis & soluti.

Idem : Nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissoluit, nisi illa quæ permanet cum specie metalli in materia & forma, & quâ metalla ipsa possunt recongelare. Quod non est in aquis fortibus ad soluta corpora non pertinentibus. Corpora quidem per aquas fortes corroduntur, sed non soluuntur. At quantò magis corroduntur, tantò magis à metallica specie alienantur.

VILLANOVANVS.

Per solutionem corpus cum spiritu miscetur, & cum eo vnum fit, ita vt alterum ab altero nunquam separetur.

CLANGOR.

Corpus dissoluitur in aquam spermatis, & inde aqua fit vna sine diuisione.

PHILOSOPHVS.

Melior est solutio voluntaria quàm violenta, & temperata quàm festiua : & ideò cauendum est, ne vis formæ generatiua cum corrosiuis & adurentibus suffocetur.

ROSARIVS.

In nostro lapide sol & luna viui sunt, aliosque soles & lunas ex se gignere possunt. Aliud aurum ad hoc, & alia luna mortua sunt : remansit enim vis & potentia eorum in solutione facta per nostram aquam. Alia aqua ea perdidisset, ac sterilia reddidisset.

VILLANOVANVS.

Solutio tantum fit, per argentum viuum : ipsum enim solum potest solem & lunam ad primam
mate.

materiam redigere. Idem : Totum beneficium huius artis in mercurio sole & luna consistit.

ARISTOTELES.

Si nihil aliud haberemus à mercurio, quàm quòd corpora subtiliat ad naturam suam, non parum nobis præstaret beneficium.

GEBER.

Omnis solutionis perfectio, adducitur cū aquis subtilibus, & maximè acutis, acribus, ponticibus, & fecem nullam habentibus, sicut est acetum destillatum, vva acerba, pyra multæ acritudinis, mala granata destillata, & his similia.

VILLANOVANVS.

Corporis soluti, & aquæ soluentis natura vna est, nisi quòd natura corporis completa est, digesta, & fixa: aquæ autem natura, incompleta, indigesta, & volatilis.

REGOR.

Argentum viuū est ignis corpora comburens, mortificans & confringens.

ROSINVS.

Aqua tantò est igne calidior, quantò ignis est calidior aqua.

ROSARIVS.

Aqua nostra est fortior igne, quia facit de corpore auri merū spiritum, quod ignis facere non potest. Idem : Spiritus est totus igneus per suam igneitatē soluens, & diuidens corpora.

TURBA.

Comburite æs nostrum igne fortissimo.

CALIDIVS.

Minor ignis omnia terit : minùs enim operatur, quàm aqua nostra, quæ corpus soluit, quod ignis facere nequit.

LVLLIVS.

Sciri potest materiam primam nostri lapidis esse ex natura mercurij viui, & sulphuris : quoniam ipsa non potest in igne corrumpi, nec in aqua, nec in aere.

ROSARIVS.

Aliqui dixerunt, quòd argentum viuum vulgi adhæret corporibus, quod est falsum. Quod enim Geber ait : Non inuenimus inuentione nostra rem aliam magis, quàm argentum viuum amicarî corporum naturis. Hoc totum intelligendum est de argento viuo philosophico. Ipsum enim solùm adhæret corporibus, nec vllam aliam rem inuenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni inuenient aliam rem, quæ corporibus adhæreat, nisi argentum viuum philosophicum : quia argentum viuum vulgare non adhæret corporibus. Et propter hoc multi sunt decepti operando in illo argento viuo vulgi.

LVLLIVS.

Qui cum forti aqua dissoluunt, ignorant vegetabilia nostrum menstruum acuentia ignorant : etiam aquam mercurij vulgi, quàm nos scripsimus in Testamento nostro.

VILLANOVANVS.

Vt natura mutet naturam & conuertat, tantùm eo indiget, quod suæ est naturæ. Item quod soluit

ANNOTATIONES.

141

soluit & soluitur, vnius sunt generis & naturæ. Idem: Vera non est, neque philosophica corporis solutio, neque spiritus coagulatio, si in dissolutione erit materia, & natura extranea.

DASTINVS.

Oportet vt elementa aquæ sint eiusdem naturæ cum elementis metalli transmutandi, alioqui degener soboles erit: quoniam ex diuersitate partium nascitur & totius diuersitas. Quomodo similitudo ex eis est, quæ ex vno genere sunt, & ex vna radice pullulant.

ROSARIVS.

Lapis Philosophorum fit ex tribus: scilicet sole, luna, & mercurio. Item: Fac mercurium ex sole & luna in suo esse, sine mercurio vulgi, sed per viam philosophicam.

LVLLIVS.

Lapis componitur ex argento viuo metallorum, non ex argento viuo vulgi.

NOVVM LVMEN.

Argentum viuum nostrum non est argentum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per minerū, sed in natura ad quam deduxit illud artificium nostrum.

RICHARDVS.

Mercurius crudus disponit corpora in primā materiam, sed mercurius corporū id facere non potest. Idem: Quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea, (id est, ante congelationem) in illo fuit, est alteratū in natura, & ideo non corrodit sicut primum.

Ab immūdo ne quæras mundiciem. Stultum est ex re quærere, quod in ea nunquam fuit. Quis dabit quod non habet? Quæ illa est insania, velle ex deteriore facere, quod sit melius: hoc est, perfecta facere ex imperfectis?

LULLIVS.

Cælum, lunaria, mēstruum, liquor vegetabilis, aqua argēti viui rectificata & acuata cum vegetabilibus, est cum qua fit dissolutio metallorum naturalis.

VILLANOVANVS.

Aquæ solutionis ex salibus, aluminibus, & alijs id genus confectæ, quæ cum metallis nullam habent cognationem, species metallorum non conseruant: contrā, destruunt ac dissipant. His aquis contraria est aqua Philosophorū, quæ metalla conseruat, subtiliora reddit, deinde dissoluit, & magno naturæ consensu ea in primā transfert materiam.

TURBA.

Accipite spiritum nigrū non vrentem, & cum eo corpora soluite, & diuidite.

CLANGOR.

In aqua Philosophorum latet spiritus quintæ essentiæ, cuius solius est magistraliter corrumpere, & in suam primā materiam transformare.

ROSARIVS.

Succus lunariæ fit ex vino nostro, quod paucis filiis nostris notum est, & cum illo fit solutio nostra, & fit aurum probabile nostrum, median-

te

te illo, & sine illo nequaquam.

LULLIVS.

Menstruum absque auro & argento, lapidem philosophicum generare non potest, nec e contrà. Vbi autem illa coniunguntur, menstruum mouet metalla ad dissolutionem. Et vicissim metalla mouent menstruum ad producendum ignem in lapidibus.

CLANGOR.

Si corporis imperfecti, scilicet terræ fuerit vna libra duodecim vnciarum, fixatur cū imbibitionibus suis nonaginta diebus.

LULLIVS.

In singulari aqua de corpore rubeo præparato, id est, de terra nostra rubea præparata, & in tenues laminas coaptata, vel in puluerem limaturæ redacta, pone duas drachmas, id est, quartam partem vnius vnciæ. Quod si plus soluere poteris plus apponas, veruntamen non excedas vnciam vnā. Si de terra remanserit aliquid non solutum, relinque in vitro: quod autem solutum est, se pone: postea quæ terra non soluta restitit, cum noua soluenda ponatur. De noua autem terra non ponas duas drachmas, sed minùs, nempe quantum relictæ terra ponderat. Quod intellige, nisi perspexeris aquam plus soluere posse.

GEBER.

Modus solutionis duplex est: scilicet per finum calidum, & per feruentem aquā: quorum vna est intetio, & vnus effectus. Modus ergo per finum est, vt ponatur calcinatum in ampullam

vitream, & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel consimilis duplum eius, & obturetur caput ipsius benè, ne respiret, & sub fimo tepido solui dimittatur: postea per destillationem filtri solutum remoueat: nō solutum verò iteratō calcinetur, & post calcinationem iteratō similiter soluat, donec per iterationē operis super illud, totum soluat. Modus verò solutionis, quæ fit per aquam bulliētem velocior est, & est vt calcinatum in ampullam ordinetur cū aceto obturato foramine, ne respiret. Quæ ampulla in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, & postea succendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferueat. Post hoc verò solutum destilletur, & seorsim feruetur, non solutum verò iteratō calcinetur, & iteratō eodem ordine soluat, donec per reiterationem totum soluat.

SEMITA SEMITAE.

Accipe pretij librā vnā, cum quatuor libris aquæ: tere & incorpora cum sale modico, & aceto, quousque fiat totum amalgama. Pretio optimè amalgamato, pone ipsum in multā quantitatem aquæ vitæ, id est, mercurij. Pone super cineres, & sit ignis lentissimus per diem naturalem. Sine vas infrigidari, & cola aquam per pannum lineum, vt transeat quod de corpore fuerit resolutum. Quod remansit in panno, cum noua aqua benedicta repone ad ignem per diem naturalem, cola vt prius. Toties reitera, donec totum corpus in aquam conuertatur.

VILLANO VANVS.

Tere libram vnā limaturæ mundæ in mortario,

tario, cum quatuor libris mercurij. Illi libræ duodecim libras aquæ vitæ dato. Pone totum in vrinæ h.c. y
nali, & super ignem cinerum debilem & lentum, & per diem coque. Frigefacto vase, aqua coletur, vt cum ea transeat, quod de corpore & limatura solutum erit, eam aquam se pone. Et quod solutum non est, cum noua aqua benedicta ad ignem re pone per diem & noctem. Cola vt prius quod est solutum, & hanc secundam aquam pone cum prima. Ita fac, donec tota limatura in aquam, id est, in primam materam conuersa sit.

LULLIVS in luce mercuriorum.

Recipe vnciam vnā solis purissimi, pone vnciam illam in vitreo vase, & superpone vnciam vnā cœlestis menstrui, vel duas, ad plus, & immediate claude vas, ne respiret, pone vas in igne cinerum per diem naturalem ad leniter bulliendum. Menstruum dissoluendo solem colorabitur, colore citrino resplendente, postea soluto sole, pone in balneo Mariæ per alium diem naturalem. Postea per transitum de vno vase in aliud vas, menstruum sic coloratum in alio vase re pone, & vase sigillato ad partem serua. Deinde super solem qui remansit insolutus in fundo vasis, pone de alio nouo menstruo, vt supra diximus. Et deinceps clauso vase, pone in igne cinerum per alium diem. Deinde extrahe solutum per transitum, vt supra in alio vase cum alio sole soluto. Et sic cum nouo menstruo reitera solutionem prædictam, donec menstruum amplius non coloretur, & in fundo vasis manebit de terra solis absque anima. Idem; Accipe calcem cuiuscunque corporis vo-

lueris, pone in ampulla, quæ habeat longum col-
lum. Superfunde aquam lunariam, vt superna-
tet quatuor digitis. Pone super cineres, vbi bul-
liat per diem naturalem. Deinde pone in fimo
per duos dies naturales, vt melius digeratur, &
vr materia separetur per partes subtiles à grossi-
tie sua. Post extrahe ampullam. Recipe aquam
illam claram in vna cucurbita, & caue ne feces
turbentur, dum vas inclinatur. Mox cooperi cu-
curbitam, & pone in fimo vt prius. Vase autem
benè obturato, & facta euacuatione, superfunde
aliam aquam similem primæ, quæ supernatet vt
prius, & pone in fimo. Istas operationes reitera-
bis, donec corpus à suis spiritibus euacuetur. I-
dem: Accipe aurum, & proijce ipsum in aquam
vegetabilem. Sit aurum ad pondus aquæ vege-
tabilis, pone illud totū in digestionem balnei per
sex dies naturales, & aurum dissoluetur in aquā,
in colore croci. Postea verò destilla menstruum
in destillatione balnei. Postea superpone aliam
lunariam recētem, & pone iterum in digestionem
balnei alios sex dies naturales. Et tunc extrahe
& mitte aliud, quod solutum est, in aliam ampul-
lam, & super aliud, quod remansit finitis solutio-
nibus, & destillationibus, iterum de menstruo su-
perpone ad quantitatem terræ, & pone in dige-
stione balnei per quatuor dies naturales. Et il-
lud quod solutum est de metallo, simul cū men-
struo pone in cucurbitā vt prius, & sic fac vsq; ad
sex inhumationes & destillationes, & il-
lud quod remansit finitis destil-
lationibus, de fecibus
non cures.

GEEER.

GEBER.

Non solum iterato calcinatur, & post calcinationem iterato soluitur.

COMES.

Opus dissolutionis graue est, & difficile: expedit autem corpora soluere per aquam solam: id est, per argentum viuum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius, tincturam igitur non festines extrahere. Festinatio omnia comburit, & ad remotum perducit. Potenter sustine, coque, & non te tedeat.

ALPHIDIUS.

Multitudo & diuersitas relinquenda, vna dispositio quaerenda.

LVLLIVS.

Terra rubea vbi purificata & mundata fuerit, & in tenues laminas coaptata, ponenda est in aquam, ibi non soluetur primò in aquam, sed tantum calcinabitur, & in puluerem rubeum quodammodo sine tactu reducetur. Idem terram eam desicca secundum suum modum, ita quod puluis super eam non cadat, donec aliam aquam attuleris, in qua possit dissolui.

SCALA.

Sol & luna cum prima aqua calcinantur philosophicè, vt corpora aperiantur, & fiant spongiosa & subtilia, vt aqua secunda melius possit ingredi ad operandum suum opus.

ALBERTVS.

Mercurius noster fit ex corporib. perfectis, &

nō ex imperfectis: hoc est, cū aqua secunda postquam per primam aquā fuerint debitè calcinata.

ROSARIUS.

Fixum fit volatile spatio vnus mensis.

CLANGOR.

In dissolutione facienda, terra toties terenda, id est, in igne continēda, & aqua est illi adiungenda, donec apertè videas nihil ampliùs superesse, quod dissolui queat.

ROSARIUS.

In solutione corporis, si plus erit de non fixo, id est, de spiritu, solutio erit celerior, quàm si plus erit de fixo, id est, de corpore, si contrà tardior erit solutio: quare volenti citò soluere multa opus est aqua. Idem: Necesse est autem, vt plus sit de volatili, quàm de fixo, à duplo vsque ad quintuplum, sextuplum, vel vsque ad decuplum, & non vltra.

COMES.

In dissoluendis corporibus, vide ne corpus album cum rubeo, nec rubeum cum albo misceatur, sed vtrumque seorsum dissoluatur, neque aquam vnus cum aqua alterius confundas.

LULLIVS in *Magia naturali*.

Si tibi aqua defecerit, fume cucurbitā, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum. Destilla aquam lento igne, scilicet per balneum, in tantum quòd habeas duas partes liquefactionis. De ista aqua pone super materiam corporis, quæ est in ampulla, in qua cœpit solutio fieri.

ri, vsque ad quantitatem pristinam. Et sic iterabis, donec tota terra sit euacuata,

REGOR.

Caueatur ne acetum in fumum conuertatur, & pereat,

ROSINVS.

Caueas tibi ne acetum fumositatem pereat.

LULLIVS in Repertorio.

Solutiones aquæ sunt in balneo, vel in fimo collocandæ: vnde quod destillari poterit leui calore educatur. Vasa destillatoria sunt arctè connectenda, vt ne quid foras exhalent. De tribus aquæ partibus, duæ tantum sunt per destillationem euocandæ, aqua solis & lunæ seiunctim sunt excipiendæ. Vitreum vas ex lapide potius quam ex filice conflandum est: scilicet, ne mordacitate & acrimonia aquæ corrodat. Et ne spiritus euanescant, ea vasa fideliter sunt obturanda. Deinde istiusmodi aquam virtute & bonitate præstantior est, quam antea.

SCALA.

Qui non soluit & coagulat, multipliciter errat. Item: Congelatio est rei mollis induratio, humoris occultatio, & diuersorum colligatio.

CLANGOR.

Dissoluere est corpus in naturam spiritus conuertere. Coagulare est spiritum efficere corporalem. Solutio facit corpus fixum volatile. Coagulatio contrà, facit corpus volatile fixum. Idem: Spiritus, id est, aqua non coagulatur, nisi median-

te corpore, quod in ea sit dissolutum. Corpora enim sunt velut coagulū huius lactis, id est, mercurij. Coagulum autem est, vel sol, vel luna, in, mercurio soluta.

MENABDES.

Iubeo posteros facere corpora, nō corporea & incorporea, corpora: illud per dissolutionem, hoc per suauem fit decoctionem.

AVICENNA.

Sales sunt radices operis. Idem: Salia cuiuscunque generis sint, nostræ arti sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ, quod lunaria nostra reliquit ex corporibus solutis.

GEBER.

Non egemus nisi vno vase, vna fornace, vnaq; dispositione. Quod intellige post præparationem primi lapidis.

COMES.

Vbi aquam magno ingenio, & subtili sagacitate tuæ mentis euaporaueris, cape tuum salem ita calcinatum, & puluerem subtilissimum, atq; impalpabilem, & sepone mundè in vase vitreo, vsq; quò oporteat eum operi adiungere.

ROSARIUS.

Tres sunt lapides, tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit.

Triplex est lapidis materia, aurum, argentum, & aqua philosophica.

Tres aquæ, solaris, lunaris, & mercurialis: quæ postrema corpora solis & lunæ, in suas aquas resoluit.

Triplex

Triplex est mercurius Philosophorū, primus calcinans corpora, secundus soluens, ac sublimans, tertius his duobus coniunctum.

CLANGOR BVCCINAE.

Duplex est argentum viuum, & nomina materię primę inulta. Prius dicitur præparans, quod corpus dissoluit per aquā Philosophorum. Alterum est tingēs, quod à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem: & tale argentum viuum dicitur oleū incombustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis imperfectis vitam præstat incorruptibilem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia in opere naturalia, sunt spiritus fœtens, vel sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

Spiritus est aqua Philosophorū, animæ locus. Anima est tinctura à corporibus perfectis tracta. Aqua Philosophorum duplex est, solaris & lunaris, ex quarum coniunctione fit mercurius Philosophicus, & lac virginis, ex quo lapis albus & rubeus.

TREVISANVS.

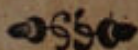
Taceant omnes quotquot affirmant, aliam tincturam, quàm nostram esse alicuius momenti, tum qui aliud sulphur prædicant, quàm nostrum, quòd occultum est in magnesia. Item omnes qui aliud argentū viuum extrahere conantur, quàm ex seruo rubeo, & aliam aquam quàm nostram, quæ permanens est, & nullo modo se coniungit

alteri, quàm suæ naturæ, & nihil humectat aliud, præter id quod est vnionis suæ propriæ naturæ. Non est enim aliud acetum, quàm nostrum, nulli colores, nullum regimen, operationes nullæ.

SCOTVS.

Argentum viuum coagulatum, & argentum viuum sulphureum, sunt prima materia metallorum.

COLLECTANEA QVAE-
DAM EX ANTIQVIS
SCRIPTORIBVS.



ERTISSIMVM est rem nullam extraneam posse metalla imperfecta perficere, vel aliquam ex eis facere transmutationem. Quapropter insanorum est hominum opinio, animalia & vegetabilia in hac arte aliquid efficere posse, cum reperiatur mineralia metallis propinqua. Philosophos tamen in illis artem posuisse credendum est, per similitudinem duntaxat. Nam ex duobus tantum, sulphure videlicet, ac argento viuo, metalla quæuis oriuntur, & non ex alijs. Nihil etiam eis adhæret, nec ea transmutat, nisi quòd ex eis originem duxit. Cõstat igitur non nisi duo, quæ dicta sunt, esse necessaria ad construendũ lapidem. Verum tamen ex altero disiunctim nullum generari metallum potest, sed ex amborum coniunctione, diuerso modo præparatorum, metalla diuersa generantur. Hoc verò in primis occultissimum est,

ex

ex qua re minerali fieri debeat propinquius. Si ex vegetabilibus, oportebit ex his prius fieri per artem sulphur & argentum viuum, quod impossibile fuerit: excusamur igitur in istis, quia natura nobis illa duo præparat. Sed si eligamus argentum viuum & sulphur in sua natura, quemadmodum creata sunt naturaliter, oportebit illa coniungi proportionem, quam ignorat omne humanum ingenium, excusamur ergo & ab istis, maximè cum habeamus corpora, in quibus à natura debito modo proportionata reperiuntur: in quo totum secretum latet. Aurum est corpus perfectum masculinum, & argentum est etiam perfectum, quæ si sola fusione, & cum alijs imperfectis mixtione, hæc perficerent, essent elixira, vnum ad album, alterum ad rubeum, at non sunt eiusmodi, quia simpliciter à natura perfecta sunt. Si tamen plusquam perfecta decuplo vel centuplo forent, tantò perficerent imperfecta. Verum quia natura simpliciter in eis operatur simplicem perfectionem, in ea manent semper, ni fortè per artem reducerentur ad primam naturam sulphuris, & argenti viui. Cum ergo perfecta corpora naturalia constent ex argèto viuo mundissimo, & simili sulphure, quare non eligeremus illa pro materia nostra ad elixir album & rubeum? Responsio: Quia ista corpora sunt adeò compacta, & fortiter vnita, vt vix inueniamus ignem in illis quicquam agere valentem, nec in ipsorum spiritus. Et quamquam ignem non ignoramus, per hunc tamen ad intimam sui mundificationem peruenire non possemus, ob fortissimam compositionem naturalem. Quamobrè excusamur etiam

ab istorum duorum corporum electione, cum inuenire possimus alia corpora, in quibus argentum viuum mundum, & simile sulphur habetur, in quæ natura paululū operata est; adeo vt igne nostro artificiali ad congruam ipsorum mundificationem, separationem, fixationem, ingeniosa nostri operis decoctione super ea continuata, valeamus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua reperitur argentū viuum mundum; purum, clarum, album, nondum ad complementum adductum, sed commixtum æqualiter & proportionaliter, cū tali sulphure albo, vel rubeo coadunatum, vt ingenio nostro naturali, & nostro igne artificiali, ad intimam ipsorum mundificationem, & completam puritatem deuenire queamus, & opere hoc absoluto millies sint perfectiora & fortiora quàm corpora, in quibus natura est simpliciter operata. Ex his quæ dicta sunt, modo sis ingeniosus, gustabis hoc delectabile nectar, super quod intentio Philosophorum est fundata. Cum igitur materiam in supradictis manifestatā, oporteat artificiali nostro labore plusquā perfectam reddere, modus non ignorandus, at à natura discendus. Hæc metalla perficit operatione frequenti & continua, instrumento solo caloris, qui montibus inest mineralium, vt crassities aquæ tantisper decoquatur & inspissetur, quo suo tandem temporis curriculo, circuloque transeat in argentum viuum. Item ex pinguedine terræ per eandem continuam decoctionem & calorem generatur sulphur. Hoc ipso continuato calore super ista duo simul vnita, iuxta puritatem vel impuritatem ipsorum generantur perfecta, vel imperfecta

perfecta metalla. Quæ nam dementia tenet operantur animos in hac arte, ut alia via quam ipsa natura procedere velint: istam redarguere, vel superare conantes, quam vix vlla possunt industria imitari. Deus per ipsam nobis viam rectam demonstrat, ut puta simplicem & continuam decoctionem igne lento factam. Et quamuis semper loquamur de lento igne, nihilominus in operis huius regimine paulatim augendus est. Est itaque lapis vnus vna materia, & medicina vna, in qua totum consistit magisterium, cui nullam rem extraneam addimus, nec etiam ipsam imminuimus, sed in præparatione superflua remouemus: & hoc fit in purificatione, quæ per solutionem perficitur. Sublimationem nostram cum facere volumus lapidis, ipsum cum tota substantia ponimus in vas nostrum, cuius orificium firmiter occludimus, ne respirare possit, & in furnum ponimus inter cineres: ignem tandem excitamus tam diu, donec tota materia soluatur in aquam mercurialem. Postmodum rege plentem ignem, idque tantisper, donec maior pars in puluerem nigrum vertatur. Ad hunc modum completæ sunt omnes istæ quæ sequuntur operationes: scilicet Solutio, Destillatio, Descensio, Ablutio, & Calcinatio. Philosophi de qualibet peculiare capitulum posuerunt, ut occultarent artem. Cum enim lapis noster est in vase nostro, & materia nostra sentit solem nostrum, mox in aquam resoluitur, quæ ascendit in cælum, id est, in altum ad cacumen vasis, & postea descendit in terram, vel fundum. Item videntes talem aquam inspissari, & ad terram conuerti nigram, quæ spissa stabat in prima

cipio super aquam, ac sinendo paulatim inspissari, videbant terram sub aqua mergi, & in fundo vasis residere nigram & feculentam, dixerunt eam esse putrefactionis operationem. Videntes etiam terram croceam, subnigram, & feculentam stantem sub aqua longo temporis spatio, in sole nostro amittere colorem nigrum & foetorem malum, eorum nonnulli vocauerunt eam operationem Ablutionem, Cerationem, de qua Morienus ait: Scitote totum hoc magisterium nihil aliud esse, præter extractionem aquæ à terra, & iterum ipsius aquæ in terram reductionem, donec ipsa terra putrescat per suam aquam & mundificetur: quæ postquam mundificata fuerit auxilio diuinitatis, totum magisterium dirigetur. Philosophus dicit, terra ceratur & imbibitur per aquam, & per temperatam decoctionem solis exiccatur, & in terram vertitur tota materia, si quis perfecte noverit operationem exequi Hermes enim ait: Vis eius integra est, si versa fuerit in terram. Videntes itaque totam materiam in terram verti, & reduci in solidam substantiam, quæ non fluebat, sed in se constricta stabat, dixerunt esse perfectam congelationem. Inde Plato: Soluite (inquit) lapidem nostrum, & postea congelate, id est, in terram vertite magna cum cautela, sic habebitis totum magisterium. Quod nihil aliud est, quam rectam facere solutionem, & perfectam congelationem, ut omnes Philosophi dicunt. Ut igitur metalla permutentur, oportet necessario illa reduci ad sui primam materiam generi metallico proximam, id est, in gumam fluentem. Tum demum eiusmodi materia prima, aptitudine sua innata, virtuti.

virtutibusque disponentibus, facile recipit veram speciem illius metalli, de quo intenditur philosophicè: videlicet cum natura fermenti fixi, cui iam dicta materia adhæret in profundo inseparabiliter: sed fluit, quod non facit argentum visuum commune crudum. Quicumque verò ante huius reductionem in materiam primam albificant, vel citrinant, manente specie prioris metalli in materia non coniuncta vaporabiliter, & non cum materia fermenti fixi in gumam inseparabiliter permixtâ, deceptores sunt, quia verum aurum non faciunt, nec verum argentum. Vt igitur quodlibet corpus transmutabile in quamcunque speciem transmutetur, ad primam reduci materiam necessum est, cum ratione materiæ possibilis sit transmutatio: ut ait Aristoteles 4. Meteor. de Generatione & corruptione, & Physicorum: Omne corpus possibile, per operationes suæ naturæ contrarias reducitur ad suam materiam primam, scilicet per corruptionem suæ formæ, quia omnis contraria operatio est eius corruptio, & corruptio est generatio primæ materiæ. Deme- trius demonstrâs modum purificationis, vel putrefactionis vtriusque, scilicet corporis & spiritus, ante ipsorum perfectam mixtionem, inquit: Nunquam autem ex illo, scilicet spiritu habetur perfectio, quousque mixtione perfecta duxerit corpus suum, quod est frater suus, ad spiritualitatem secum, ut ambo sint vnum facta sine separatione in æternum. Magisterium ergo dissolutionis disponit materiam lapidis, ut possit per se diuidi in quatuor elementa, ex quibus primò fuit compositus. Alioquin elementa perpetuarent in

genere, nisi vaporabiliter miscerentur, nec proportionata compositio, nec debitum pondus induceretur, ut decet, neque perfectio, quæ ingressionis & retentionis est medium ultimum. Ad hunc modum perfectus lapis purgat, & sanat hominem ab omni ægitudine, ut innouetur tanquam à matre. Nam excitat motum in corporibus, & viuificat elementa: siquidem elementa viuificantur, cum in actum suum excitantur. Nam vita naturalis nihil aliud est, quam actus elementorum, post quem lapis non patitur dissipationem, aut separationem, ob indiuisibilem sui compositionem: unde habet quo senium retardat per vitam suam, quam infundit humano corpori, non secus atque metallis, annos adaugens mediante gratia Dei, ultra propriam, & natiuam proportionem, actumque naturaliter susceptum, vitam producit. Attamen eiusmodi effectus non possunt alicui elementorum attribui, sed solummodo virtuti cœli, quæ est in ipso lapide. Et virtute cœli, lapis ad speciem deductus est. Luet igitur proprietas naturaliter adueniat lapidi ex impressione cœlesti: tamen id quod disponit lapidem ad susceptionem istius impressionis, potest esse latitudo mixtionis, vel complexionis, quæ conuenit speciei. Ergo tota vita lapidis, totumque magisterium in vapore consistit, & in subtiliatione aquæ suæ respirando ad aerem. Et lapidis vita fulgor est, & claritas metalli, in subtilitate aërea, atque fixa fusibili cum ignitione. Ex prædictis itaque sequitur argentum viuum nostrum nullatenus fixari posse ad utilitatē, nisi proprijs naturalibus instrumentis (quæ sunt calidum & frigidum)

frigidum) & locis aut retinaculis sicci terrei alligetur, & retineatur. Et quia nec ipsa instrumenta, nec retinacula possidere valemus, nisi per virtutem separationis ipsiusmet naturæ in partes primas, videlicet elementares naturas. Ideo recta coagulatio fieri non potest, nisi prius facta separatione post debitam aptitudinem subtiliationis & putrefactionis. Causa ergo vniuersalis coniunctionis, est separatio post putrefactionem, & debitam attenuationem corporis cum spiritu, quia sic vnita debite coniunguntur. Separatio verò post putrefactionem nihil aliud est, quam reductio rei, à sua mutatae natura iterum ad eandem. Cum igitur per mortificationem, & putrefactionem natura fuerit mutata à sua specie metalli viua, in aliam speciem mortuam, scilicet in substantiam terream, oportet eam iterum ad eandem speciem viuam redigi metallico generi proximam: quod fit per separationem ipsam à mortuis resurgere facientem: & tunc propter vniformitatem naturarum insimul coniungentur, & adhærentia forti conglutinabuntur. Et hæc est forma specialis nostræ dissolutionis: & hic est modus, quo naturæ gremium reuelatur, tunicam eius subleuando, & quod sub ipsa latet manifestando. Cauendum tamen ne ultra medietatem eius tunice subleuetur, quo humiditas operetur in pauciori sicco, & quod eleuatum fuerit, imprimatur, & candor eleuati fumi in intimis rerum cauernis iterum occultetur, ita vt humidum cum retinaculo sicci terrei adiungatur, coaguletur, & retineatur. Quò vt res deueniat, operationem eius iterare minimè te pigeat, scilicet spiritum repri-

mendo, eiusque candorem tam diu occultando, & iterum manifestando, quousque perueniat ad illam substantialem albedinem, quæ amplius occultari non potest, nec alterari, nec variari, nec in alios colores conuerti, præterquam in rubeum facta digestionem. Et tum demum fit in eo passus coniunctio corporis & animæ, commixtio, seu potius vnio quæ nunquam separatur.

Aristoteles ait, argentum viuum esse elementum omnium liquabilium: etenim quando liquantur, in ipsum conuertuntur. Manifestum est ergo medicinæ huius operationem esse operationem naturæ, quia ex natura solum est composita. Certissimum est enim omne componi ex eis in quæ resoluitur, uti gelu, vel glacies calore in aquam resoluitur, quia prius ex aqua sunt frigore congelata. Non aliter lapis noster resoluitur in argentum viuum per magisterium nostrum, ergo ipse prius fuit argentum viuum. Primum utique verbum est, corporis in argentum viuum reductio, & hanc vocarunt solutionem, quæ est artis fundamentum. Rosinus philosophus ait: Soluite corpora & spiritus, & coniungite, tunc decæterò non possunt separari per ignem. Hermes inquit: Primum corpus solutum, & aqua perennis, congelant mercurium perpetua congelatione, quod etiam dicunt omnes Philosophi. Qui habet aures ad audiendum, audiat. Omnia metalla fusa se habent instar mercurij, & si frigida possent in ea fusione permanere, essent ipsemet mercurius. Considerandum humida metalla, uti Saturnus & Iupiter, facile reducuntur in suum mercurium primitiuum. Et mercurius debite præparatus

paratus omne corpus comedit & reducit in se-
ipsum. Calor namque agens in humido efficit ni-
gredinem primò, & agens in sicco efficit albedi-
nem, & operatur in albo citrinitatem ac rubedi-
nem. Quod in plumbo videre licet, ipsum calci-
nando: primò vritur in cinerem nigrum, postea
in album, & postremò in citrinum, atq; rubeum.
Verum itaque operis nostri principium est dis-
solutio lapidis, quia corpora soluta in naturam
spiritus sunt redacta, nili quod magis fixa sint,
quàm spiritus. Item: Solutio corporis fit cum cō-
gelatione spiritus, & contrà cōgelatio spiritus fit
cum solutione corporis. Tum demùm commi-
scetur corpus cum spiritibus, & fit vnū cum eis,
vt nunquam separentur, non magis quàm aqua
mixta aquæ: quoniam tunc simul omnia sunt ad
homogeneitatem suam redacta. Hac de causa di-
xit Aristoteles, corpora metallorum transmuta-
ri non possunt, nisi ipsa prius in suam materiam
primam redigantur: quod si fiat, aliam benè for-
mam suscipiunt, cui non contrariatur ratio. Sed
non fit transitus de extremo ad extremum, nisi
per medium. Sulphur & argentum viuum o-
mnium sunt metallorum extrema: igitur metalla
erunt media inter sulphur & argentum viuum.
Confidera igitur si poteris substantiam puram
argenti viui, & sine combustionē digerere, sin mi-
nūs opus tuum vanum est. Oportet itaque arti-
ficem considerationibus vtī, quarum certitudo
traditur in alijs facultatibus, quas supponit. Et
vt studium eius ad metam dirigatur experimen-
ti, circa duo potissimū insudare versariq; debet:
prius vt de rei curandæ, vel sublimandæ, quid.

ditate elementalī diligentissimè perquirat, eiusque proportionē: alterum, vt rei curantis, id est, principalis agentis, ac transmutantis rationem habeat. Artem enim oportet, agente fortissimo, disponere materiam, quo virtutes naturales digestionis actiuæ, præualeant in passiua materia. Videmus enim quandoq; per agens insufficiens omne digestum molinū, id est, imperfectam digestionem pati, siue cruditatem, quæ contingit ob commixtionem crudæ materiæ indigestæ, aut propter debilitatem caloris digerentis & terminantis. Quapropter summè curandum est, vt natura principalis agentis tam fortis existat in sua natura, & fortificata suo modo, vt proprio & naturali officio sit potens ad digerendum, & conuertendum materiam in aurum: & vt illa natura sit ad eum disposita modum, per subtiliationem & sublimationem, vt suis virtutibus acquisitis per artem, approximet ad qualitates sui agentis, & auri: vtque mediantibus his, agens principale citrinans acuitate sua possit eam conuertere in lapidem Philosophorum, & aurum. Examine ergo naturalis artifex ingenium suum, vt mediante conditione præfatæ naturæ, quam ignorauerit, ipsam inueniat. Quia non ipsi nobis & nostris filiis intelligentibus illam dispositionem, id est, modum operandi certum & necessarium, tradimus, naturam fortificandi quoque, ac inuestigandi causas. Huius igitur operis artificium inuentu fuerit impossibile, nisi prius ingenium artificis proprijs experientijs à natura realiter informetur. Per has utique natura seipsam cognosci demonstrat, eiusque dispositionem, qua perficitur.

citur : & mensuram approximationis ad perfectionem inuenire docet. Proprium igitur opus propria indiget dispositione, cum sit ipsiusmet naturæ informantis suum argentum viuum, & operantis eius contrarijs qualitatibus: caliditate scilicet cum temperata sua siccitate, in frigiditatem & humiditatem, demendo superflua, & addendo, vel supplendo absentia & requisita, vt per id necessario habeat recipere formam medicinæ completæ. Nec aliter natura prædicta motum habet, nisi iuuetur, arte & operatione videlicet artificiali: dispositione sibi propria, sine qua nihil fit. Cum illam inueneris, sub vestimêto philosophiæ reconde, quemadmodum tui fecerunt prædecessores, qui præceperunt strictissimè contegi: cum sit totius huius artis secretum & arcanum, adhuc à nullo philosopho scriptis reuelatum. Sciendum itaque dum ipsi dicunt. Soluite corpora in aquam, ipsos non intelligere, neq; curare aquas tangenti adhærentes, vel humectantes, sed permanentem aquam intelligunt, quæ verè tangenti non adhæret, sed superficiem discurret, nihil humectans: sicut argentum viuum nostrum non est argentum viuum vulgare. Hæc namque materia nihil aliud adiungi sibi vult, præter id quod est de seipsa: omnia siquidem quibus indiget, in se continet: hoc de nostro lapide dictum, & non de auro, vel argento viuo vulgari, &c. Nonnulli perperam ex minoribus mineralibus destillant aquas corrosiuas, in quas ponentes species metallorum, eas corrodunt, ac putat esse dissolutas naturali dissolutione, quod falsum est: quia verò solutio philosophica, requirit permanetiam simul

scilicet soluentis & soluti corporis: quoniam ex masculo & foemina species nouæ resultant. Certo certius est, nullam aquam naturali reductione speciem metallicam dissoluere, præter eam quæ permanet eis in materia & forma, & quam ipsa metalla soluta possunt rursus congelare: quod in aquis fortibus fieri minimè contingit. Aqua nulla igitur dissoluit corpora, nisi illa quæ fuerit suæ speciei, & per quam corpora poterunt inspissari: nec aliqua alia re nutriuntur corpora sub generatione, nisi specie consimili. Differt ergo soluens à soluendo sola proportionem & digestionem, sed materia non differunt ambo, eò quòd per quamcumque admixtionem natura hoc format ex illo, vt mineraliter ex argèto viuo simpliciter natura procreat Solem. Quicumquè nouerit artem dissoluendi, iam iam peruenit ad secretum, quod est species permiscere, & naturas à naturis extrahere, quæ in ipsis latent effectuosæ. Siquis igitur sulphur nostrum sciuerit coniungere & amicare corporibus, inuenit vnum de secretis naturæ maximum. Quasi diceretur, si quis corpus eò perduxerit, vt efficiatur guma permixtibilis, cæteris corporibus imperfectis, inuenerit maximum naturæ secretum, &c. Eo quòd lapis iste perfectus est guma & sulphur, videlicet ex dictis, suple corporibus. Nominantur ista corpora sulphurea terræ. Subtiliatione existente in aqua, dissolutio trahit lapidem de potentia ad actum: ideò quia facit eum omninò subtilem. Et coniunctio spirituum cū corpore fit, cū corpora sublimantur, vt spiritus per dissolutionem, contritionem, & assationem eorum cum spiritibus. Philo-

sophi

philosophi dicunt aquam esse mercurij, dictum lapidem liquefactum cum sua aqua propria, quæ in ipso lapide est fixa, & quæ tunc est currens & alba sicut aqua. Item humiditas aerea, quæ est in argento viuo, est vna res cum terra supradicta, & cum alijs elementis in dicta terra existentibus: quæ quidem humiditas, licet sit pauca, tamen est sufficiens ad nutriendum lapidē dictum, in quo est, & ad perficiendum. Insunt dictæ compositioni sol & luna. Et tamen non est sol neque luna communis, sed meliores quàm in sua natura vulgari: insunt ibidem potentialiter, non visibiliter. Iste lapis siue compositum est, res vna duntaxat, & vnius naturæ (vt aiunt omnes Philosophi) & est natura munda & clara de suis mineris proprijs, quæ transmutat regimē ignis. Item medicina nostra elicetur de metallis, quæ naturaliter metalla transmutant, & nullo alio modo. Oportet enim vt elixir Philosophorum sit de principio, radice, & natura metallorum, & medicina sit nobilior & pretiosior, quàm metalla, &c. Inde liquet, vbi Philosophi loquuntur de argento viuo, & alijs humiditatibus dissoluentibus, ipsos non intelligere de rebus vulgaribus à natura simpliciter datis, sed tantum de argento viuo à corporibus per putrefactionis artificium separato, quod aliter dicitur Azoc: latinè interpretatum alumen potēs illuminare, & clarificare omne corpus claritate sua. Cum igitur tale argentum viuum, siue Azoc, siue aqua vitæ latonem abluens, à corporibus per generationem extrahi non possit, nisi post putrefactionem: erit ergo putrefactio sua generatio & dispositio. Mixtorum & vegetabilium

varia est & differentialis natiuitas. Nam simpliciter mixta dicuntur illa, quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa superficiem eius, ex sola commixtione elementorum adinui-
 cem compositorum: & est eiusmodi primæ, & simplicis naturalis mixtionis gradus multiplex. Primus est quatuor elementorum nuda composi-
 tio, in qua non est facta mutatio vel alteratio vni-
 elementi ad aliud. Secundus primum sequitur, quia resolutis præfatis lapidibus, elementis vi-
 delicet mineralia, de quibus sermo præsens, generantur: quæ nobiliores subterraneæ species inde procedunt, quia incipit in hoc eorum actio & transmutatio. Ad coniungendum mandarunt Philosophi, omni amoto extrinseco, solum calorem adhibendum, qui adiuuando, excitat intrinsecum calorem naturalem auri ad dirigendum, & actiue maturandum mercurium. Cum igitur eiusmodi spermata, seu semina per artem generari non possunt, ideò quod mixtionem proportionaliter ad producenda semina ars componere nescit, nec in homine, nec in terra, vbi est proprius locus generationis naturalis eorum, ista semina naturaliter facta, artificialiter coniunguntur. Et in hac naturæ proportionali actione, & mercurij digestionem, simul manet naturæ masculæ & femineæque insimul clausæ: femineæ, ut terra & aqua: masculæ, ut aer & ignis: quam terram & aquam Philosophi ut mercurium, aerem & ignem, velut sulphur esse dixerunt, in nostro lapide. Præter ista duo nihil aliud intrat, nec generat, neque multiplicat, ut patet ex præmissis. Et ista dissolutio solum dicitur liquefactio compositi,

siti, & non propriè eius solutio, quia partes non soluuntur adinuicem separabiles. Quando compositum prædicto modo dissoluitur, partibus inseparatis manentibus (quamuis separabiles) ita quòd virtus digestiuorum elementorum à dissoluendis, per dissolutiones potest extrahi, scilicet per argentum viuum, partes crassæ in tali dissolutione capiunt latitudinem subtilitatis, eò quòd corpus in spiritum vertitur, & vice versa.

QVÆ EX DEMOCRITO COLLEGIMUS apponere visum est, quò res dilucidior fiat, ex multorum opinionibus autorum.



APIENS mercurium infige corpori magnesiæ, vel corpori Italici stimmi, vel corpori sulphuris igne non experti, vel spumæ argenti, vel calci viuæ, vel alumini ex melo vel arsenico, vel vt scis, & conijce terram albam Veneris, & habebis Venerem claram, flauâ conijce Lunam, & habebis aurum, & erit chrysocorallum in corpus redactum. Idem etiam facit arsenicum flauum & sandaraca præparata, & cinabrium valdè contusum. Æs autem splendidum solum argentum viuum facit. Natura enim naturam vincit.

Si verò vis exactè rem scire, duobus catalogis mentem adhibe, quia sciendum ante omnia mercurium positum esse, & in flauo, hoc est, in sole, & in albo, hoc est, in luna. Et in sole quidem dixit, mercurius à cinabrio, in albo verò dixit mercurius ab arsenico, vel sandaraca, vel quæ sequuntur.

Ego autem venio in Ægyptum naturalia ferens, vt materiam superfluā contemnatis, & confusam. Natura siquidem natura gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.

Mercurius itaq; omnes induit formas, quem admodum cera omnia sigilla, sic etiam mercurius Philosophorum dealbat omnia, & omnium animas ad se trahit, coquit, & rapit. Ad instrumenta ergo aptatus, & in seipso humores habēs, prorsus etiam corruptionem sustinens, permutat omnes colores, & permanet ipsi non permanentibus, imò verò ipso non subsistente, tunc etiam continetur corporū & subiectorum rectionibus. Quatuor (inquam) corporū composito, vel compositione, & his quæ affinia sunt, vt sunt materiæ ipsorum, & animæ ipsorū materiæ sunt ipsorum. Vt faber ex ligno, vel ex ære, aut lapide statuam erigens, de se nil nisi formam exhibet in materiam: sic etiam mercurius arte elaboratus à nobis, ipse omnem formam suscipit, & infixus, vt dictum est, corpori ex quatuor generibus constanti, fortis & firmus manet, continens & contentus, & ob id Pibichius magnam affinitatem dixit habere. Per mercurium ex cinabrio, ab arsenico, calcanto, cerussa, magnesia, vel stimmi Italico, & reliqua alba vel rubea cuncta sunt intelligenda corpora. Corpus etiam magnesiæ chrysocollam, vel chrysocorallum vocat. Oportet igitur prius rerum species liquefacere, & conflationibus consimiles in vnum colorem conuertere, duosque mercurios, album & rubeum, in argentum viuū redigere, & ad putrefactionē separare.

Marcasitam ergo (pyriten Grece vocant argenteam)

genteâ) rege, & fac ex more, vt solui possit: fluet autem per aureum, vel album litargyrium, vel in Italico stimini: expurga cum plumbo. Plumbum nō simpliciter intelligas, ne aberres, sed quod est ex sciscili, & litargyrio nigro nostro, vel vt scis. Natura enim natura gaudet.

Rege (inquam) donec fiat incombustibilis, abiciens nigredinē. Rege autem muria, vel vrina incorrupta, vel aqua maris, vel oximellite, vt scis. Mercurius autem actu quidem albus est, virtute verò citrinus.

Frustrâ laborât igitur, qui materias explorant, & non naturas corporum magnesiæ quærunt. Corpus verò magnesiæ, substantiarum est mixtio quatuor generum, vt antea dictum. Capiens igitur mercuriū, &c. Præpositus est mercurius, ob ipsum enim extrahuntur. Adijcit etiam chrysocolam, quod est batrachium, inter lapides inuenitur sulphur ignem nō expertū, claudianum masculinū, flauum arsenicum à cinabrio, androdamas, cadmia sulphur incombustibile, &c. summi corporis vel masculini nomina.

Tria sunt artis præcipua: Chrysolitus, mercurius, fauus flauus, vel fauus albus, &c. natura gaudens. Corpus magnesiæ ex quatuor compositum elementis corporalibus. Aqua diuina, natura quæ suam naturam gaudentem vincit & retinet, vincitur, & retinetur ab ea cum alijs. An non vincitur natura crassioris & terrestri corporis, à natura chrysoliti existēte spiritali & aerea? An non vincitur aqua diuinâ astringente, vt iuncta sol & luna, marti vel veneri, &c. retineant. Per se verò iuncta his, vel alijs, nō retinent: cū tamen

alstringuntur per naturam aquæ diuinæ, retinere possunt. Quod dicam de te magnesiam, quæ corpora circumplecteris? Quis non admirabitur chrysochorallum à te perfectum? Ex te enim perficitur totum magisterium. Tu sola nos bono animo esse iubes. In te explicata est similis enitens nebula, multiformem in te fers veneris imaginem, pinfernam, & ministrum igniuomum. O natura supra naturam naturas vincens. Tu totum es vna natura, eademque es, per quam etiam omne opus fit. Superfluo enim numero totus tuus ornatus artificiosè declaratur, per eius numeri terminum in vnitatē diuinitati similem. Vnitatis enim centrum immutabile stabileque manet. Nam circularem & sphericam numerorum contemplationem sui, ostendit in opere maiore. Sed redeamus vnde progressi. Magnesiam nomina synonyma sunt, lac maris, coagulum, aphrosellinum Orientis, magnesiam Lydiæ, Italicum stibium, pyrites Achaia, &c. Cuius fluxio est mysterium, quod in ipsa latitat, margarita præciosa. Flammiger splendor, Vestis auro contexta, Aureus nitor, Victor, Bellator. Intelligi etiam possunt de albedine operis magni.

Ager chemicus est triplex. Quatuor fratres sunt pars vna. Lapis magnus pars alia, semen in agro satum repurgato, in sua terra. Mercurius alter flauus, aut albus corpori magnesiam iunctus pars tertia. Capiens igitur, &c.

Rursum fuligo vera duplex, humida & sicca. Humida est cœlestis vapor per destillationem prolectus. Sicca per ollam & cooperculum æreum, ut à cinabari vapor albus. Si igitur vaporem siccum

irriga-

irrigaueris humido vapore, diuinum opus effi-
cies. Sciatur enim omnes substantias atque me-
talla vapores existere, fieriq; : nam irrigati vapo-
res fiunt humidi.

Scythica comaris etiam, nouo permixta vapo-
re, omnia perficit.

Aliud est vtique verbosa alchimia, quæ sermo
num multitudine continetur : aliud arcana, &
abditæ, siue mystica. Hæc enim sola creationis ra-
tione progreditur, vt in Deum intuens, & à Deo
creatus homo, rectam operationem per theologi-
cos & mysticos sermones addiscat. Cœlestis e-
nim est potissimum hæc operatio, quia constat
ex cœlestibus materijs & formis.

Methodus alchymicæ mysticæ, cœli figuræ sunt,
ad quarum normam ista dirigitur. Sic etiam
corpora metallica transmutata à contraria natu-
ra, fiunt plana & aerea.

Semen igitur satum in terra lunæ, solem etiam
perficit, idque ob diuinam operationem, præstat
cinis & cadmia. Diuinum item opus, & diuina
aqua illibata cum suo cinere, ad regenerationem
faciunt. Audi Mercurium dicentem: Si videris
omnia cinerem facta, existima rectè parata fuisse
omnia. Cinis enim vim magnam habet, multumq;
operatur. Nam vt ligna in cinerem conuersa, fiunt
de cæterò incombustibilia, sed in opera varia mi-
rabilia vitrorum, ac aliorum : sic & metalla in ci-
nerem vel calcem potius conuersa, denuò in quan-
dam virtutem & operationem reuertuntur. Cum
eorum natura mundum vniuersum, & ipsa etiam
elementa imitetur, vnde rursus generantur, ha-
bentque cuiusdam spiritus participationem, &

velut rerum, quæ materiali spiritu fiunt. Sic etiam æs nostrum, siue voles magnesiæ corpus (aut aliter intelligere) vt homo animam & spiritum habet. Hæc enim facilia corpora atq; metalla, postquam in cinerem versa sunt, in igne existētia resumunt spiritum, igne hunc ipsis suppeditante, & quem ab aere, hæc omnia faciente, hauriunt. Quemadmodum quoque homines atq; omnia inde vitalem spiritum & animam sumunt. *Æs* vltum igitur nostrum, in fuliginem siccam, omnia patiens magis assatum, fit lapis æthesius colore, vt quidam corruscans æthesius. Postquam igitur assatur, extinguatur diuino more, quem diuinam aquam appellant, vt dissolutum oleum, & vini crassitudinem suscipit, ac ibi manens per quadraginta dies lento calore, in vase vapores non transmittente, materia postmodum putrefacta, mysterium aquæ diuinæ illibatū, id quod quæritur, perficit: atque hic est lapis, qui hæc facit. Notato igitur: Vnum sunt omnia, per quod omnia. Ex vnitatem vel vnione quidem incipit, & in vnitatem rei quæsitæ consummationem terminat. Cū enim multa sint in rerum natura, vna dicitur à diuinissima aqua, vna natura vincens omnia, non specie, sed arte, cum rationali scientia multos latēte. O naturæ cœlestes, naturarum creatrices. His verbis incorporea natura innuitur. Nisi enim materiam spoliaueris, corpora incorporea feceris, nisi per corruptionem ipsa excusseris, dissolueris, quod latitat & spirabile est, in ortum produxeris, nisi hac via præparante res incorporeas feceris, nō informabis naturas, neque corpora facies. O naturæ cœlestes, corporis

ris expertes, in quas corpora sese insinuât, & cœlestis sapientiæ beneficio informâtur, in quibus illæ permanēt, ac ipsa corpora postmodum complectuntur. Oportet igitur spoliare materiam, & ipsius animam extrahentes, per ipsam deinceps corpora non corpora facere, continere & informare. Spolianda est itaq; materia, vt ad flabilem perfectionem perueniat.

Definitio igitur huius philosophiæ est, corporis dissolutio, & animæ à corpore separatio, vt tinctura in corpus sese insinuet, vtque naturæ cognatio oblectet naturam, retinens, vincens, & in ea permanens. Hoc fit cum intrinsecum foras extruditur cum voluptate, totaque substantia terrea, cumque per eleuationem aquæ feceris incorpoream compositionem: item cum per assationes conspexeris extractam fuliginem, atq; ita velut per nebulam ferri. Non enim potest incorporea natura nisi superioribus adherere: cum enim in sublime ferri soleat, vnâ cum eo, quod sibi simile est, & cognatum. Augmatatur itaque amata & amans natura simul, oblectans & oblectata, splendensque, vna res ambæ naturæ rei naturalis & vnus, aliâs vnitæ naturæ, quæ vincit omnem rem totius mundi, quare dictum: Vnum sunt omnia. Hoc autem vnum & vnâ rem existima compositum ex anima & corpore non corpus factum, in temperatum vnum per vnum. Candida igitur & pura luna, lunaris species est, fuligo quæ per aquam diuinam probè abstergitur, & abluitur. Nihil ergo deest, præterquâ nebula, & aquæ eleuatio: opus regimine consummatum. Primò cuius nebulae? fuliginis videlicet in sublime ad

cælum per aquam diuinam & cœlestem eleuatę. Lapis igitur omnibus notus, vilis & valdè pretiosus, est coniunctus ex pugna venere cum mercurio, id est, mare & fœmina. Æs ergo rubeū ingredi facias, ac tinge rubiginem auri. Pugna veneris cum pugna mercurij. Venus cum luna pugnando per istā corrumpitur, & luna p venere coniunctione figitur, id est, mercurius per magnesiæ fuligineum vaporem. Corpus igitur æris per lunam lunarium uel liquorem corrumpi debet, ac egregiè conteri, tantisper vt ars ipsa postulat. Si quis enim corpus hoc per spiritum reddat flauum, potentemq; ipsius naturam, secundum artem blandè præparando extrahat, tingit omne corpus. Si quis morte corpus delens, ac dissoluens, spiritus beneficio per fuliginem citrinet, omne corpus tingit. Spiritus enim hoc modo fit ex corpore fuliginis, immunis à materia, vigor & splendor corporis, imperio sui creatoris. Capiens ergo mercurium infige corpori magnesiæ.

Tota compositio fit per mercurium, & magnesiæ corpus per marè & fœminam. Est in corpore mixta & simul contrita luna, quæ per nebulam & fuliginem completur: ipsa rationabiliter gubernata potentem naturam intus latitantem euocat, omne corpus tingentem, venerem dealbantem, Ioui stridorem auferentem. Magnum in his mysterium latet, quod cum videris, Deum lauda. Sulphurea à sulphureis continentur, id est, elementa cœlestia & ignea continentur, à terrestribus, à quibus illa haberi possunt.

Prima clavis operis est, vt ignis argenti viui, mercu-

mercurij videlicet coniungatur cum aqua terrestris magnesiæ per suam terram. Hac via fit separatio humidorum à siccis, id est, animarum æris ex corporibus.

Secunda clavis est, cum luna & aqua coniungitur cum igne argenti viui dicti, per aerem æris in eleuatione nebulæ, quæ est reductio frigidorum cum humidis, & mixtio superiorum cum inferioribus. Terra, id est, scoria æris, coniungitur cum aere solari per ignem, id est, per argentum viuum.

Tertia clavis est, cum per torrefactionem putrefactionis, vt coniungitur scoria cum diuina aqua per ignem: hoc est, per lunam, aer solis etiam coniungitur cum terra, id est, cum scoria per aquam, hoc est, per humidum.

Quarta verò fit coniunctione aeris cum terra, soluta scilicet per putrefactionem & assationem septem reductionum, cunctis in aquam vnam coactis, & existentibus in cinabri philosophica, quæ constat ex dicto mercurio & sulphure magnesiæ. Quibus peractis ad hunc modum, ignis fit rursus calidus & siccus, generans calorem aeris, & siccitatem terræ. Similiter & aqua, cum fit humida & frigida, generat humorem aeris, & frigiditatem terræ. Terra cum fit frigida & sicca, generat frigiditatem aquæ, & siccitatem ignis. Aer verò cum fit calidus & humidus, generat calorem ignis, & humorem aquæ. Singulæ cum duas qualitates habeant, fiunt ex tribus elementis constans elementum. Collecta sunt omnia fiunt duodecim ex tribus in quatuor productis, iuxta signa duodecim, quatuorque statio-

nes, vt Verni temporis aerei, Æstiu ignei, Autum-
nalis aquei, & Hyemalis terrei. Quæ vera est
elementorum compositio per artem. Item colo-
res septem apparentes in opere, corpora dicun-
tur planetarum septem eiusdem compositionis,
qui iam adsunt, modò post absunt in signis ope-
ris, vt in cœlo, nunc ingrediuntur sua signa, post-
modùm egrediuntur. Itaq; per septem astra sua,
quæ planetæ vocantur, & per duodecim non er-
rantia signa sua, verum Philosophorum myste-
rium perficitur.

Colores elementorum in opere sunt, à pedi-
bus vsq; ad genua terreum elementum nigrum:
à genibus vsque ad vmbilicum aqueum splen-
dens & album: ab vmbilico vsq; ad cor, aereum
flauum citrinum: & à corde ad ceruicem igneum
eandens, ac rubeum. Deinceps vbi hæc quatuor
elementa mixta fuerint inter se, fit ex ipsis calx
& cinis Philosophorû, vt perfectè atq; omninò
coniungatur per extremam vnionem dealbata,
nigredine prorsum abiecta. Sacra igitur atque
diuina hæc Philosophorum ars & scientia, ex vna
specie constat & perficitur diuinè, ac magnificè,
hoc modo scilicet: Si enim feceris corpora non
corpora, & incorporea corpora, mirificè opera-
beris, voti que tui futurus es compos, per qua-
tuor elementorum compositionem: per trinum
regimen: duodenariam signorum mutationem:
per septem astrorum aspectus, species & corpo-
ra: & per monadicam quandam singularem ex-
tremam vnionem, glorificabis in trinitate & vnita-
te Filium Dei verbum æternum, qui ex quatuor
elementis inferiorem hunc mundum perfecit, &
ex

ex quatuor mutationibus anni circulum exornauit, & post septem sæcula introducet eos qui vocati sunt, & electi in requiem æternam: laudantes vnicum & indeficiens lumen in Patre, Filio, & Spiritu sancto.

Duo sunt igitur quæ ex materia constant, cum binarius numerus materiam significet. Horum coniunctione, medio tertij, causæ sunt omnium. Siquidem per ternarium binarius, & omnis numerus ad vnitatis simplicitatem reducitur. Vapor, qui in sublime fertur, est materia aeris, & fumus, siue fumida exhalatio siccorum est, ignis materia. Non conueniunt ista duo cum reliquis duobus, aqua videlicet, ac terra, nisi per tertium, id est, vinculum, & igneam naturam. Tria hæc igitur, terno regimine dicto, nouenarium constituunt, vnitati secundæ, denario videlicet, proximum. Quapropter Sybillino quodam ænigmatē notatur hoc mysterium ad hunc modum: Tres literas habeo, quadrisyllabus sum, considera me. Quælibet trium priorum syllabarum duas habet, reliqua verò reliquas habet, mutæ quinque: Totius autem numeri centuriæ duæ, octo & tres ter decades cum septem. Intelligens autem quis sum, non rudis vel ignarus eris eius, quæ in me est sapientiæ. Aliter: Totius numeri centenaria sunt bis octo, & tres ter, & decades quatuor. Adhæc: Principia scientiæ sunt sensus & experientia: posterius est principium actus cogitationis: prius verò apparentis rei cogitationē præbet, ex quibus intellectio sequitur animæ mundi huiusque prudentiæ. Cum enim ista sit ab omnibus exempta, sensibilem mundum

complet. Tres igitur ternarij, ex ea considerētur immaterialium substātiarum ordines conficere.

Cū tria sint etiam, quæ ad vniuersalem operationem spectant, ex quibus postea compositio fit quaternaria. Molybdocalco nostro plumbo inquit: Inijce mercurium, donec incorruptibile fiat, & permanens, quod cū fiet, non amplius erit plumbum. Hæc omnia vnum sunt, & duæ tincturæ nullo calore differunt, vnam eandemque tantū cernis. Et quomodo totum ex vna specie, alia quidem veneris, alia lunæ, alia solis. Vnica tantū aqua videtur, Rhaponticum, à ponto marique dicta, Rha verò superficiem notat, ergo superficies aquarum intelligitur. Flauam (inquit) inijce lunam, & erit chrysocoralum, &c. Capiens ergo mercurium à mare, vel masculo, fige vt mos est, conijce veneri vel pyriti sulphurato, & dealbabitur, id est, fuligini sicæ. Corpora non corpora facito & incorporea corpora compositum erigendo, latitantemque naturam extrahendo. Per mercurium corpora corrumpe, & p magnesiæ nebulam masculum & foeminam coniunge, & latitantem rursus naturam euocans, per ipsam denique corporum formationes facies, id est, colorum planetarum. Ad hunc itaque modum corpora redduntur incorporea, & ista fiunt corporea.

Si omnia igne attenuentur, & fuligo sursum feratur, fierent varia & infrangibilia corpora. Per ignem intellige mercurium & igneum pharmacum, qui mercurius comburit, corrumpit, & extenuat vno & eodem artificio. Venus itaque non tingit, sed tingitur, & cū tingitur, tingit. Nihil enim

enim potest per se corpus tingere, vel seipsum
separare, si spiritus, qui interiùs latet, non emer-
gat. Quomodo enim potest corpus sine spiritu
consistere, nisi per pulchrâ naturam, quæ in ipso
est, animale[m] puta spiritum, qui colorem tinctu-
ræ secum educit, & infert. Venus itaque non tin-
git, sed tingitur. Terrea namque materiæ pars,
ut quæ crassa existit, non tingit, sed illa qualitas
substantiæ tenuis tincturam in corpore procreat.
Cum enim venus, id est, corpus, per magnesi-
am rectè gubernatur, suamque substantiam tenuem
in lucem profert, tum demùm tingendi vim assu-
mit, ac tingit. Venus autem sunt quatuor corpo-
ra. Tincturæ verò species solidæ, & humidæ, &
herbæ dicuntur à similitudine, solidæ quidem à
nebula usque ad chrysocollam, humidæ aqua di-
uina. Diuina enim à citrinis retinentur, &c. Ve-
ritas autem hæc est: Natura naturam oblectat, &
natura naturam complectitur. Rursus veneris
quadricorporea natura per magnesi-
am ostendi-
tur, & versicolorum specierum herbæ in compo-
sitione elementorum, attritione prodeunt in lu-
cem. Cum rationabiliter attritiones corporum
fiunt, tum efflorescentiâ virent, cum herbæ pror-
sus non sint, nisi colore tantum, nec istæ possunt
in igne permanere. Solida enim (inquit) & hu-
mida & herbas. Solida quidem vocat corpora, al-
bedinem, citrinationem, &c. penetrantia, & in
corporibus permanentia, nec omnino cedentia,
sed ipsa firmè retinentia & superantia. Humida
verò dixit, ut ita recrearet illa per humida, id est,
per aquam diuinam. Quæ nam hæc est aqua di-
uina, & cur diuinam appellant? Magnum certè

nomē hoc ob præ cæteris, atq; præstantius quod sine hac in opere nihil producit, neque perficitur. Diuina aqua est id, quod simplex & lucidissima, & purissimam, & sine umbra corporum naturam facit, velut immutans corpora, abstergens, & est quod ex corporibus latitantem naturam extrahit. Coniuncta enim naturæ forma, pulcherrimum opus per naturam effecit, ac operatur. Acuta aqua eleuata & euocata dicitur. Diuina enim sunt, quæ intus latitant, & extrahuntur. Diuina igitur à diuinis retinentur. Anima & spiritus à diuinis extrahuntur, & ab eisdē retinentur, qualitate corpora penetrantia. Veritas enim est, Natura naturam oblectat, amplectitur, & vincit. Cū enim quod intus latet per diuinam aquam benè geritur, & expurgatur, oblectat se ipsum ad propriam corporis naturam penetrantem, vincentem, & permanentem. Propriam itaque naturam agnoscens, lætatur connexa & coniuncta vicissitudine.

Sed vt ad rem reuertamur: Quatuor corpora tinguntur, & non tingunt. Magnesia enim dealbata non sinit corpora frangi, nec umbram venereis induci. Sed vide quidnam Philosophus dicat, quatuor corpora tingi, & non tingere, nec dicit vt antea, & cū tinguntur, tingunt: sic solidorum corporum substantiam intellige: Magnesia (inquit) dealbata, &c. Quæ magnesia nisi totum compositum? Quomodo igitur dealbatur? quando rectè gubernatur, & affata cum diuina re expurgata, omnium corporum solidorum latitātia referat ex profundo, vt per ista corporum natura tingatur. Compositum enim per
diuinam

diuinam aquam irrigatum, non finit frangi corpora, quin potius vmbra eis adimit argenti spuma magnesiæ immixta, corpusque dealbat, cæteraque generis eiusdem. Magnesiæ pulchra vide mirareque quomodo per vnum multitudinem infert: aliqua quidem ab vnitatem: aliqua à dualitate: aliqua à ternario necnon pluribus intendit, donec ipsius vniuersum conseruetur. Aliqua quidem à monade, igneum scilicet pharmacum: aliqua à dualitate, vt cum corpore ipso magnesiæ: aliqua à ternario, scilicet expurgatio cū aqua diuina, & si quid intendit, & per alios affectionem referat, donec totum opus quæsitum seruetur abstersum, & absolutū perficiatur, & compleatur. Materia enim ad aurum conficiendum accommodata, est ipse mercurius. Mercurius à cinabari (inquit) aliquando à venere, aliquando verò à B. mercurius à cinabari est magnesia: mercurius à B. est aqua diuina, quæ à contracto instrumēto extrahitur, & hæc sunt, quæ materiam immutant. Venus vt homo animam & corpus habet. Oportet igitur materiam corpora spoliare, vt permanente spiritu tingente, ad cuiuscunque quæsitæ perfectionem accommodetur. Quid est Venus? quod homo materiale corpus. Anima quidem est pars tenuis in ipsa, quæ per regimen in lucem prodit: hoc est, spiritu tingendi potentiam habens. Corpus verò est graue & materiale, terrestreque suum quod vmbra habet, quam oportet spoliare igneo pharmaco. Dispoliare est humiliare, corrumpere, soluere, & mortificare. Nihil postea deficit, nihil est reliquū, præterquam nebulæ & aquæ extractio. Philosophus

usus vera figura, aquam calcanthi vocauit: etenim ibi est æris generatio: & calcanthum aurum generat: flos æris (ait Philosophus) ipse est, qui rem consummat, & perficit: est etiam spiritus masculi. Sic exponitur: Conijce ex substantia hausta ab Altissimo, vt diuina virtus effecta, & in spiritum conuersa diuinum opus faciat. Diuinum quærendum est, vt spoliatur materia, & fiat sola anima, & spiritus sublime petens colorem sumat, & vt cum igne sit pugnacior, ac tenacior, veluti planum corpus demonum, & penetrantium: radix enim solidi est planum.

In spiritum ergo conuersum, & sursum latum, vt ignis (doctrinæ ratione) igni quodammodo assimilatur, & penetrantior, ac tenacior fit: quæ verò rationes à mundi natura inuētæ sunt. Nam quemadmodum quatuor elementa in seipsa transmutantur, & fiunt quod non erant, cum eorum substantia substantiæ non sit contraria, ignis fit terra, & terra fit aqua, & aqua aer, & rursus aqua terra, & à terra vsq; ad superiora, & in seipsa mutata & soluta omnia operantur, vt est apud Hermetem: Qualitates enim sibi ipsis contrariæ sunt, & non substantiæ. Sic etiam compositum cum terra sit, aqua sit, & ex aqua aer, & ex aere ignis. Quemadmodum igitur ex cœlo, quod tamquam camera terræ incumbit, hæc omnia sunt ab exhalationibus: sic etiam ex olla velut ex terra, & superposito alembico velut ex cœlo, vehementes fiunt mutationes. Et quemadmodum terræ putrefactiones exhalantes transmutantur, sic etiam flos æris simul transmutatur exhalans. Hoc idem quoq; considerabis in humano capite, cucurbitulæ,

curbitulæ, vel galeæ instar impositi corpori. Vt non frustrâ dictum, igitur contere: sic modò non temerè dicitur, coquuntur sensim, & eleuantur inter se: Læui namq; elixatione spiritus tingens, qui latet, elicitur: quod sursum fertur, spiritus est corporis expers, & anima totius compositi, id est, corporis. Quemadmodum igitur anima corporibus ostendit seipsam, fermentans omnia, in seipsa tres substantias effectrices habentem, motum, sensum & ignitionem: sic etiam hic spiritus igneus factus, & anima corporis expers, cum rei cuncta tingentis corpus penetrarit, si in isto condita sit, vt planum in solido, per suæ medicinæ iniectionem in argentum igne rarefactum. Lætus hic spiritus igneus (inquit) insilit, qui in corporibus etiam latitat, & sublime petens, etiam corpus ipsum, vt animam propriam, retinet. Cæterum quòd ad differentem aquæ extractæ causam spectat, ne hoc terreat: flos est enim, qui extrahitur, non solùm semel, sed bis ternè per maripetas. Postquàm igitur ostensum est secundùm accidens, flos aqua sulphuris est illibata, & fixionis vsum habet. Dixit enim Philosophus, & gummi paululum, omne corpus tinget. Maria inquit: Retinaculum omnium, quæ ab igne fugiunt, est alabastrum omnium candidissimum, lapis encéphalus, mente reconditus habēs velut calorem: hunc capiens contere, & misce cū aceto, & conijciens in vasculum, postmodum tandē conde sub fimo: hoc enim est quod quæritur, aquâ scilicet sulphuris illibatam, & rubiginem vnum & idem esse: atque hic verè totius artis cardo vertitur. In ipsis deinceps cōsideratur in vna compositione

omnia fieri, quod tingit, & quod tingitur: quod fugit, & quod sequitur: quod familiare est, & contrarium: masculum & foeminam: sponsum & sponsam: agens & patiens. Vnus enim est serpens, qui duas habet compositiones & rubiginem. Vnum est totum, ob quod sunt omnia, & si totum non haberet totum, nihil totum esset, ait maximus Chimes. Nam res fixas facere non solum sulphuris est, sed etiam rerum, quæ dealbatæ, emollitæ, & rarefactæ sunt. Cum enim substantiæ à sulphure albo in perfectione & assatione patiuntur, tunc & ipsæ sunt sulphur incombustibile factæ, & permanēt facientes quod passæ sunt, dando & accipiendo: & tum vtraque sulphur facta substantias fixas reddunt: hoc est, quod inter se non frangantur, efficiunt. Deinceps cur (inquit) multiplicium rerū species requiritis, cum vna natura omnia vincat. Hanc naturam ab initio vsque ad finem expendens, manifestum videbis mysterium: hoc est, cymbalia. O naturæ celestium naturarum creatrices, hæ dissolutæ omnia operantur. Quid ergo hoc est dissolvere? Huc age ad liquores, & disce, Sume crocum Ciliciæ simul cum flore cinici coniunctū succo vitis, & vna liquorū serie dissolutionem inuenies. Huc age rursus ad album: & item in ipsum est dissolutio, ipse te docet, inquiens: Relinque inferiū, & fiet. Verū dixit: Alij corpora appellarunt, alij sulphur, & nō decepti sunt. Et ob id diffusus est error per orbē terrarum, propter appellationum multitudinē. Quæ de quatuor & quinque elementis dicuntur, ad illa referenda sunt. Saturnum collocarunt, & ex aduerso plumbum in altissimō

tissim
Sole
nam.
conu
gubē
que se
mutue
admo
ra simi
in aqu
& vna
vnoq
potio
libet i
pria se
quod
pria g
riman
natura
bus,
Consi
te dū
temac
miscer
tare, c
patra
ter, exp
do supe
medu
non co
tur, qu
ciat, &
ad vider

tissimo vertice, & post ipsum Iouem, Martem, Solem, Venerem, Mercurium, & infimo loco Lunam. Singula inter se distincta, vni tamen orbi coniunguntur, & vnus ipsis ministrat, eademq; gubernat, & ob vnum spiritum amatur, mutuoque sese intuentur oculis, & mutuò versantur, & mutuò soluunt, & in suis tectis spatiatur, quemadmodum statuit ipse Creator altissimus. In terra similiter enim reperiuntur, & in aere sunt, & in aqua, & in igne, omninò pacem inter se habet, & vnus opifex ministrat illis, eademque regit, vnoque iugo omnia coniugata sunt, atq; vnā potionem bibūt: ex terra enim aluntur, & quodlibet ipsorum proprium munus obit, & in propria sese consistit, & Creatoris arbitrio paret, quodlibet ipsorum occultitur in terra, & in propria gloria. Et vos o amici, cū ad hanc pulcherrimam artem vultis accedere, spectate herbarum naturam, vndēnam prodeunt: aliquæ ex montibus, ex conuallibus aliæ, ex campis item aliæ. Considerate aerē ipsis ministrantem: considerate diuinam aquam irrorantem, & nebulam ferentem, ac ætera gubernantem ipsas: quæ cū permiscentur, vnum sunt, & nemo potest ipsas separare, cū in vnā coierunt naturam. O Cleopatra (inquit Oltanes) in te totum arcanum latet, expone clarē nobis de elementis, & quomodo superius descendit, ad inferius, & quomodo medium supremo & extimo propinquum est, & non concurrunt partes, cum præcedāt, & vniantur, quōdnam sit ipsis medium, quod vnum faciat, & quomodo descendunt aquæ benedictæ ad videndum mortuos iacentes, ligatos, & posi-

tos in tenebris, & in caligine intus in inferno, & quomodo ingreditur medicina vitæ, & suscitatur eos, vt tanquam è somno expergiscantur, & quomodo ingrediuntur nouæ aquæ, quæ in principio lecti, & in lecto generantur, & quomodo nubes ipsas fert, & quomodo ex mari ascendit nubes aquosa. Ea quæ ostensa sunt contemplantes Philosophi gaudent. At Cleopatra ait eis: Aquæ ingredientibus corpora spiritus ipsis inclusos & debiles, velut è somno excitant. Rursus (inquit) angustias perpessi sunt, & rursus occluduntur in inferno, & paulatim nascuntur, & surgunt, atq; diuersos & gloriosos colores induunt, quemadmodum flores vere, quod letatur, & exultat ob pulchritudinem, qua vestitur. Vobis (inquam) prudentibus herbas, elementa, & lapides, cum eruitis ex suis locis, pulchra admodum videntur, & non pulchra: quoniam omnia probat ignis. Cum verò gloriam induent per ignem & colorem viridem, ibi sunt maiora spectacula, ibi gloria occulta, & accuratè quæsitā pulchritudo, & tertiæ mutata in diuinitatem: quoniam in igne nutrit illa. Quemadmodum infans sub ventre nutritus paulatim augescit, & cum status mensis adest, non prohibetur in lucem prodire, eiusmodi res est hæc præclara. Verberant ipsam procellæ, & vndæ in inferno, & sepulchro, in quo iacent, cum verò sepulchrum panditur, exurgit ipsa ex inferno, velut infans ex utero. Contemplantes Philosophi pulchritudinem, quæ admodum studiosa mater infantem, quæ peperit. Tum demum quærunt quomodo, velut infantem lacte aquis hæc artem nutrant: quandoquidem vt

infans

infans formatur, & cū perfecta fuerit in his omnibus, ecce arcanum signatum. Nunc autem primū apertē, vbi vobis iacent elementa & herbæ, in ænigmatibus exordiar dicere: Ascende in supremum tectum, in montem arboribus confutum, & videbis lapidem in vertice: ex lapide hoc fume arsenicum, & dealba diuinē. Et vide in medio monte infra arsenicū, ibi est coniux sua cū qua coniungitur, cum qua gaudio perfunditur, & lætatur, natura in natura, & extra ipsam non coniungitur.

Descende in Ægyptium mare, & educ tecum ex arena ex fonte, quod nītrum dicitur, & coniunge illud simul, & ipse extrahet foras pulchritudinem omnia tingentem, & extra ipsam non copulatur: mensura enim est coniunx. Ecce natura naturæ contrā retribuit: & cū omnia æquabiliter coeunt, tunc naturæ naturas vincunt, & inuicem lætantur.

Considerate sapiētes, & intelligite: ecce enim artis perfectio, coniugatorum sponsi & sponsæ factorum vnum: ecce herbæ, & ipsarum differentia: ecce dixi vobis omnem veritatem, & iterum vobis dicam, videte & intelligite. Quoniam ex mari oriuntur nebulae, quæ ferunt aquas benedictas, & ipsæ irrigant terras, & educunt herbas & flores. Item nostra nebula egrediens ex nostro elemento, cū ferat diuinas aquas, & irriget herbas & elementa, nulla alia terra indiget. Ecce fratres arcanum admirabile, ignotum prorsus: ecce veritas vobis patefacta est. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutriatis semina vestra, vt maturum fructum colligatis. Audi

igitur, & intelligens esto, ac dijudica exactè in quibus loquor: Sume ex quatuor elementis arsenicum supremum & infimum, album q; & rubrum, & maris & fœminæ pondus æquale, vs coniungantur inuicem. Nam quemadmodum gallina calore fouet, ac excludit oua sua, sic etiam vos fouete & perficite, & extrahentes & irrigantes diuinis aquis in sole, & in locis calidis assate igne leui, cum lacte virgineo, & caute à fumo. In inferno autem occultite ipsa, & cautè mouete, donec ipsoꝝ præparatio fiat solidior, nec fugiat ab igne, tum extrahatur ab eo. Cùm coniungentur anima & spiritus, & fient vnum, tunc coniicite in corpus lunæ, & habebitis solem, què non habuerunt regum repositoria. Ecce arcanũ Philosophorum, pro quo adiurarunt nos patres nostri, ne patefaciamus illud, cùm diuinam habeat formam & operationẽ. Diuinum enim est, quoniam coniunctum cum diuinitate, diuinas substantias facit, in quibus spiritus fit corpus, & mortua animantur, suscipientia spiritum ex ipsis procedentẽ, ac inuicem tenentur, & tenet. Quem admodum spiritus contrà tenebricosus, plenus vanitate & tristitia prohibet corpora ne dealbentur, neue suscipiant pulchritudinem & colorem, quem habuerunt à Creatore. Egrotant enim, & corpus, & spiritus, & anima, ob tenebras extensas: sed cùm ipse spiritus tenebricosus & perniciosus remouetur, vt non appareat odor, neque color tenebrarum, tunc illuminatur corpus & anima, & spiritus gaudet cū abest nigredo à corpore, & vocat anima corpus illustratum ad hunc modum inquit: **Egredere ex inferno, & resur-**

ge ex sepulchro, expergiscere ex tenebris: indutum enim es spiritualitate, ac diuinitate: quoniā audita est vox resurrectionis, & medicina vitæ ingressa est ad te. Spiritus rursus gaudet in corpore, & anima in eo, in quo est, ac citato cursu fertur in amplexum ipsius, & complectitur ipsum: nec ipsi tenebrę dominantur amplius postquam subiit lucem, nec patitur vt ab illo in æternum separetur. Abijt nigredo, & coniuncti sunt in amore corpus, anima, & spiritus, & facta sunt vnū, in quo latet æternum, & signata est domus plena luminis & diuinitatis. Ignis enim ipsa coniunxit & transformauit, & ex sinu ventris eius exierunt, similiter etiam ex vtero aquarum, & ex aere ipsis ministrante, & ipse eduxit eos ex tenebris in lucem. Venter enim ignis ipsa portauit, & propter ipsum induerunt gloriam, & ipse ad vnionem vnā perduxit, & absoluta est imago corpore, anima, & spiritu, & facta sunt vnum. Subiectus est enim ignis aque, & terra aeri, simul & aer cum igne, & terra cum aqua, & ignis & aqua cum terra, & aqua cum aere, & facta sunt vnum. Vnum enim herbarū & fuliginum factum est vnum, & ex natura, & ex diuino facta sunt. Vnum quod omnem naturam consiliat, & retinet. Ecce naturæ naturas retinent, retinuerunt & vicerunt: propterea naturas alterant, & corpora, postquam ingressus est fugitiuus in non fugitiuum, & retinens in non retinentem, atque inuicem in vnum coiēre. Corpora sunt cœlestia diuinaque, suprā memorata. Aquæ arcanum est, quia vt polus ex quatuor percurritur, & nunquā quies dabitur. Hæc creata sunt in hac terra no-

stra Æthiopiæ, ex qua sumuntur herbæ, lapides, & corpora diuina, quæ Deus & cælum fecit: in quolibet enim Creator in seuit potetiam. Vnum viride fecit, alterum non: vnum siccum, vnum humidum, vnum coniungens, alterum disgregans: vnum retinens, & alterum recedens, & in occurſu mutuò seipsa retinent: & vnum in alio reducit in corpus, in alio exornat, & fiunt vna natura, quæ omnes naturas amplectitur, & retinet. Et ipsum vnum omnem naturam ignis & terræ vincit, & omnem potentiam ipsorum alterat: ecce finem.

Cum perficitur, fit medicina lethalis in corpore currens: quodammodo enim proprio colore ingreditur, & sese insinuat in corpora. In putrefactione enim & calore fit medicina currens, in omne corpus sine impedimento, vel nocumento. Hic enim philosophiæ ars extremam manum accepit.

Multa sunt igitur quæ faciunt aurum, quod verò fit, vnum est. Primum: arena quædam est lit-
toralis, quæ ab auri colore chryſites appellatur: aliqui auream arenam vocant. Pila conteratur, sale inspissetur, & igne caleſcat per diem & noctem. Trita rursus abluatur aqua salis, & puluis imbibatur aceto guttatim, vt coeat, siccetur & imbibatur, idq; quartò. Argentum ac plumbum liquans vtraque, puluerem iniice, confundantur simul, & permisceantur. Postea auferens & frige-
faciens horis quibusdam, cernes totum durum: deinde arenam purgans inuenies aurum.

Sin velis ita facito.

Sandaracam, calcanthum, & arsenicum, & sulphur

phur viuum, & cinabarin simul terens, ac tenacem faciens mixturam in purum vitrum conijce oris angutti, obstructum argilla, per diem igne affato, postea auferes lutum inuenies materiam siccam crassitudine pici similem. Hoc iterum terens in fictili vase reconde, totumq; capiens loca in igne, & ablato cooperculo inuenies flauum, &c. Et magnesiā quidem si ceperis albā, & par pondus arenæ optimè præparatæ. Postea verò vtraque conterens oleo raphani concoxeris, erit tibi id quod in fornacibus aurum. Si verò non sit colore nitens, sale vncta quæ superius dicta sunt, & mysi & ferri croco conterantur, & rebus potentias comunicantibus, aurum fulgentius aureis pactoli arenis efficies. Si verò aurum habes, duplum pondus facere volueris, nihil auferens ex qualitate, hoc ponderans duplo maiora pharmacā ponderato, mysi & berilli scobē vt sit quadruplum auri, quod ex ambobus cōstat: hæc miscens, seu temperans, affige auro, atque ea, vbi in crucibulum conieceris, & ignitum feceris, extrahē, & teipso duplo ditior fies. Sed nostrum institutum erat, non vt de auro collustrando, neq; augendo, sed de conficiendo augeretur. Hoc itaq; præstabo, quamuis aliquantulum digressa oratio alias artes obiter respexit.

Cinabaris igitur, & aureus flos æris, velut naturales quædam formæ lunari materiæ iniectæ, aureum corpus faciunt. Si igitur argentum liquefaciens medicinas miscendo temperaueris, sol tibi luna fiet, & si tale quid secueris, inuenies colorem, & ad omnem auri vsum argētum in aurum versum. Et luna aurum quidem facit, sol verò lu-

nain non facit: sola enim ipsa inde lumen habet: nec lunæ tantum, sed magno etiam lumini ministrat. Æris igitur corpus protrahens quantum par est, ceu quandam linguam oblongam facito. Postea super carbones reponens, in ipsum vulcanum concita, irradians nunc sale fossili, nunc oera attica continue, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior plane fiet, ac glaucum colorem abijciens, apparebit tota aurea. Cum talem fortasse Paris Venerem vidisset, Iunoni & Palladi anteposuit. Quoniam verò regiminis supra meminimus, interpretabimur quidnam sibi nomen velit. Et quia chrysitidis tinctura indigemus ad opera, prius medicinam habere necesse est, ut ea in tempore utamur.


Chrysocolle terræ flos est, in Macedonia nascens, hanc aqua dulci purgans, & postea solaribus radijs exiccans, æris Scythici flore & chrysoleto simul solue, & commisce. Postea humido excremento inspissans in vitro reconde, totamque flammis calefacito: ex hac enim igneum pharmacum facies. Habes simul & regiminis significationem, quodue tincturam facit. Aurum verò sic facere poteris: Vbi plumbum igne liquaueris, sulphur viuum huic insperges, & igne vratur, donec vapor euanuerit, Postmodum aluminis scissilis & cinabaris par pondus capiens, miscensque in oximellite, liquato plumbo inspergito, itemque sulphur viuum (quod supra) ut tum solidum fiat, tum etiam colorem percunctos poros capiens, propter hæc omnia aurum efficiatur.

Quidnam tibi igitur totam Democriti Abderitæ

ritæ sapientiam breuiter reuelabimus, nihil in-
tus in adytis relinqueamus? Sed nec qui alios sa-
cris initiant hoc dicunt, neq; mystica diuinatio.
Stata autem tempora sacrorum principem con-
citarunt, ac rursus ille à debacchatione conquie-
uit, sacrisque initiatus compositum festinauit,
Sed ne molestè feras, si tibi primo ac sacrorum
principi, alius ipse sacrorum princeps sedeo. Ti-
bi enim præstâtiora concredita sunt, ac tu de cœ-
lo Deum deducis, & euehis animam & mentem,
quæ in materia est, & applicas rei exemptæ à ma-
teria. Ego verò humi iaceo, ac naturæ contem-
plator sum, necdum retuli me ad rerū non aspe-
ctabilem speculationem: quoniam nondum mi-
hi acutius lumen factum est. Hæc Psellus ad Xi-
philinum Patriarcham, & vltra. Nosti igitur quid
faciemus, inquit? Mihi quidem terræ adyta con-
credita sunt: tu verò illa cœlestia es consecutus.
Impertiamus ergo inuicem res quas habemus:
tu mihi egregia spectacula: ego verò tibi natura-
les effectus. Sed vidē quid ego tibi fecerim, cum
enim auri fontes aperuerim, nec Atho concussi,
nec Pangeum commoui, nec venas quasdā sub-
terraneas reclusi, sed lapides inter se conterens,
& herbas quasdam miscens, ingenuè tibi ac vti-
liter aurū valdè pretiosum elaboravi. Huiusmo-
di aliquid tu mihi etiam comminiscere, nō in æ-
rem concitans, non sublimem tollens, sed aliqua
ratione in terris mihi ostende supercœleste bo-
num: nullibi enim est, sed vbique, & in qualibet
vniuersi parte. Inuentum multos latet, quodque
intus in nobis est, in cœlo, errantes quærimus.
Sed doce quomodo propè est, & quomodo lon-

gius abest, non loco distans, sed dispositione propius accedens, quod longius abest. Dic quæ nam ratio est descensionis intelligentiæ? deinceps usque adeo descendens, quomodo rursus ascendit? In summa me manu ducas ad Deum. Si enim per satis angustum iter, contentus ero, si verò per iter nostri capax. His me sacris initiandum, si deduxeris, polliceor tibi me nullum reliquum scientiæ & naturæ opus, nullumque studij genus, vel antiquioris sapientiæ, vel arcanae prætermissurum: sed tibi, si placuerit, quæ sub terra sunt, explicabo. At verò si tibi studiosissimè munus confero tu autem mihi scientiam non ostenderis, ærea pro aureis minùs permutas: nec ob id tamen succensebo, nec tibi turpem ingrati animi notam inuram: sed sciam in vitro magis solare lumen Atticum succendi. Vis igitur me dicere, quod pro omnibus dico. Impensius ama, & vale.

SUMMARIA DECLARATIO EORUM, quæ dicta sunt hætenus ex Democrito, per anigmata,

 VID est spoliare, humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare, omnemque materiam extrahere, ut spiritu incumbente ac patefaciente, sciatur id quod tingendi corpus vim habet? Ad quæ sit perfectionem accommodetur responsio. Hoc enim promptum & idoneum est ad perfectum complementum, ex speculationibus, quæ sub sensum cadunt, ad eas quæ intelligentia sola percipiuntur, ascen-

ascendendo, & magnum cœleste ornamentum
intuendo. Horum ornatum vbi contemplatus
fueris, super omnia mentem eleuans, magnamq;
& sat nitentem angelorum gloriam, tantumque
gaudium considerans, ne conuertaris deinceps
ad materiale huius humilis & abiectæ iam pa-
tescæ scientiæ auri conficiendi notionem: sed
totum te ad superiora erigas, & ad splendorem
supernarum substantiarum alas mentis attollens,
innumerabiles & arduas harum pulchritudines,
ac aliud lumen, quod omne lumen superat inten-
tit, & internis oculis intuens, admirans, operaq;
omnia in mundo deponens, ac electam antè tem-
pus mortem animo cogitans, tecumque tuum
corpus mortificās: præterea verò tuam animam
abnegans, claris hymnis cunctorum Regem ac
dominum gloria glorificans, & laudans: tremore
verò timoreq; percussus omnipotentem poten-
tiam mente contemplator, & ipsius bonitatem,
quæ omnem bonitatem superat, & quemadmo-
dum omnia producta sunt per eius inenarrabi-
lem sapiētiam. Lingua torpet, mens quoq; ferre
non potest, vel prorsus inuestigare, vel recense-
re, quæ magnalia Dei omnipotentis menti con-
templanti verè sunt reposita. Hæc verò omnia in
nobis ipsis considerantes, studeamus etiam vt
cum omnibus, tanquam fratres per fidem, atque
delectationem, vniamur, & assimilemur, quan-
tum fieri potest, verbo Deo quod nos dilexit:
ipsuinque Deum dominum nostrum adorantes,
amemus ex tota anima, ex tota mente, & ex toto
corde: tantumque thesaurum admirati glorifi-
cemus, vt tandem contubernio Dei dignati, per

ipsum gratia repleamur, & luce eius sapientiæ, quæ omnem naturam illustrat, ac mentem omnem illuminat. Cui laus in æternum.

Hæc Xiphilinus Patriarcha ad Michaellem Psel- lum, qui contrà retribuens ait: Accipe chrysolithi partem vnam, magnesiæ cinabrij partes tres: contere verò donec simul coniungantur, & commisceantur substantiæ, & nihil ampliùs sulphuris viui appareat: fit enim admodum nigrum, vt attramentū scriptorium, post tres dies coniiciēs in lauacrū, impone ex liquore, qui solet abluere partes æquales, & abluce omnem tincturam exci- piens, &c.

Chrysolitus est arsenicum, vt scis, vel lapis æ- thesius. Magnesia cinabrij est calcopyrites, voca- tur & plumbum. Humor lauacri est radicis raphani nostri acetum radicatū cum suo sale, & ab eo per cohobationem tractum in solutiūam. Abluce, inquit, donec rubigo eius egrediatur, & sicabit nihil ex ære remanente in plumbo. Hæc est magna solutio per euocationem, ærugina- tio, denigratio, ablutio, &c. Procede vt scis. Eua- cuationem dictam accipiens in vasis relinque re- sidere, & exprimens liquorem exicca, quod sub- fidet, hoc inuenies vt attramentum scriptorium, quod contere donec fiat perfectè citrinū, vel al- bum priùs: ad hunc modum exiccando conte- ratur igne continuo, donec albescat, & candi- dissimum fiat. Vide igitur, ne dealbationis tem- pore deses sis: negligentia enim accidit, eò quòd non videtur illa pulchritudo: quoniam per hanc dealbationem sine vmbra æs fit, omnē suam ter- restrem superfluitatem & crassitiem abijciens. Si
igitur

igitur æs dealbatur, spirituale fit, & deniq; nihil relinquitur, nihil deficit, præterquam nebulæ & aquæ eleuatio. Zozimus ait: Vnum ordinem ego noui duo opera habentem: prius, vt fluat per resinam (intellige per purgatorium suum) posterius, vt exiccetur humor Saturni per eleuationem in puluerem leuem. Ponas igitur lapidis leuis partem æqualem, cum repurgato, & contere abluendo & euacuando cum aceto extracto per alembicū, donec albefcat, donec candidum fiat. Vide igitur dealbationis tempore, vt suprā, &c. Dulcificans igitur medicinam & exiccans, repone, & medicinam ex æqua: Calcanthi partes tres, magnesiæ partem vnam, & medicinæ partem alteram, contere simul, irrigans ad solem cum aceto albo dies sex, & postea exiccans pone in fimo bouino, & sine vt vrantur per dies duos, vel tres, & tollens ab igne inuenies aurum tinctū vt sanguinem: hoc est, cinabaris Philosophorum, & æs clarum citrinum. Quid vobis (ait Senior) & multarum rerum syluæ? cum vna sit materia naturalis, & vna natura, quæ omnia superat. Tunc igitur per diuinam aquam solutum & fermentatum, vt fermentum panis, ac deinceps etiam chrysolito æquis partibus contrito & aqua soluto, secundum naturam suam per fluxionem, tingit omne corpus. Zozimus ait: Sol naturalis per chrysolithum spiritualis factus, secundum naturam tingit. Argentum etiam si dissoluamus per aquam, & spirituale faciamus per chrysolitum, æs tingit album. Hoc enim etiā alijs verbis dixit. Duæ enim tincturæ nulla alia re inter se differunt, nisi colore tantum: hoc est, vnam & eandem præpa-

198 NIC. FLAMELLI ANNOT.

rationem habent: quia & per diuinam aquam prius conteruntur, & postea verò per chrysolum spiritualis medicina fiunt, vnumquodq; secundum propriam naturam tingit, sol solem, & luna lunam. Per aquam diuinam intellige visitationem occultorum. Et esus lapis igitur cum ære colligatus, & cum oleo raphani reductus, hinc beatos Ægypti studiosos reddidit. Arte compositum igitur erigens, ac latitantem naturam euocans, per ipsam denique corporum formationes facis, & sic corpora incorporea redduntur, & incorporea corporea fiunt. Si omnia igne attenuentur, & fuligo feratur, erunt varia, & infrangibilia corpora.

Laudetur Altiss.

simus.

F I N I S.

am
oli.
fe.
n, &
sta.
z.
hic
po.
uo.
nea
, &
ttes

